

Vývoj obyvateľstva v Slovenskej republike

2010

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Číslo: 900-01111/2011

Kód: 020811

Okruh: Demografická štatistika

Dátum: jún 2011

Vývoj obyvateľstva v Slovenskej republike

Sekcia sociálnych štatistík a demografie
Generálny riaditeľ sekcie: Ľudmila Ivančíková
Odbor štatistiky obyvateľstva
Kontaktná osoba: Zuzana Podmanická, tel. 02/50236 770

2010

Autor/autori publikácie: Zuzana Podmanická

Michaela Gregová
Monika Prochádzková
Andrea Galvánková
Neonila Foltánová

Cena výtlačku : 7,20 EUR

Objednávky zasielajte na adresu:

Štatistický úrad Slovenskej republiky
Informačný servis
Miletičova 3
824 67 Bratislava
Fax: 02/55561 361
Tel: 02/50236 335

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe pre komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

ISBN 978-80-8121-60-0

Obsah

ÚVOD	3
1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ	4
2. ŠTRUKTÚRY OBYVATEĽSTVA	5
2.1 Štruktúra podľa pohlavia	5
2.2 Štruktúra podľa veku	6
2.3 Štruktúra podľa rodinného stavu	11
2.4 Štruktúra podľa národnosti	13
3. DEMOGRAFICKÉ PROCESY	15
3.1 Sobášnosť	15
3.2 Rozvodovosť	20
3.3 Pôrodnosť a plodnosť	24
3.4 Potratovosť	29
3.5 Úmrtnosť	32
3.6 Sťahovanie obyvateľov	36
4. POČET OBYVATEĽOV A PRÍRASTKY	39
5. REGIONÁLNE POROVNANIE	41
6. MEDZINÁRODNÉ POROVNANIE	54
7. PROGNOZA OBYVATEĽSTVA SR DO ROKU 2025	57
ZÁVER	58
LITERATÚRA	59
PRÍLOHY	60

PRÍLOHY - Tematické mapy

Príloha 1 – Vekové charakteristiky v SR

Príloha 2 – Národnosti v SR

Príloha 3 – Sobášnosť a rozvodovosť v SR

Príloha 4 – Pôrodnosť v SR

Príloha 5 – Potratovosť v SR

Príloha 6 – Úmrtnosť v SR

Príloha 7 – Prírastky v SR

Príloha 8 – Stredná dĺžka života mužov pri narodení v EÚ

Príloha 9 – Stredná dĺžka života žien pri narodení v EÚ

Príloha 10 – Úhrnná plodnosť v EÚ

Príloha 11– Prirodzený prírastok v EÚ

Príloha 12 – Prírastok sťahovaním v EÚ

Príloha 13 – Celkový prírastok v EÚ

ÚVOD

Predkladaná publikácia charakterizuje demografický pohyb v Slovenskej republike v roku 2010 v kontexte jeho vývoja od roku 2001. Rovnako tabuľky uvádzané v texte obsahujú údaje od roku 2001, ktorý bol rokom ostatného sčítania a ktorého výsledky sú základom pre bilancovanie počtov a štruktúr obyvateľstva v demografickej štatistike. Grafické znázornenie populačných procesov pokrýva obdobie rokov 1950 – 2010.

Práca je okrem úvodu a záveru rozdelená do siedmich kapitol. V prvej kapitole sú analyzované základné zmeny vo vývoji obyvateľstva. Druhá kapitola rozoberá štruktúry obyvateľov podľa pohlavia, veku, rodinného stavu a národnosti. Tretia kapitola publikácie je zameraná na hodnotenie jednotlivých demografických procesov, a to sobášnosti a rozvodovosti, pôrodnosti a potratovosti, ďalej úmrtnosti a migračného pohybu, štvrtá na prírastky a počet obyvateľov. Ďalšie kapitoly sú venované regionálnemu a medzinárodnému porovnaniu a základným výsledkom projekcie obyvateľstva EUROPOP2010, spracovanej Eurostatom.

Prílohová časť obsahuje tematické mapy vybraných demografických charakteristík.

Údaje uvedené v publikácii boli získané zo spracovania štátnych štatistických hlásení radu OBYV1-5/12 v zmysle Programu štátnych štatistických zisťovaní. Údaje o potratoch boli prevzaté z rezortného výkazníctva Ministerstva zdravotníctva SR, zabezpečeného Národným centrom zdravotníckych informácií v Bratislave a následne spracované Štatistickým úradom SR. Údaje pre medzinárodné porovnanie boli prevzaté z databáz Eurostatu.

1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Súčasná Európa je Európou mnohých zmien a objektívne existujúce skutočnosti ako sú globalizácia, využívanie prírodných zdrojov a starnutie populácií sa stávajú čoraz naliehavšími.

V roku 2010 bola prijatá „Stratégia Európa 2020“, ktorá predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí. V súvislosti s demografickým vývojom patrí medzi odhalené negatíva „...starnutie obyvateľstva, ktoré naberá na obrátkach. S postupným odchodom generácie narodenej v období zvýšenej pôrodnosti („baby-boom“) začne od roku 2013/2014 podiel pracujúceho obyvateľstva v EÚ klesať. Počet obyvateľov vo veku nad 60 rokov rastie v súčasnosti dvakrát rýchlejšie ako v období pred rokom 2007 – približne o dva milióny ročne v porovnaní s jedným miliónom v minulosti. Kombinácia menšieho podielu pracujúceho obyvateľstva a vyššieho podielu ľudí v dôchodkovom veku bude predstavovať ďalšie zaťaženie našich systémov sociálneho zabezpečenia“. [1]

Tretie Európske demografické fórum, s mottom „Demografická dimenzia Stratégie Európa 2020“, však zdôraznilo, že stratégia bude úspešná iba ak bude rešpektovať rýchlo sa meniace demografické okolnosti a nájde spôsoby maximálneho využitia potenciálu starnúcej a stále viac rôznorodejšej európskej populácie.

Fórum poskytne know-how na skúmanie a podporu aktívneho starnutia, predovšetkým v kontexte Európskeho roku aktívneho starnutia, ktorý je plánovaný na rok 2012, na hľadanie spôsobov podpory rodín, aby sa zabezpečovala medzigeneračná solidarita a priestor na diskusie ako sa vyrovnáť s ekonomickou krízou a dosiahnuť konsolidáciu verejných financií bez ohrozovania investícií do európskej demografickej budúcnosti.

Problém starnutia, potreby podpory rodín a medzigeneračnej solidarity sa týka už aj Slovenskej republiky, podobne ako všetkých rozvinutých krajín. Obdobie demografickej transformácie začalo v Slovenskej republike začiatkom 90-tych rokov a je preň typické, že prebehlo relatívne rýchlo.

Kým do 90-tych rokov 20. storočia bola pre demografické správanie slovenskej populácie príznačná vysoká úroveň sobášnosti, nízky priemerný vek snúbencov pri sobáši, vysoké miery plodnosti, nízky priemerný vek pri pôrode, vysoká umelá potratovosť, nepriaznivá úroveň úmrtnosti, migračný úbytok, od 90-tych rokov dochádza k poklesu sobášnosti, rastu rozvodovosti, bezprecedentnému znižovaniu pôrodnosti a plodnosti, zvyšovaniu strednej dĺžky života.

Hlavným dôsledkom je zásadná zmena reprodukčného typu, ktorá viedla k tomu, že plodnosť populácie Slovenska sa dostala pod úroveň jednoduchšej reprodukcie a následne začala i transformácia vekovej štruktúry vedúca k demografickému starnutiu populácie.

Koncom roku 2010 (t. j. k 31. 12.) mala Slovenská republika 5 435 273 obyvateľov.

Narodilo sa 60 410 živých detí (o 807 menej ako vlani) a zomrelo 53 445 osôb (o 532 viac ako v roku 2009). Živorodenosť sa medziročne znížila na 11,1 promile (o 0,2 bodu) a úmrtnosť zostala na úrovni 9,8 promile.

Uzavretých bolo 25 415 manželstiev a rozviedlo sa 12 015 manželských dvojíc. V porovnaní s minulým rokom bol počet sobášov nižší o 941. Na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 47 rozvodov.

Trend zvyšovania prirodzeného prírastku obyvateľstva sa zastavil, dosiahol hodnotu 6 965 a bol o 1 339 osôb nižší než v roku 2009. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 383 osôb, čo je v porovnaní s minulým rokom o 984 osôb menej (pristáhovalo sa 5 272 a vystaňovalo 1 889 osôb). Celkový prírastok obyvateľstva dosiahol 10 348 osôb (o 2 323 menej ako vlani).

V demografickom vývoji v roku 2010 je najpozitívnejším prvkom zastavenie rastu rozvodovosti, udržanie úrovne plodnosti a pokračujúce zvyšovanie sa strednej dĺžky života.

2. ŠTRUKTÚRY OBYVATEĽSTVA

Demografická štruktúra každej spoločnosti je základnou súčasťou jej sociálnej štruktúry. Demografickou štruktúrou sa vo všeobecnosti rozumie podiel mužov a žien a jednotlivých skupín v danej populácii vymedzených pomocou znakov, ktoré sa nejakým spôsobom vzťahujú k reprodukcii obyvateľstva.

2.1 Štruktúra podľa pohlavia

Pohlavie je charakteristika človeka na základe biologických znakov ako muža a ženy. Pomer pohlavia žijúceho na danom území vzniká v procesoch prirodzenej a mechanickej reprodukcie a tiež vplyvom vonkajších udalostí (vojny, epidémie).

V súčasnosti vo väčšine krajín sveta prevládajú početne ženy nad mužmi (55 %), v necelej tretine krajín prevládajú muži nad ženami (ide predovšetkým o rozvojové krajiny), ostatné krajiny majú pomer vyrovnaný.

Zastúpenie pohlaví v populácii sa v priebehu života jednotlivých generácií mení.

U narodených detí sa na Slovensku v sledovanom období (2001 – 2010) pomer chlapcov a dievčat pohyboval v rozmedzí 1 020 až 1 070 chlapcov na 1 000 dievčat (maskulinita narodených). Tento sekundárny index maskulinity bol najvyšší práve v roku 2001 a najnižší v roku 2010.

T1 Sekundárny index maskulinity obyvateľstva SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet narodených chlapcov na 1000 narodených dievčat	1 071	1 048	1 055	1 059	1 058	1 056	1 052	1 048	1 066	1 023

Druhým podstatným faktorom, je rozdielna úmrtnosť mužov a žien, ide o mužskú nadúmrtnosť (maskulinita zomretých). V roku 2010 pripadlo na 1 000 zomretých žien 1 071 zomretých mužov. Tento faktor sa vo všeobecnosti prejavuje vyšším podielom žien v celkovej populácii a ovplyvňuje i strednú dĺžku života.

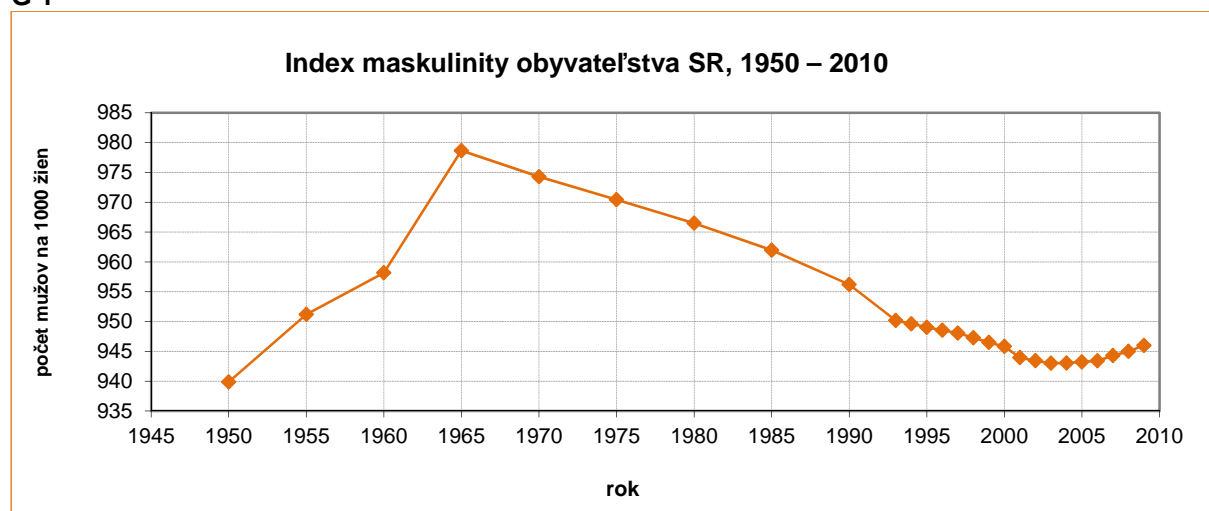
T2 Obyvateľstvo SR podľa pohlavia, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podiel žien v %	51,44	51,46	51,47	51,47	51,46	51,46	51,43	51,41	51,39	51,39
Počet žien na 1 000 mužov	1 059	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 059	1 058	1 057	1 057

Stav pohlavnej rovnováhy sa v slovenskej populácii dosahuje okolo 45. roku života generácií.

V ekonomických vekových skupinách majú prevahu muži v predproduktívnej zložke, na 1 000 dievčat pripadá 1051 chlapcov a chlapci tak tvoria 51,2 %, v produktívnej je pomer pohlaví vyrovnaný (1:1) a v poproduktívnej (65+) majú relatívne výraznú prevahu ženy (62,6 %), na 1 000 žien pripadá len 597 mužov.

G 1



2.2 Štruktúra podľa veku

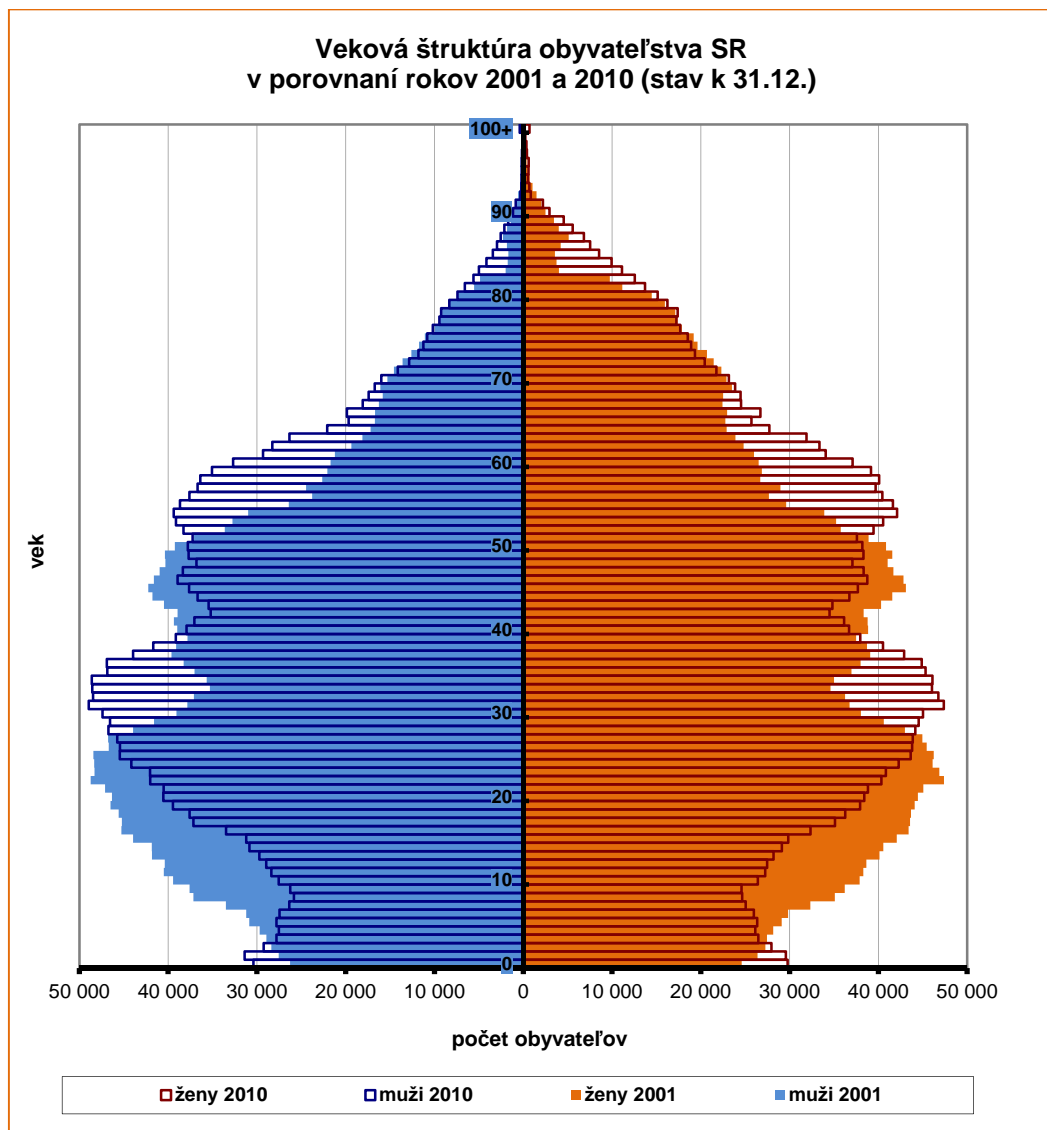
Veková štruktúra populácie je výsledkom demografických (natalita, mortalita) a geodemografických (migrácia) procesov a poskytuje obraz o významných udalostiach v spoločnosti za ostaných sto rokov.

Význam skúmania veku a vekovej štruktúry obyvateľstva nespočíva len v jeho čisto štatistickom ponímaní ako údajov o počte prežitých rokov od narodenia, ale predovšetkým v kontexte, že každý dosiahnutý vek predstavuje typickú životnú situáciu jednotlivca, resp. vekovej skupiny, a to situáciu demografickú, sociálnu i ekonomickú.

Z demografického hľadiska je veková štruktúra obyvateľstva podmienkou i činiteľom určujúcim rozsah reprodukcie obyvateľstva a zároveň je i dôsledkom pôsobenia tejto reprodukcie.

Veková štruktúra slovenskej populácie je poznamenaná režimom jej reprodukcie a základnou príčinou výrazných nepravidelností je v Slovenskej republike vývoj pôrodnosti, t. j. na jednej strane jej poklesy v 20. storočí počas 1. svetovej vojny, počas hospodárskej krízy v 30-tych rokoch, v 2. polovici 60-tych rokov, permanentný pokles od 80-tych rokov a na strane druhej natalitné vlny v 50-tych a 70-tych rokoch a mierna vlna, ktorá začala okolo roku 2004 a pravdepodobne v súčasnosti vrcholí.

G 2



Pri pohľade na vývoj vekovej skupiny detí a mládeže je jasne viditeľný jej početný pokles, od roku 2001 klesol počet 0 – 18 ročných o takmer 19 %, čo predstavuje úbytok o 256,2 tisíc osôb.

Vývoj v tejto vekovej skupine však nie je vnútorne konzistentný, pretože kým vekové skupiny 6-14 a 15-18 ročných zaznamenávajú počas celého sledovaného obdobia pokles, najmladšie vekové skupiny zaznamenávajú zvyšovanie, napr. početnosť 0-2 ročných sa zvýšila oproti roku 2001 o 11 %, avšak tento rast je nepostačujúci na to, aby kompenzoval straty v skupinách starších detí a mládeže.

T3 Veková štruktúra detí a mládeže v SR, 2001 – 2010

Veková skupina	Rok										Index 2010/2001
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
	počet osôb										(%)
0-2	160 417	155 243	152 647	155 264	158 849	161 106	161 929	165 020	172 379	178 305	111,15
3-5	174 198	169 888	165 959	160 359	155 230	152 669	155 257	158 942	161 220	162 082	93,04
6-14	672 355	649 860	625 850	603 292	580 229	556 847	533 858	512 107	497 721	490 070	72,89
15-18	352 699	345 741	338 922	329 314	322 130	317 086	309 062	302 266	289 275	272 995	77,40
Spolu	1 359 669	1 320 732	1 283 378	1 248 229	1 216 438	1 187 708	1 160 106	1 138 335	1 120 595	1 103 452	81,16
	podiel z úhrnu obyvateľstva (%)										
0-2	2,98	2,89	2,84	2,88	2,95	2,99	3,00	3,05	3,18	3,28	.
3-5	3,24	3,16	3,08	2,98	2,88	2,83	2,87	2,94	2,97	2,98	.
6-14	12,50	12,08	11,63	11,20	10,77	10,32	9,88	9,46	9,17	9,02	.
15-18	6,56	6,43	6,30	6,12	5,98	5,88	5,72	5,58	5,33	5,02	.
Spolu	22,30	24,55	23,85	23,18	22,57	22,02	21,48	21,03	20,66	20,30	.

V rámci ekonomických vekových skupín pokračoval pokles početnosti (medziročne o 0,9 tis.) i podielu v predproduktívnej vekovej skupine (0 – 14), zvyšovanie početnosti (medziročne o 7,6 tis.) i podielu poproduktívnej zložky (65+) a hoci produktívna skupina zaznamenala medziročne ešte zvýšenie početnosti (o 3,6 tis.), jej podiel na celkovej populácii už druhý rok klesá.

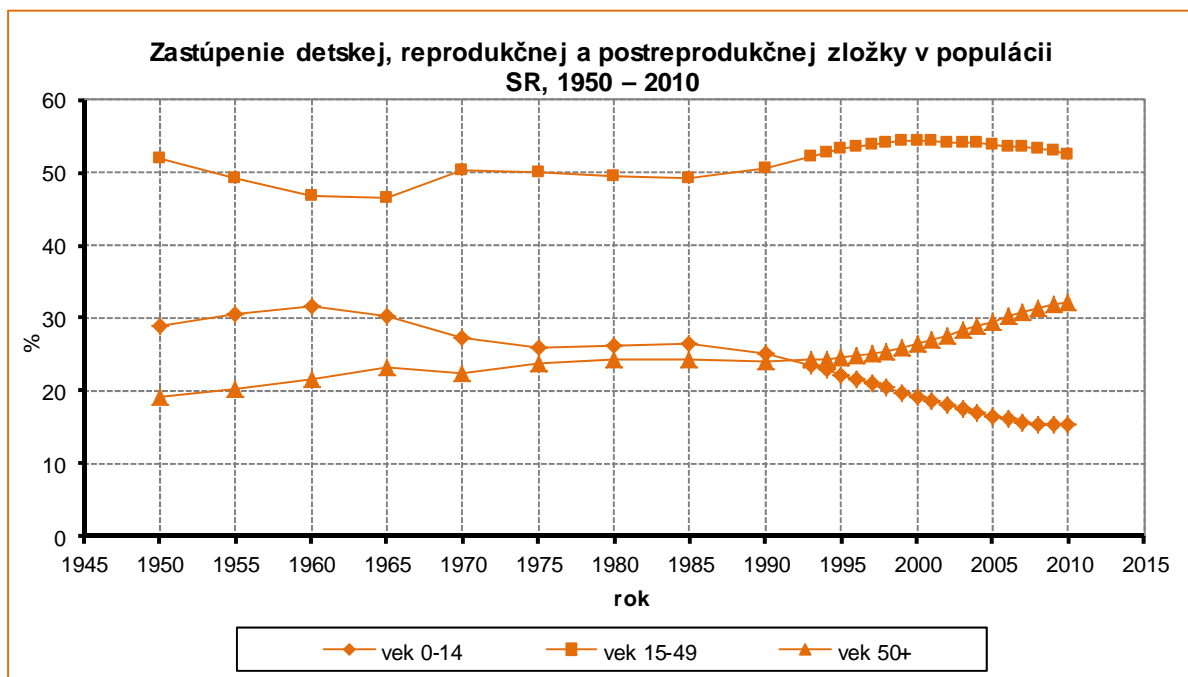
T4 Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v SR, 2001 – 2010

Veková skupina	Rok										Index 2010/2001
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
	počet osôb										(%)
0-14	1 006 970	974 991	944 456	918 915	894 308	870 622	851 044	836 069	831 320	830 457	82,47
15-64	3 759 296	3 787 945	3 815 286	3 839 958	3 862 234	3 883 376	3 903 172	3 921 880	3 928 471	3 932 092	104,60
65+	612 685	616 225	620 311	625 949	632 638	639 639	646 782	654 305	665 134	672 724	109,80
Spolu	5 378 951	5 379 161	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998	5 412 254	5 424 925	5 435 273	101,05
	štruktúra (%)										
0-14	18,72	18,13	17,55	17,06	16,59	16,14	15,76	15,45	15,32	15,28	.
15-64	69,89	70,42	70,92	71,31	71,67	72,00	72,27	72,46	72,42	72,34	.
65+	11,39	11,46	11,53	11,62	11,74	11,86	11,98	12,09	12,26	12,38	.

Typológia vekovej štruktúry obyvateľstva podľa G. Sundbärga, založená na princípe porovnávania troch biologických vekových kategórií obyvateľstva: predreprodukčnej (0 – 14), reprodukčnej (15 – 49) a postreprodukčnej (50+) určuje zákonitosti, na základe ktorých tvorí reprodukčná skupina obyvateľstva v každej populácii polovicu obyvateľstva a podľa podielu dvoch ostatných zložiek možno určiť tri základné typy vekových štruktúr. V stacionárnej vekovej štruktúre sú obidve zložky približne vyrovnané, v progresívnej vekovej štruktúre má prevahu predreprodukčná zložka nad postreprodukčnou a v regresívnom type postreprodukčná nad predreprodukčnou.

Podľa tejto typológie má Slovenská republika regresívny typ populácie, k zmene zo stacionárneho na regresívny typ došlo začiatkom 90-tych rokov 20. storočia.

G 3



V priebehu sledovaného obdobia došlo k zintenzívneniu procesu starnutia populácie. Vo všeobecnosti samotný proces starnutia začal v podstate skončením demografickej revolúcie v polovici 20. storočia. Podstatným kritériom pre označenie populácie ako starnúcej je však 8 a viac percentný podiel 65-ročných a starších. [2] Podľa tohto kritéria sa slovenská populácia zaradila medzi starnúce populácie v polovici 60-tych rokov minulého storočia.

Starnutie slovenskej populácie dokumentujú aj ďalšie ukazovatele.

Priemerný vek sa medziročne zvýšil o 0,2 roka u oboch pohlaví, oproti roku 2001 o 2,5 roka a v roku 2010 dosiahol u mužov 37,1 a u žien je už druhý rok nad 40 rokov (40,3).

Medián veku sa tiež zvyšuje a ukazuje, že polovica mužskej populácie je staršia ako 36 rokov a polovica ženskej staršia ako 39 rokov.

V štandardných populáciách je vždy medián nižší než priemerný vek, čo je dôsledkom pozitívnej asymetrie vekového zloženia populácie. Platí to zatiaľ i pre slovenskú populáciu, ale diferencie medzi týmito dvoma strednými hodnotami sa znižujú.

Pomer generácie prarodičov a generácie detí (index starnutia, Sauvyho index) sa medziročne zvýšil z 80 na 81, čo znamená, že v súčasnosti pripadá na 100 detí (0 – 14) 81 obyvateľov vo veku 65 rokov a starších.

V tomto indexe sú ale výrazné rozdiely medzi mužskou a ženskou zložkou populácie. Pri pohľade na populáciu ako celok i v mužskej časti stále prevláda detská zložka, ale v ženskej časti je už situácia opačná, na 100 dievčat pripadá 104 žien vo veku 65+, k obratu došlo v roku 2008.

Index hospodárskej závislosti (resp. index ekonomického zaťaženia) je charakteristikou miery hospodárskeho zaťaženia práceschopného obyvateľstva závislými osobami.

Dlhodobým trendom bolo klesanie tohto indexu od začiatku 80-tych rokov avšak vplyvom reprodukčných zmien vedúcich k starnutiu populácie došlo v roku 2009 k otočeniu trendu, hodnoty indexu začínajú rásť, medziročne zatiaľ o 0,1 bodu.

V roku 2010 pripadlo podľa tohto indexu na 100 obyvateľov vo veku 15 – 64 rokov 38 závislých osôb.

T5 Priemerný vek, index starnutia a index ekonomického zaťaženia v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Pohlavie	Rok									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
priemerný vek	muži	34,6	34,9	35,2	35,5	35,8	36,1	36,3	36,6	36,8	37,1
	ženy	37,7	38,0	38,4	38,7	39,0	39,3	39,5	39,8	40,1	40,3
	spolu	36,2	36,5	36,8	37,1	37,4	37,7	38,0	38,3	38,5	38,7
index starnutia *	muži	44,9	46,5	48,1	49,7	51,6	53,5	55,2	56,9	58,2	59,0
	ženy	77,5	80,8	84,2	87,5	90,8	94,5	97,8	100,7	102,9	104,1
	spolu	60,8	63,2	65,7	68,1	70,7	73,5	76,0	78,25	80,0	81,0
index ekonomického zaťaženia **	spolu	43,1	42,0	41,0	40,2	39,5	38,9	38,4	38,0	38,1	38,2

* počet osôb vo veku 65 rokov a viac na 100 detí vo veku 0-14 rokov

** počet detí vo veku 0-14 rokov a osôb vo veku 65 rokov a viac na 100 osôb vo veku 15-64 rokov

Starnutie populácie prináša aj spoločenské problémy. Touto problematikou sa zaoberal tiež Európsky hospodársky a sociálny výbor a na svojom 464. plenárnom zasadnutí zo 14. a 15. júla 2010 prijal stanovisko na vyrovnanie sa s dôsledkami starnutia obyvateľstva, v ktorom sú vymedzené konkrétne odporúčania pre národné úrovne i európsku úroveň.

Medzi základné odporúčania v kontexte demografie na národnej úrovni patria:

- stanovenie „zdravého starnutia“ ako prierezovej otázky,
- posilnenie prevencie, podpora zdravia vo všetkých vekových skupinách, zabezpečenie zlučiteľnosti rodiny, povolania a starostlivosti.

Na európskej úrovni sa odporúča:

- vypracovanie akčného plánu pre zdravé a dôstojné starnutie,
- stanovenie témy „Aktívne, zdravé a dôstojné starnutie“ ako priority v rámci stratégie Európa 2020,
- nevyhnutnosť harmonizácie terminológie, definícií, hodnotiacich nástrojov, príručiek, kritérií, postupov,
- vyzdvihnutie ťažiskovej témy aktívneho, zdravého a dôstojného starnutia v rámci európskeho roku 2011 (Európsky rok dobrovoľníckej práce) a 2012 (Európsky rok aktívneho a zdravého starnutia a solidarity medzi generáciami),
- zahrnutie demografických zmien do spoločného plánovania výskumných programov Európskej komisie (Joint Programming),
- zaradenie demografického výskumu medzi priority 8. rámcového programu Európskych spoločenských pre výskum (2014 – 2020),
- vytvorenie nového obrazu staroby, a to aj v médiách,
- vytvorenie európskych smerníc pre zlučiteľnosť rodiny, povolania a opatrovania.

[3]

Demografický problém starnutia obyvateľstva je teda objektívnym faktom a každým rokom narastá jeho význam. Štatistické dáta sú vhodným nástrojom pre podporu rozhodovania pre politiky s novými strategickými cieľmi v tomto kontexte.

2.3 Štruktúra podľa rodinného stavu

Rodina má mnoho funkcií. Patrí medzi najvýznamnejšie socializačné prostredie, je základnou bunkou spoločenského života a tiež hlavnou výchovnou inštitúciou. Hoci sa v priebehu dejinného vývoja menili jej štruktúry i spoločenské funkcie, idey o potrebe starostlivosti o rodinu vzbudzovali vždy záujem verejnosti i jednotlivých mysliteľov.

Od 70-tych rokov minulého storočia prechádza západná spoločnosť štruktúrnou transformáciou, ktorá súvisí s ekonomickými, sociálnymi a politickými procesmi, odohrávajúcimi sa v kontexte globalizácie a v interakcii s novými sociálnymi hnutiami [4]. Tieto premeny sa prejavili i prejavujú aj v rodinnom správaní, dochádza k odkladom zakladania rodiny, k zániku širších rodinných zväzkov, k vzniku tzv. malých rodín, založených len na zväzkoch priamej príbuznosti a pod. V Slovenskej republike boli takýmto medzníkom až 90-te roky 20. storočia, pretože v socialistických krajinách sa rodinné správanie vyvíjalo odlišne v porovnaní s vyspelými západnými krajinami.

Štruktúra obyvateľstva podľa rodinného stavu má sociálno-právny charakter. V Slovenskej republike sú základnými skupinami obyvateľstva podľa rodinného stavu: slobodní, ženatí/vydaté, rozvedení a ovdovení.

Z demografického hľadiska je rodinný stav charakteristikou významne ovplyvňujúcou reprodukciu obyvateľstva. Samotnú štruktúru podľa rodinného stavu ovplyvňuje zase úroveň sobášnosti, rozvodovosti a úmrtnosti.

T6 Obyvateľstvo SR podľa pohlavia a rodinného stavu, 2001 – 2010

Rodinný stav	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Muži	počet osôb (v tis.)									
slobodní	1 238,4	1 239,3	1 240,2	1 240,3	1 243,0	1 246,2	1 249,7	1 253,8	1 260,5	1 266,5
ženatí	1 215,8	1 211,3	1 207,6	1 207,0	1 203,5	1 198,5	1 196,5	1 194,9	1 191,0	1 186,6
rozvedení	99,7	105,1	110,2	115,8	121,7	128,4	134,3	140,9	147,7	154,0
ovdovení	58,0	55,6	53,1	50,3	47,7	45,3	42,6	40,2	37,8	35,2
spolu	2 611,9	2 611,3	2 611,1	2 613,5	2 615,9	2 618,3	2 623,1	2 629,8	2 636,9	2 642,2
Muži	štruktúra (v %)									
slobodní	47,4	47,5	47,5	47,5	47,5	47,6	47,6	47,7	47,8	47,9
ženatí	46,6	46,4	46,3	46,2	46,0	45,8	45,6	45,4	45,2	44,9
rozvedení	3,8	4,0	4,2	4,4	4,7	4,9	5,1	5,4	5,6	5,8
ovdovení	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,4	1,3
Ženy	počet osôb (v tis.)									
slobodné	1 063,8	1 064,6	1 065,1	1 064,5	1 066,4	1 068,7	1 070,4	1 072,9	1 078,4	1 084,7
vydaté	1 228,5	1 223,5	1 219,4	1 218,0	1 213,5	1 207,5	1 203,9	1 200,6	1 195,9	1 190,7
rozvedené	141,7	148,7	155,4	162,2	169,5	177,8	185,2	193,2	201,5	209,2
ovdovené	332,9	331,1	329,1	326,6	323,9	321,4	318,4	315,7	312,3	308,5
spolu	2 767,0	2 767,9	2 768,9	2 771,3	2 773,3	2 775,4	2 777,9	2 782,5	2 788,0	2 793,0
Ženy	štruktúra (v %)									
slobodné	38,5	38,5	38,5	38,4	38,5	38,5	38,5	38,6	38,7	38,8
vydaté	44,4	44,2	44,0	44,0	43,8	43,5	43,3	43,2	42,9	42,6
rozvedené	5,1	5,4	5,6	5,9	6,1	6,4	6,7	6,9	7,2	7,5
ovdovené	12,0	12,0	11,9	11,8	11,7	11,6	11,5	11,3	11,2	11,0

V sledovanom období (2001 – 2010) je hlavným vývojovým trendom zvyšovanie počtu i podielu slobodných a tiež rozvedených a na druhej strane znižovanie počtov i podielov osôb žijúcich v manželstve a ovdovených. Významný vzťah vzájomnej početnej závislosti je medzi skupinou slobodných a osôb žijúcich v manželstve a je odrazom zmeny rodinného správania. V súčasnosti totiž dochádza k odkladaniu sobášov do vyššieho veku a často i k nerealizovaniu pôvodne, v mladšom veku, zamýšľaných sobášov.

Zvyšovanie podielov rozvedených je dôsledkom najmä zvyšovania počtu podielu rozvodových konaní, ktoré končia rozvodom (až 95 %) a tiež zvyšovaním rozvodovosti vo vyšších vekových kategóriách.

Tieto vývojové trendy sú odrazom súčasnej spoločnosti, ktorej čoraz dominantnejším atribútom je individualizmus, úsilie dosiahnuť vlastné spoločenské postavenie a vytvorenie osobitných (egoistických) životných štýlov.

Mierny pokles ovdovených možno pripísať zvyšovaniu strednej dĺžky života v Slovenskej populácii.

Z hľadiska podielov jednotlivých rodinných stavov tvoria slobodní muži 47,9 %, sú najväčšou kategóriou v štruktúre podľa rodinného stavu, medziročne ich počet stúpol o 6 tisíc, oproti roku 2001 o 28 tisíc. Slobodné ženy tvoria 38,8 %, početnejšou je však skupina vydatých. Medziročný nárast slobodných žien bol o 6,3 tisíc, oproti roku 2001 o 21 tisíc.

V manželstve žije 44 % z celkového počtu trvale bývajúceho obyvateľstva. Medziročný pokles podielu bol u oboch pohlaví o 0,3 bodu a znamená to početné zníženie o 4,4 tisíc u mužov a 5,1 tisíc u žien žijúcich v manželskom zväzku. Oproti roku 2001 predstavuje pokles v absolútnych číslach 29,2 tisíc u mužov a 37,8 tisíc u žien.

V rámci sledovaného obdobia (od roku 2001) došlo k najvýraznejšej zmene v skupine rozvedených. Ich početnosť sa zvýšila o 54,3 tisíc v mužskej časti populácie a 67,5 tisíc v ženskej časti. V relatívnych číslach stúpila skupina rozvedených mužov o 2 body, skupina rozvedených žien o 2,4 body.

Zmeny v skupine ovdovených sú relatívne najmenej výrazné. Medziročne ich podiel klesol 0,1 bodu u mužov a necelé 0,2 bodu u žien, čo je v absolútnych číslach 2,6 tisíc u mužov a 3,8 tisíc u žien. V tejto kategórii je však v kontexte pohlavnej štruktúry najväčší rozdiel mužmi a ženami. V Slovenskej republike žije takmer 9 krát viac ovdovených žien ako mužov, čo sa premieta i do podielov, ovdovení muži tvoria 1,3 %, ovdovené ženy 11,0 %.

Spoločenské zmeny otvorili jednotlivcom na jednej strane možnosti mnohých „volieb“, na druhej strane ich vystavili aj rizikám, ktoré súvisia práve s týmito „voľbami“ a dochádza k vzniku mnohých rozporov. Z demografického hľadiska je neprehliadnuteľný, mnohými výskumami potvrdený, rozpor medzi túžbou mať rodinu a faktickým stavom v uzatváraní manželstiev, medzi túžbou mať deti a reálnou plodnosťou.

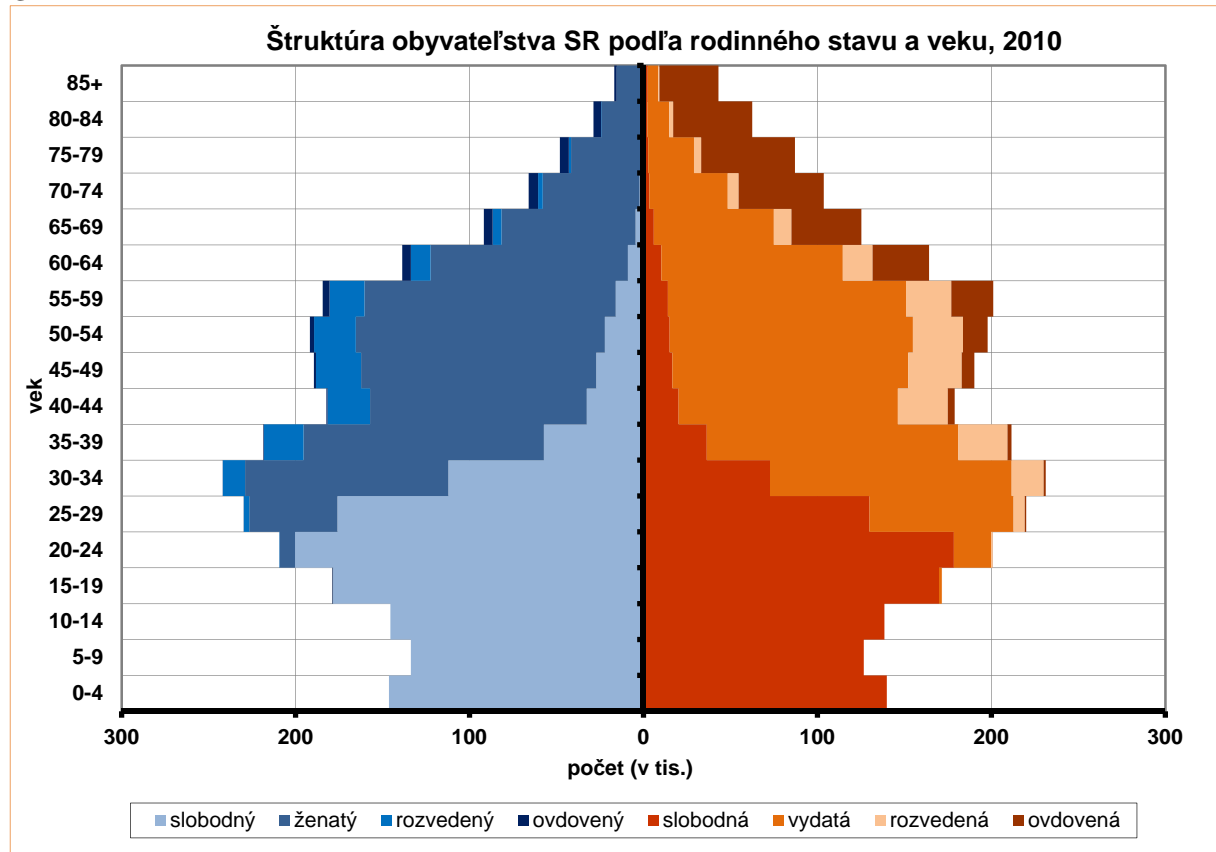
Význam tradičnej rodiny je neodškriepiteľný, preto je potrebné v súčasnosti dať tejto problematike primeranú váhu, skúmať faktory podporujúce rodinný život

populácie a utvárať podmienky pre možnosti realizácie rodinného života.

Nijaká ľudská spoločnosť by sa nemala vystavovať riziku relativizovania podstaty a významu manželstva a rodiny. [5]

Manželstvo a rodina totiž boli a predpokladáme, že budú v centre záujmu aj človeka 21. storočia. Na rozdiel od iných inštitúcií a foriem spoločenského života, ktoré pri svojich častých zmenách vznikajú a zanikajú, manželstvo a rodina, napriek kríze, pochybnostiam či snahám o ich degradáciu, stále pretrvávajú a sú naďalej základným pilierom ľudského jestvovania, tvoriacim bazálne východisko pre každú organizovanú ľudskú spoločnosť a štát. [6]

G 4



2.4 Štruktúra podľa národnosti

Podľa definície OSN je národnosťou skupina obyvateľov štátu, tvoriaca menšinu v nedominantnej pozícii vo vnútri štátu, disponujúca etnickými, náboženskými alebo jazykovými charakteristikami, ktoré sú odlišné od charakteristík väčšiny obyvateľov, majúca povedomie vzájomnej solidarity, motivovanej hoci len implicitne kolektívnou vôľou prežiť a ktorej cieľom je dosiahnuť rovnosť s väčšinou v skutočnosti i podľa zákona. [7]

V Ústave Slovenskej republiky (zákon č. 460/1992 Zb.) sú vo štvrtom oddiele definované práva národnostných menšín a etnických skupín: „Príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na

ujmu. Občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanoveným zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na vzdelanie v ich jazyku, právo používať ich jazyk v úradnom styku, právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín. Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaručených v tejto ústave nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.

Národnosť sa v Slovenskej republike zisťuje pri sčítaniach obyvateľov, na základe uvedenia národnosti podľa vlastného presvedčenia. Demografická štatistika aktualizuje tieto dáta na základe bilancovania pohybu obyvateľstva podľa štatistických hlásení o narodení, úmrtí a sťahovaní.

Slovenská národnosť tvorila v roku 2010 85,2 %, maďarská 9,4 % a rómska takmer 2 %, česká, moravská a sliezka spolu tvorili 1 %. Ostatné národnosti mali podiely nižšie ako 1 %. Medziročné zmeny sú štatisticky nevýznamné, v porovnaní s rokom 2001 najvýraznejšie zmeny sú u slovenskej národnosti (pokles o 0,6 bodu), maďarskej (pokles o 0,2 bodu) a rómskej (nárast o 0,3 bodu).

T7 Zloženie obyvateľov SR podľa národnosti, 2001 - 2010

Národnosť	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	počet osôb (v tis.)									
slovenská	4 613,7	4 612,7	4 612,3	4 613,8	4 614,0	4 613,7	4 613,9	4 617,0	4 624,1	4 630,4
maďarská	519,8	518,5	517,2	516,3	515,2	514,2	513,7	513,6	513,8	513,1
rómska	90,9	92,7	94,4	96,3	98,2	100,1	102,0	104,0	105,7	107,2
česká, moravská, sliezka	47,1	44,9	47,3	47,8	48,4	49,1	49,8	50,7	51,6	52,3
rusínska	24,2	24,2	24,1	24,1	24,1	24,1	24,0	24,0	24,0	24,0
ukrajinská	10,8	10,9	10,9	11,1	11,2	11,4	11,6	11,7	11,8	11,9
nemecká	5,4	5,4	5,4	5,6	6,1	6,6	7,0	7,7	7,8	7,9
poľská	2,6	2,6	2,7	2,9	3,2	3,8	4,2	4,6	5,0	5,2
iná a nezistená	64,3	67,3	65,7	67,1	68,8	70,7	74,9	78,9	81,3	83,3
spolu	5 379,0	5 379,2	5 380,1	5 384,8	5 389,2	5 393,6	5 401,0	5 412,3	5 424,9	5 435,3
	štruktúra (v %)									
slovenská	85,8	85,8	85,7	85,7	85,6	85,5	85,4	85,3	85,2	85,2
maďarská	9,7	9,6	9,6	9,6	9,6	9,5	9,5	9,5	9,5	9,4
rómska	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0
česká, moravská, sliezka	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
rusínska	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
ukrajinská	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
nemecká	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
poľská	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
iná a nezistená	1,2	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5

Z hľadiska početnosti žilo k 31.12. 2010 na území Slovenskej republiky 4 630,4 tisíc obyvateľov slovenskej národnosti. Oproti minulému roku sa zvýšil tento

počet o 6,3 tisíc osôb, oproti roku 2001 pribudlo takmer 17 tisíc osôb slovenskej národnosti. Druhou najpočetnejšou zostáva maďarská národnosť (513 tisíc obyvateľov), vývoj jej početnosti má počas sledovaného obdobia mierne klesajúci charakter. Rómska národnosť v sledovanom období početne rastie. Oproti roku 2001 vzrástla o 16,3 tisíc na 107,2 tisíc.

Z územného hľadiska je najvyšší podiel obyvateľov slovenskej národnosti v západnej, severozápadnej a strednej časti Slovenska. Vyšší podiel obyvateľov maďarskej národnosti vytvára pásmo pozdĺž celej hranice s Maďarskou republikou, rómska populácia je silnejšie zastúpená vo východnej časti územia Slovenska. Rusínska a ukrajinská národnosť sa v najväčšej miere sústreďuje v severovýchodnej časti SR.

3. DEMOGRAFICKÉ PROCESY

3.1 Sobášnosť

Sobášnosť, hoci nie je javom bezprostredne súvisiacim s reprodukciou obyvateľstva, zaradzuje sa medzi procesy demografickej reprodukcie, pretože má stále významný vplyv na pôrodnosť.

Štatistika sobášnosti sa v Slovenskej republike zaoberá početnosťou vzniku manželstiev na základe zákonných pravidiel (Zákon o rodine č. 36/2005 Z. z.) a analýzou charakteristík osôb vstupujúcich do manželských zväzkov.

Počas roku 2010 uzavreli obyvatelia Slovenskej republiky 25 415 manželstiev. Je to o 941 sobášov menej než vlani, ale oproti roku minima (2001) je to o 1 620 viac. Hrubá miera sobášnosti je už druhý rok pod 5 ‰, medziročne klesla o 0,2 bodu a dostala sa na úroveň roku 2002.

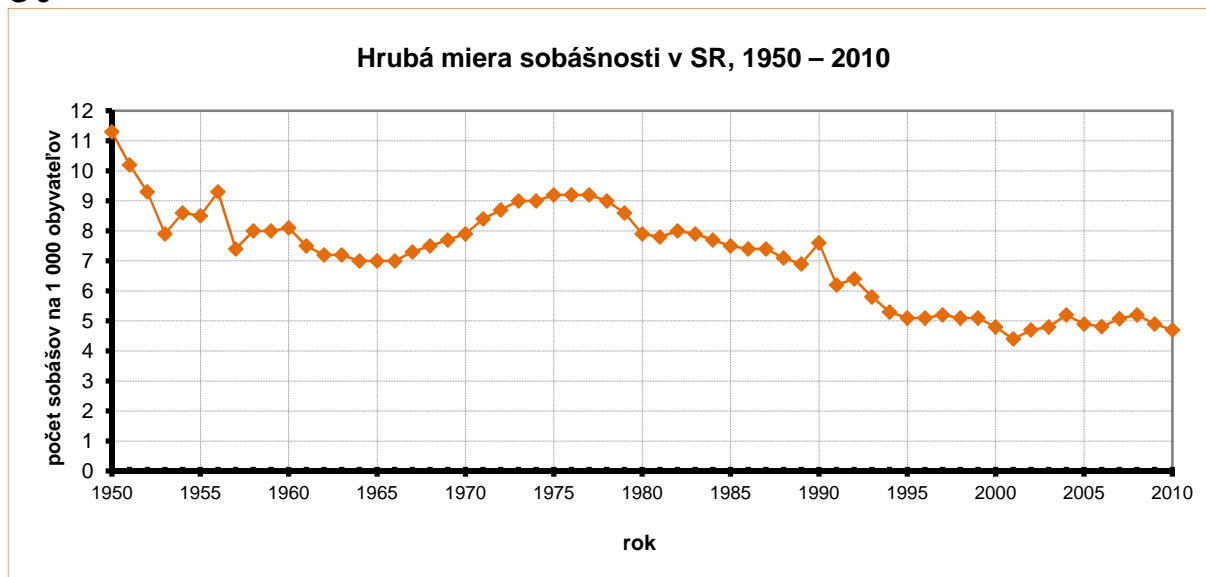
T8 Charakteristiky sobášnosti obyvateľstva SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet sobášov	23 795	25 062	26 002	27 885	26 149	25 939	27 437	28 293	26 356	25 415
Počet sobášov na 1 000 obyvateľov	4,4	4,7	4,8	5,2	4,9	4,8	5,1	5,2	4,9	4,7
Priemerný vek pri sobáši:										
muži	28,6	29,1	29,5	29,6	30,5	31,0	31,2	31,4	31,7	31,9
ženy	25,6	26,1	26,5	26,7	27,4	27,9	28,2	28,4	28,6	28,8
Priemerný vek vzájomne slobodných:										
muži	26,3	26,8	27,2	27,6	28,2	28,5	28,6	28,9	29,2	29,5
ženy	23,8	24,2	24,6	25,0	25,6	25,8	26,1	26,3	26,6	26,9

Pokračuje trend zvyšovania priemerného veku pri sobáši a to u mužov i žien. V roku 2010 dosiahol priemerný vek mužov pri sobáši 31,9 a u žien 28,8 rokov, medziročný nárast bol 0,2 roka u oboch pohlaví. Ešte rýchlejším tempom pokračuje zvyšovanie priemerného veku vzájomne slobodných, medziročný nárast bol okolo 0,3 roka, oproti roku 2001 sa zvýšil u oboch pohlaví o vyše 3 roky. Tento trend

potvrďuje zmeny v sobášnom správaní sa slovenskej populácie, ktorého hlavným znakom je práve odkladanie uzavretia manželstva do vyššieho veku.

G 5



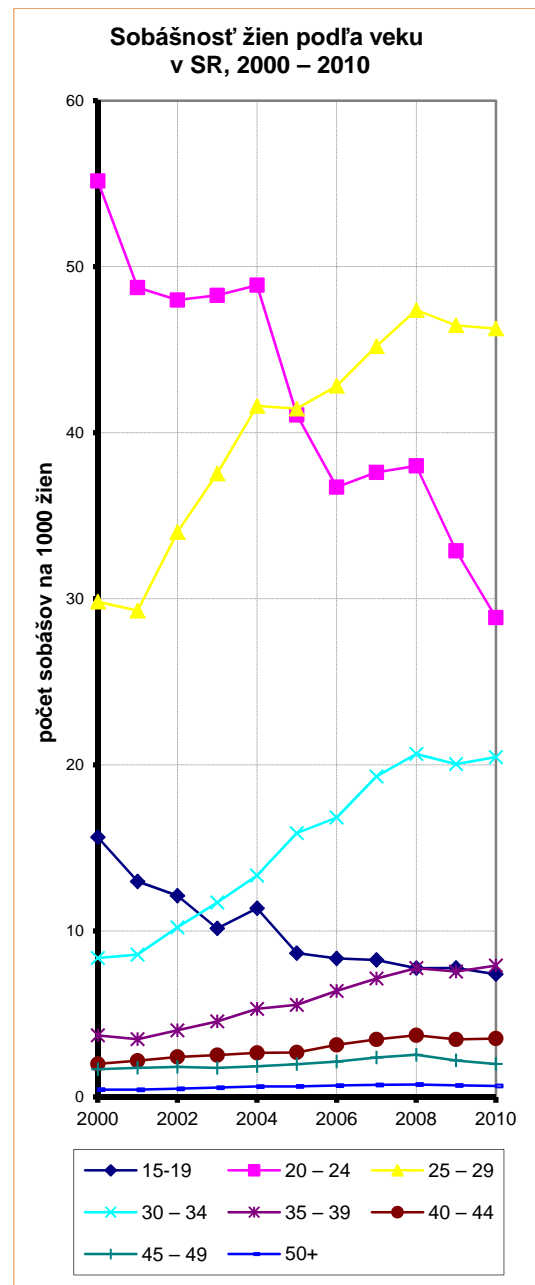
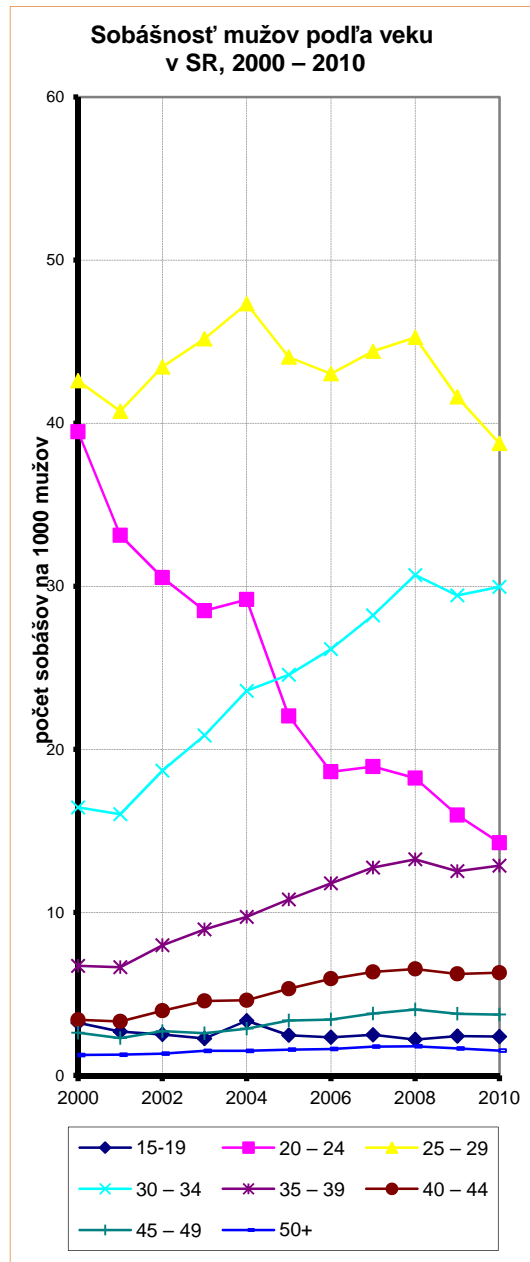
T9 Sobáše podľa veku snúbencov v SR, 2001 – 2010

		Ženísi							
Rok	Spolu	v tom vo veku							
		- 19	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50+
2001	23 795	614	7 949	9 078	2 950	1 282	668	469	785
2002	25 062	565	7 258	10 020	3 510	1 521	783	559	846
2003	26 002	499	6 706	10 659	4 065	1 677	885	531	980
2004	27 885	724	6 772	11 309	4 811	1 789	891	583	1 006
2005	26 149	520	5 055	10 582	5 239	1 971	1 025	675	1 082
2006	25 939	483	4 232	10 303	5 814	2 161	1 134	675	1 137
2007	27 437	504	4 247	10 569	6 515	2 395	1 202	734	1 271
2008	28 293	435	4 019	10 685	7 266	2 590	1 218	770	1 310
2009	26 356	455	3 419	9 642	7 106	2 627	1 136	721	1 250
2010	25 415	438	3 021	8 942	7 239	2 754	1 149	709	1 163

		Nevesty							
Rok	Spolu	v tom vo veku							
		- 19	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50+
2001	23 795	2 830	11 251	6 331	1 545	666	438	368	366
2002	25 062	2 606	10 975	7 577	1 872	759	472	381	420
2003	26 002	2 146	10 911	8 533	2 227	844	486	367	488
2004	27 885	2 355	10 876	9 584	2 650	966	511	384	559
2005	26 149	1 752	9 027	9 586	3 294	998	515	401	576
2006	25 939	1 649	8 001	9 858	3 629	1 148	598	422	634
2007	27 437	1 597	8 101	10 336	4 296	1 308	653	462	684
2008	28 293	1 465	8 054	10 714	4 690	1 475	688	486	721
2009	26 356	1 399	6 768	10 282	4 643	1 534	625	421	684
2010	25 415	1 300	5 866	10 207	4 736	1 640	632	379	655

Sobášna aktivita je vyššia v mladších vekových kategóriách (do veku 30 rokov) u žien, vo vekových skupinách nad 30 rokov majú vyššiu aktivitu muži. Najvýraznejší rozdiel je vo vekových kategóriách do 19 rokov, tam je počet neviest trojnásobne vyšší než ženichov a tiež v kategórii 20 – 24 ročných, tam je počet neviest dvojnásobný.

G 6



Z hľadiska veku sa početne najviac manželstiev uzatvára vo vekovej kategórii 25 – 29 ročných mužov i žien, u mužov tvoria 35 % a u žien 40 % z celkového počtu sobášov. U mužov bola táto veková kategória s najvyššou početnosťou i podielom uzavretých manželstiev celé sledované obdobie, u žien bola do roku 2004 takou kategória 20 – 24 ročných, od roku 2005 je to už tiež kategória 25 – 29 ročných.

Medziročne sobášnosť síce mierne klesla, ale vekové skupiny 30 – 34 a 35 – 39 zaznamenali mierne zvýšenie početnosti i podielu uzavretých manželstiev.

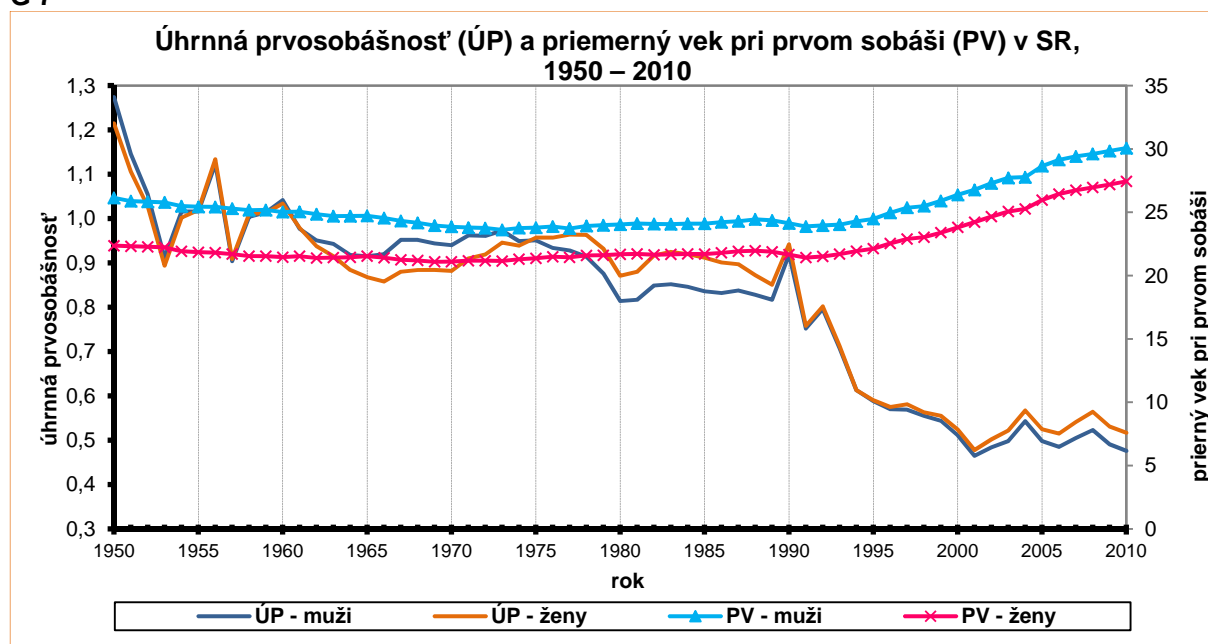
Tento vývoj potvrdzuje, že spolužitie partnerov založené na tradičnom ponímaní, t.j. na základe uzavretia manželstva, je v podmienkach Slovenskej republiky stále najpriateľnejšou formou partnerského spolužitia.

Z hľadiska poradia sobáša, prvosobášnosť v Slovenskej republike dlhodobo osciluje okolo 90 %, ale od roku 1991 je u mužov a od roku 1997 i u žien pod hranicou 90 %. V roku 2010 tvorili prvosobášiaci sa ženísi 86 % a prvosobášiacie sa ženy 88 % z celkového počtu ženíchov, resp. neviest. Z hľadiska aktuálnych trendov zaznamenávame od roku 2007, síce mierne, ale zvyšovanie podielu prvých sobášov.

Hodnoty úhrnnej prvosobášnosti sa medziročne ani v rámci sledovaného obdobia výrazne nezmenili a pravdepodobnosť, že by jeden muž/jedna žena vo veku do 50 rokov pri súčasnej úrovni sobášnosti a nulovej úmrtnosti uzavrel/a prvé manželstvo je 0,5 (rok 2009 – muži: 0,48 a ženy: 0,52), tzn., že približne polovica mužov a žien by nikdy nevstúpila do manželstva. Keďže je nesporným faktom zámerné odkladanie vstupu do manželstva možno predpokladať, že reálne hodnoty sú vyššie.

Z hľadiska dlhodobého vývoja aj tento ukazovateľ potvrdzuje zmenu sobášneho správania, pretože na začiatku 60-tych rokov sa úhrnná prvosobášnosť pohybovala okolo hodnoty 1, čo vyjadrovalo, že do manželstva vstupujú všetci muži i ženy, do konca 70-tych rokov boli hodnoty 0,9 a začiatkom 90-tych rokov sa znižovanie výrazne zrýchlilo.

G 7



U sobášov podľa rodinného stavu je zreteľná zmena v kategórii ženíchov s rodinným stavom „rozvedený“, ich počet sa znížil o 18 % a tento trend poklesu je možné sledovať od roku 2007.

Podiely vzájomne slobodných snúbencov tvoria 80 % zo všetkých uzavretých manželstiev, v absolútnych číslach to predstavuje 20 447 sobášov.

T10 Počet uzavretých manželstiev podľa rodinného stavu snúbencov v SR, 2001 – 2010

Rok	Ženísi			Nevesty			Uzavreté manželstvá spolu
	slobodní	rozvedení	ovdovení	slobodné	rozvedené	ovdovené	
	absolútne údaje						
2001	20 747	2 836	212	21 198	2 384	213	23 795
2002	21 708	3 094	260	22 238	2 618	206	25 062
2003	22 477	3 271	254	23 118	2 681	203	26 002
2004	24 683	2 948	254	25 087	2 627	171	27 885
2005	22 690	3 245	214	23 148	2 840	161	26 149
2006	22 106	3 634	199	22 694	3 099	146	25 939
2007	23 240	3 951	246	23 859	3 399	179	27 437
2008	24 131	3 931	231	24 676	3 446	171	28 293
2009	22 634	3 542	180	23 088	3 126	142	26 356
2010	21 868	3 359	188	22 355	2 917	143	25 415
	podiel z celkového počtu sobášov (v %)						
2000	87,9	11,1	1,0	89,7	9,5	0,8	100
2001	87,2	11,9	0,9	89,1	10,0	0,9	100
2002	86,6	12,4	1,0	88,7	10,5	0,8	100
2003	86,4	12,6	1,0	88,9	10,3	0,8	100
2004	88,5	10,6	0,9	90,0	9,4	0,6	100
2005	86,8	12,4	0,8	88,5	10,9	0,6	100
2006	85,2	14,0	0,8	87,5	11,9	0,6	100
2007	84,7	14,4	0,9	87,0	12,4	0,6	100
2008	85,3	13,9	0,8	87,2	12,2	0,6	100
2009	85,9	13,4	0,7	87,6	11,9	0,5	100
2010	86,0	13,2	0,7	88,0	11,5	0,6	100

V súvislosti so vzdelaním snúbencov je najvýraznejším trendom rast počtu sobášov vysokoškolsky vzdelaných snúbencov. Sobáše, v ktorých boli obaja snúbenci vysokoškolsky vzdelaní, tvorili 19,1 % v roku 2010 (v roku 2001 to bolo necelých 9 %). Vysokoškolsky vzdelané nevesty tvorili 33 % z celkového počtu, vysokoškolsky vzdelaní ženisi 26 %.

Podiel sobášov, v ktorých mali snúbenci rovnaký dosiahnutý stupeň vzdelania bol 63 %. Najvýraznejšie preferencie sú u vysokoškolsky vzdelaných ženíchov, takmer 74 % z nich si zobralo aj vysokoškolsky vzdelanú nevestu (4,8 tisíc sobášov). Nasledujú nevesty a ženisi so základným vzdelaním, 77 % neviest a 68 % ženíchov si zobralo manžela/manželku so základným vzdelaním (1,4 tisíc sobášov).

V štruktúre sobášov podľa štátneho občianstva jednoznačne prevládajú sobáše snúbencov, kde majú obaja slovenské štátne občianstvo (86 %). Druhou najpočetnejšou skupinou sú sobáše neviest so slovenským občianstvom a cudzincami (3 tisíc) a 700 ženíchov so slovenským občianstvom si zobralo cudzinky. Medzi cudzincami dominujú ženisi (853) a nevesty (268) s českým štátnym občianstvom, potom nasledujú ženisi s britským (251) a rakúskym (200) občianstvom, medzi nevestami s poľským (88) a ukrajinským občianstvom (70).

Hlavným vývojovým trendom sobášnosti je teda jednoznačne klesanie intenzity sobášnosti v mladších vekových kategóriách a jej zvyšovanie v starších vekových skupinách obyvateľstva. Zmeny začali začiatkom 90-tych rokov, kedy sa

zásadným spôsobom zmenili spoločenské podmienky života a zmena v sobášnosti bola jedna z najrazantnejších, čo je možné pripísať vplyvu už existujúcich postojov k inštitúcii manželstva v západných krajinách, kde tradičná rodina stratila svoje výsadné postavenie a do popredia sa dostávajú individualistické záujmy jednotlivcov.

Do akej miery pôjde u mladých generácií v našej spoločnosti o zmenu celkového postoja k inštitúcii manželstva a do akej len o odklad ale zamýšľaného sobáša ukáže až budúcnosť.

3.2 Rozvodovosť

Rozvod predstavuje zákonné ukončenie manželstva, na základe „Návrhu na rozvod manželstva“, o ktorom rozhodne súd. V Slovenskej republike je v súčasnosti platnou normou, ktorá rieši problematiku rozvodov Zákon o rodine č. 36/2005.

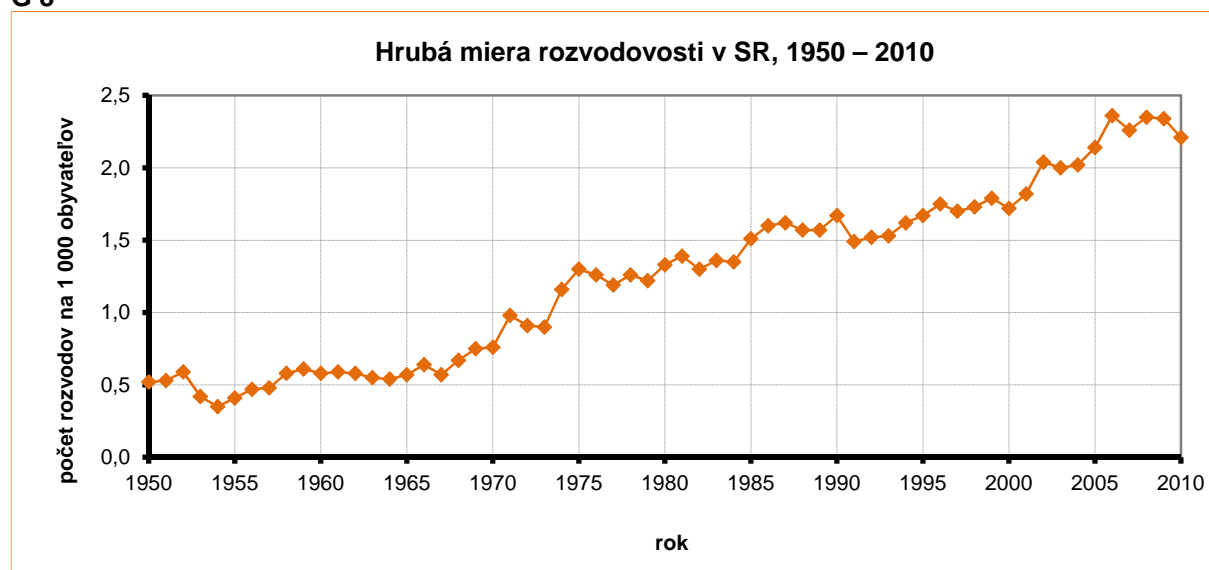
V roku 2010 bolo rozvedených 12 015 manželstiev a pre tento rok je príznačné, že sa otočil rastúci trend rozvodovosti.

T11 Vybrané charakteristiky rozvodovosti v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet ukončených konaní	12 443	13 752	13 606	13 857	14 346	14 007	13 048	13 412	13 415	12 731
Rozvody:										
absolútny počet	9 817	10 960	10 716	10 889	11 553	12 716	12 174	12 675	12 671	12 015
na 1 000 obyvateľov	1,8	2,0	2,0	2,0	2,1	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2
na 100 uzavretých manželstiev	41,3	43,7	41,2	39,0	44,2	49,0	44,4	44,8	48,1	47,3
Priemerný vek pri rozvode:										
muži	38,6	38,5	38,9	39,3	39,6	40,0	40,2	40,4	40,6	41,1
ženy	36,1	36,0	36,3	36,7	37,0	37,4	37,5	37,7	37,9	38,4

Medziročne bol počet rozvodov nižší o 656, hrubá miera rozvodovosti sa dostala približne na úroveň roku 2005.

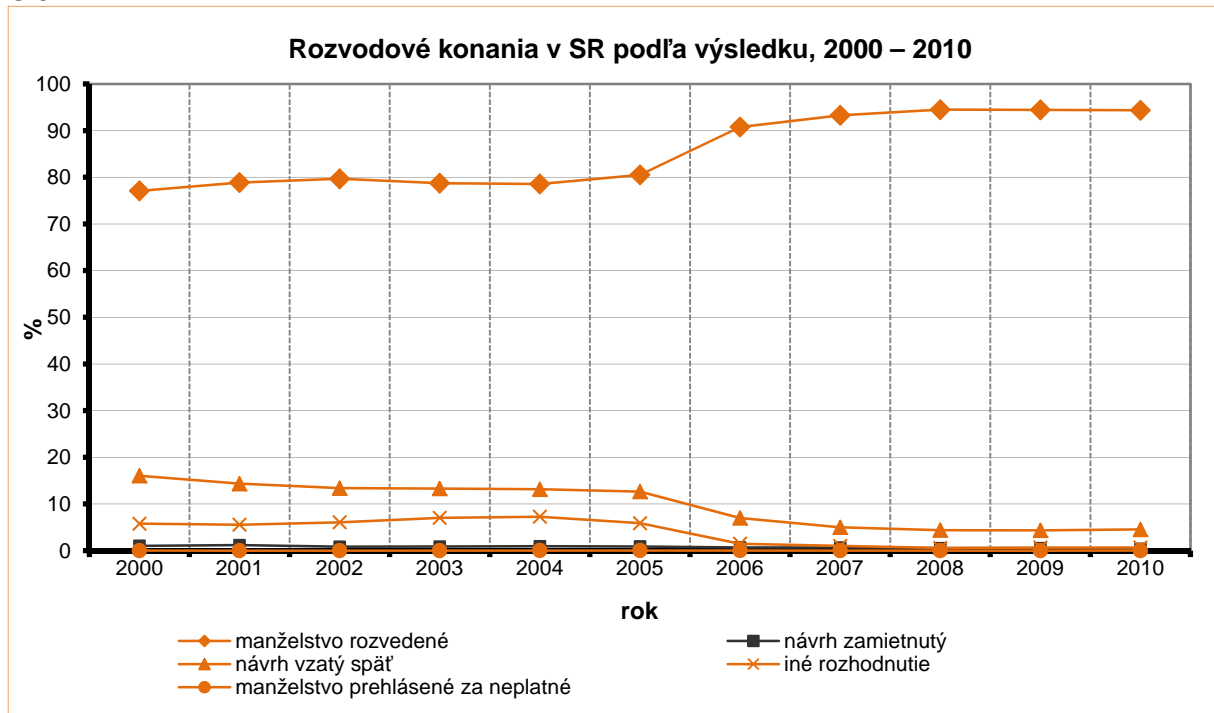
G 8



Klesol aj index rozvodovosti, medziročne o 0,8 bodu, oproti roku maxima (2006) o 1,7 bodu.

Úhrnná rozvodovosť zostala na hodnote 0,4, čo znamená, že rozvodom u nás končí 40 % uzavretých manželstiev. Trend zvyšovania priemerného veku pri rozvode sa zachoval, u mužov dosiahol 41,1 rokov, u žien 38,4 rokov a je dôsledkom predovšetkým odkladaním manželstva do vyššieho veku. Tým klesá početnosť rozvratov manželstva z dôvodu neuváženej uzavretia manželstva, ktoré je typické skôr pre mladšie vekové kategórie a po kratšej dobe trvania manželstva.

G 9



Novodobým trendom je vysoký podiel návrhov, ktoré skončili rozvodom. Do 90-tych rokov bol podiel návrhov končiacich rozvodom pod 70 %, ďalší vývoj mal stúpajúci charakter a skutočne prelomovým rokom bol rok 2006, kedy sa podiel konaní ukončených rozvodom dostal nad 90 %. Tento stav pretrváva do súčasnosti.

Zvýšený podiel konaní ukončených rozvodom je na úkor výsledkov konaní „návrh vzatý späť“ a „iné rozhodnutie“.

Z hľadiska pohlavia je typická vyššia rozvodová aktivita žien. Podávajú dve tretiny návrhov.

Ako príčina rozvratu je najčastejšie uvádzaná u oboch pohlaví kategória „rozdielnosť pováh, názorov a záujmov“ (60 %). Na strane mužov nasledujú potom príčiny: „nevera“ (11 %), „ostatné príčiny“ (9 %), „alkoholizmus“ (8 %); na strane žien sú to: „súd nezistil zavinenie“ (15 %), „ostatné príčiny“ (13 %), „nevera“ (6 %).

Väčšina príčin vykazuje relatívne stabilné zastúpenie v štruktúre rozvodov, výnimkou je príčina „nezáujem o rodinu“, podiel tejto príčiny sa u oboch pohlaví relatívne výrazne v sledovanom období znížil, u mužov z 8,8 % na 4,2 % a u žien z 3,8 % na 1,9 %. Za pozornosť stojí i príčina „súd nezistil zavinenie“. U mužov je to stabilne okolo 3 %, ale u žien v sledovanom období podiel tejto príčiny klesol o takmer 7 bodov.

T12 Rozvody podľa príčin rozvratu manželstva v SR, 2001 – 2010

Príčina rozvratu manželstva	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
muži										
Neuvážené uzavretie manželstva	296	367	375	267	245	281	232	202	177	170
Alkoholizmus	1 043	1 159	1 117	1 168	1 200	1 255	1 064	1 044	1 064	1 067
Nevera	998	1 125	1 118	1 251	1 373	1 292	1 341	1 396	1 370	1 320
Nezáujem o rodinu	865	884	708	617	628	653	532	555	531	508
Zlé zaobchádzanie, odsúdenie pre trestný čin	154	170	191	202	194	225	198	208	203	163
Rozdielnosť pováh, názorov a záujmov	5 586	6 235	6 187	6 334	6 844	7 796	7 519	7 759	7 743	7 171
Zdravotné dôvody, vrátane neplodnosti	49	40	24	40	28	19	36	28	31	25
Sexuálne nehody	68	81	62	63	71	57	47	31	41	34
Ostatné príčiny	472	581	647	647	696	833	883	1 083	1 163	1 220
Súd nezistil zavinenie	286	318	287	300	274	305	322	369	348	337
ženy										
Neuvážené uzavretie manželstva	296	367	375	267	245	281	232	202	177	170
Alkoholizmus	82	86	112	104	128	149	125	105	126	112
Nevera	531	604	660	747	720	767	781	817	810	806
Nezáujem o rodinu	369	369	278	235	251	268	249	247	246	245
Zlé zaobchádzanie, odsúdenie pre trestný čin	4	14	20	16	24	19	19	19	16	9
Rozdielnosť pováh, názorov a záujmov	5 586	6 235	6 187	6 334	6 844	7 796	7 519	7 759	7 743	7 171
Zdravotné dôvody, vrátane neplodnosti	50	51	46	42	46	38	50	36	31	45
Sexuálne nehody	68	81	62	63	71	57	47	31	41	34
Ostatné príčiny	735	859	1 095	1 149	1 218	1 391	1 344	1 598	1 621	1 716
Súd nezistil zavinenie	2 096	2 294	1 881	1 932	2 006	1 950	1 808	1 861	1 860	1 707

Priemerná dĺžka rozvádzajúceho sa manželstva bola v minulom roku 14,6 rokov, zachoval sa rastúci trend.

Vývojové trendy naznačujú, že klesajú, resp. stagnujú podiely rozvodov u manželstiev s kratšou dobou trvania a zvyšujú sa podiely rozvodov s dlhšou dobou trvania, napr. v roku 2010 tvoril podiel rozvedených manželstiev s dĺžkou trvania 10 rokov a viac 65 %. Vyše 1 800 párov ročne sa rozvádza po 25 a viac rokoch trvania manželstva, v 50-tych rokoch 20. storočia bola táto hodnota za všetky rozvody za rok.

T13 Rozvody podľa dĺžky trvania manželstva v SR, 2001 – 2010

Rok	Rozvody spolu	Dĺžka trvania rozvedeného manželstva (v rokoch)									Priemerná dĺžka trvania rozvedeného manželstva
		-	2	3	4	5	6	7	8		
2001	9 87	134	450	526	465	515	457	459	478	6 333	13,1
2002	10 960	332	455	528	584	549	511	500	467	7 034	13,1
2003	10 716	323	382	496	494	549	498	512	452	7 010	13,3
2004	10 889	310	390	459	504	597	518	514	446	7 151	13,6
2005	11 553	332	391	448	534	546	506	521	488	7 787	13,9
2006	12 716	311	454	502	548	538	559	610	573	8 621	14,2
2007	12 174	318	428	539	524	502	480	534	505	8 344	14,2
2008	12 675	378	435	543	576	592	503	507	492	8 649	14,2
2009	12 671	401	439	497	562	579	503	498	505	8 687	14,4
2010	12 015	377	506	481	526	512	479	432	428	8 274	14,6

Jedným z dôsledkov procesu rozvodovosti je vznik neúplných rodín. V roku

2010 tvorili rozvody manželstiev s maloletými deťmi 63 %. Celkový vývojový trend tohto ukazovateľa v Slovenskej republike možno charakterizovať ako zvyšovanie od 50-tych rokov (okolo 50 %) po 90-te roky 20. storočia (75 %). Od polovice 90-tych rokov nastupuje trend pozvoľného klesania. Medziročný pokles bol 1 bod. Je možné predpokladať, že manželstvá postihnuté rozvratom odkladajú rozvod na obdobie, kedy sa ich deti stávajú plnoletými, resp. nezávislými.

T14 Rozvody s maloletými deťmi v SR, 2001 – 2010

Rok	Spolu	Z rozvedených manželstiev, manželstvá s maloletými deťmi						Priemerný počet detí
		jedno	%	dve	%	tri a viac	%	
2001	6 880	3 965	57,6	2 375	34,5	540	7,9	1,5
2002	7 691	4 464	58,0	2 618	34,1	609	7,9	1,5
2003	7 470	4 391	58,8	2 543	34,0	536	7,2	1,5
2004	7 329	4 297	58,6	2 536	34,6	496	6,8	1,5
2005	7 609	4 469	58,7	2 651	34,9	489	6,4	1,5
2006	8 474	4 968	58,6	2 945	34,8	561	6,6	1,5
2007	7 994	4 684	58,6	2 738	34,2	572	7,2	1,5
2008	8 281	4 857	58,7	2 902	35,0	522	6,3	1,5
2009	8 155	4 775	58,6	2 826	34,7	554	6,8	1,5
2010	7 627	4 456	58,4	2 578	33,8	593	7,8	1,5

Podiel konaní ukončených rozvodom, v ktorom bol aspoň jeden účastník konania cudzí štátny príslušník je menej než 2 %. Početnejšie sú prípady, keď cudzinec je muž.

T15 Miery rozvodovosti podľa veku a pohlavia, 2001 – 2010

Veková skupina	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
rozvody na 1 000 mužov										
15 – 19	0,02	0,02	0,01	0,04	0,01	0,00	0,03	0,01	0,02	0,01
20 – 24	1,64	1,69	1,44	1,28	1,04	1,04	0,96	0,87	0,90	0,86
25 – 29	7,71	8,35	7,37	6,65	6,33	6,24	5,68	5,42	5,04	4,10
30 – 34	10,24	11,26	11,03	11,06	11,83	11,92	11,33	11,13	10,77	9,47
35 – 39	8,95	10,63	10,56	10,77	11,56	13,52	12,36	12,94	12,93	12,52
40 – 44	7,94	8,81	8,92	9,22	9,95	11,53	11,17	11,69	12,34	11,51
45 – 49	6,28	6,90	6,87	7,07	7,78	8,54	8,47	9,51	9,20	9,24
50 – 54	4,28	4,48	4,50	4,82	5,18	5,82	5,50	5,75	5,70	5,66
55 – 59	2,34	2,74	2,57	2,77	2,96	3,34	3,17	3,05	3,39	3,33
60 – 64	1,12	1,12	1,22	1,45	1,49	1,70	1,62	1,58	1,52	1,73
65+	0,43	0,40	0,39	0,41	0,37	0,52	0,53	0,55	0,56	0,54
rozvody na 1 000 žien										
15 – 19	0,12	0,10	0,09	0,08	0,05	0,06	0,09	0,06	0,10	0,13
20 – 24	4,15	4,61	3,91	3,60	3,19	3,11	2,91	2,98	2,78	2,46
25 – 29	9,81	11,03	10,01	9,60	9,82	9,76	8,88	8,95	8,75	7,23
30 – 34	10,25	11,23	11,57	11,77	12,23	13,49	12,92	12,91	12,51	11,49
35 – 39	8,66	9,77	9,66	9,63	10,85	12,67	12,12	12,80	13,03	12,75
40 – 44	6,91	7,70	7,91	8,36	8,82	10,49	10,04	10,58	10,94	10,39
45 – 49	4,87	5,49	5,21	5,52	6,37	6,59	6,37	6,98	6,89	7,03
50 – 54	3,01	2,97	3,18	3,32	3,59	3,89	3,65	3,84	3,96	3,86
55 – 59	1,21	1,51	1,45	1,55	1,50	1,92	1,96	1,89	1,78	2,05
60 – 64	0,53	0,44	0,57	0,62	0,61	0,76	0,76	0,70	0,85	0,94
65+	0,10	0,10	0,08	0,11	0,11	0,13	0,16	0,15	0,19	0,15

Z hľadiska veku je tradične najvyššia miera rozvodovosti vo vekových skupinách medzi 30 a 44 rokov u mužov i žien. Ide jednak o početné generácie a tiež generácie, u ktorých sa ešte tendencia odkladania manželstva do vyššieho veku neprejavila tak výrazne.

V mladších vekových kategóriách možno sledovať znižovanie mier rozvodovosti, čo je spôsobené nízkou sobášnosťou. Naopak v starších kategóriách miera rozvodovosti stúpa, pravdepodobne v dôsledku zvoleného životného štýlu, individualistického spôsobu života a tolerantnejším prístupom k rozvodom.

Rozvodovosť patrí medzi závažné celospoločenské problémy. Na základe jej vývoja je evidentné, že týmto fenoménom je postihovaných čoraz viac obyvateľov i v Slovenskej republike.

3.3 Pôrodnosť a plodnosť

V súčasnej dobe je potrebné pri posudzovaní demografického vývoja populácií venovať veľkú pozornosť procesu pôrodnosti. Jednak je základnou a kladnou zložkou ľudskej reprodukcie, čím zabezpečuje populačný rast a jednak tento proces prechádza historicky bezprecedentnými vývojovými trendmi, predovšetkým vo vyspelých štátoch. Dôsledkom týchto vývojových trendov je „populačné zadĺženie“, ktoré je, na rozdiel od iných foriem zadĺženia, nesplateľné aj niekoľko generácií. [8]

V Slovenskej republike začal pokles pôrodnosti i plodnosti začiatkom 80-tych rokov 20. storočia, a v jednotlivých časových etapách s rôznou intenzitou a pokračoval až do začiatku 21. storočia. Keďže pokles trval 25 rokov, došlo k výraznej zmene reprodukčných pomerov až tak, že začiatkom 90-tych rokov klesla úhrnná plodnosť pod hranicu jednoduchej reprodukcie (2,1). V polovici 90-tych rokov klesla pod kritickú hodnotu (1,5) a v období od 2000 – 2007 pod hranicu „veľmi nízkej plodnosti“ (1,3). V roku 2006 sa úhrnná plodnosť začala zvyšovať, v roku 2008 sa opäť dostala nad hranicu „veľmi nízkej plodnosti“, v roku 2010 síce medziročne mierne klesla ale ostala nad hranicou „veľmi nízkej plodnosti“.

Logickým vyústením tohto vývoja je, že od začiatku 90-tych rokov slovenské ženy nezabezpečujú za seba adekvátnu náhradu, úroveň náhrady sa pohybuje medzi 0,6-0,7 dievčaťa za 1 ženu. Zároveň pri súčasnej plodnosti a úmrtnosti ubudne v priebehu jednej generácie počet potenciálnych matiek o 32 % (čistá miera reprodukcie). Na základe týchto hodnôt možno konštatovať, že populácia Slovenska má zníženú reprodukciu a dochádza k procesu depopulácie

T16 Miere reprodukcie a plodnosti v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubá miera reprodukcie	0,578	0,578	0,583	0,603	0,609	0,603	0,612	0,644	0,683	0,691
Čistá miera reprodukcie	0,572	0,570	0,575	0,595	0,601	0,596	0,605	0,637	0,676	0,683
Úhrnná plodnosť žien	1,198	1,185	1,199	1,241	1,253	1,239	1,251	1,320	1,411	1,398

V roku 2010 sa narodilo 60 410 živých detí, v tom 30 544 chlapcov a 29 866 dievčat. Podiel chlapcov predstavoval 50,6 %, oproti minulému roku klesol o 1 bod. Zníženie je spôsobené tým, že hoci medziročne počet živonarodených detí klesol (o 807) narodilo sa o 212 dievčatiek viac než v roku 2009.

Mŕtvonarodené deti tvorili 0,3 % zo všetkých narodených.

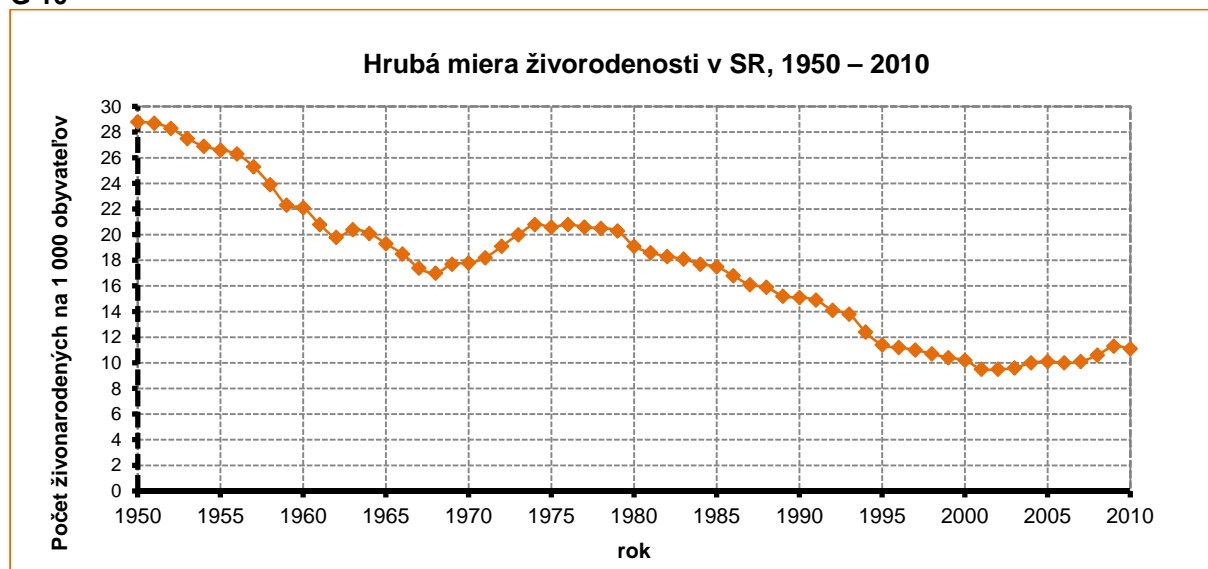
T17 Vybrané charakteristiky pôrodnosti v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Narodení spolu	51 343	51 035	51 930	53 958	54 625	54 122	54 631	57 586	61 445	60 599
v tom:										
živo	51 136	50 841	51 713	53 747	54 430	53 904	54 424	57 360	61 217	60 410
mŕtvo	207	194	217	211	195	218	207	226	228	189
Živonarodení na 1 000 obyvateľov	9,5	9,5	9,6	10,0	10,1	10,0	10,1	10,6	11,3	11,1
Mŕtvonarodení na 1 000 narodených	4,0	3,8	4,2	3,9	3,6	4,0	3,8	3,9	3,7	3,1
Priemerný vek živorodičky:										
spolu	26,46	26,67	26,95	27,19	27,51	27,78	28,07	28,31	28,59	28,83
v 1. poradí	24,14	24,53	24,88	25,26	25,66	25,97	26,30	26,59	26,95	27,31

Po štyroch rokoch zvyšovania pôrodnosti došlo v roku 2010 k medziročnému miernemu zníženiu počtu narodených, početnosť je porovnateľná s rokom 1996. Hrubá miera pôrodnosti je hlavným ukazovateľom jej úrovne a klesla o 0,2 bodu na 11,1 ‰.

Positívnejší vývoj bol v mŕtvorodenosti, v roku 2010 bol počet mŕtvonarodených na 1 000 narodených 3,1 a ide o minimálnu hodnotu v rámci sledovaného obdobia. Medziročný pokles bol 0,6 bodu.

G 10



Z hľadiska poradia živonarodených detí sa takmer polovica detí v súčasnosti rodí v prvom poradí.

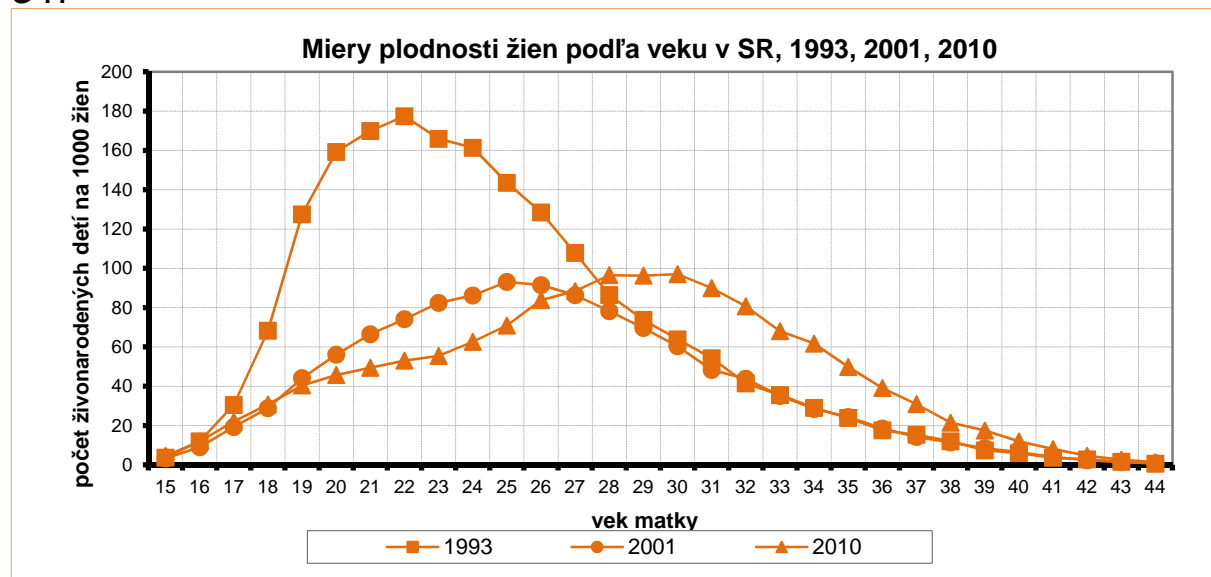
T18 Živonarodení podľa poradia v SR, 2001 – 2010

Rok	Živonarodení spolu	v tom v poradí					Živonarodení mimo manželstva
		1	2	3	4	5+	
2001	51 136	22 751	16 621	6 167	2 582	3 015	10 105
2002	50 841	23 131	16 331	6 098	2 414	2 867	10 984
2003	51 713	23 622	16 577	6 036	2 456	3 022	12 073
2004	53 747	25 156	16 769	6 239	2 452	3 131	13 319
2005	54 430	25 250	17 336	6 220	2 484	3 140	14 136
2006	53 904	25 239	17 160	6 111	2 396	2 998	14 820
2007	54 424	25 697	17 435	6 139	2 195	2 958	15 666
2008	57 360	27 857	17 958	6 289	2 318	2 938	17 287
2009	61 217	29 444	19 565	6 872	2 353	2 983	19 324
2010	60 410	29 537	18 897	6 756	2 284	2 936	19 912
		štruktúra (v %)					
2001	100,0	44,5	32,5	12,1	5,0	5,9	19,8
2002	100,0	45,5	32,1	12,0	4,8	5,6	21,6
2003	100,0	45,7	32,1	11,7	4,7	5,8	23,3
2004	100,0	46,8	31,2	11,6	4,6	5,8	24,8
2005	100,0	46,4	31,9	11,4	4,5	5,8	26,0
2006	100,0	46,8	31,8	11,3	4,5	5,6	27,5
2007	100,0	47,2	32,0	11,3	4,0	5,5	28,8
2008	100,0	48,6	31,3	11,0	4,0	5,1	30,1
2009	100,0	48,1	32,0	11,2	3,8	4,9	31,6
2010	100,0	48,9	31,3	11,2	3,8	4,9	33,0

Zaznamenaný medziročný pokles počtu živonarodených sa prejavil len u narodených vo vyššom poradí. Detí narodených v prvom poradí sa v roku 2010 narodilo o 93 viac než v roku 2009, v ostatných poradiach je najväčšia diferencia u narodených v druhom poradí (o 668 menej).

Oproti roku 2001 sa najvýraznejšie zmeny odohrali v skupine živonarodených v prvom poradí, ich počet sa zvýšil o 30 %. K zvýšeniu i keď nie tak výraznému došlo i v druhom a treťom poradí, naopak v štvrtom a vyššom poradí sa početnosti znížili.

G 11



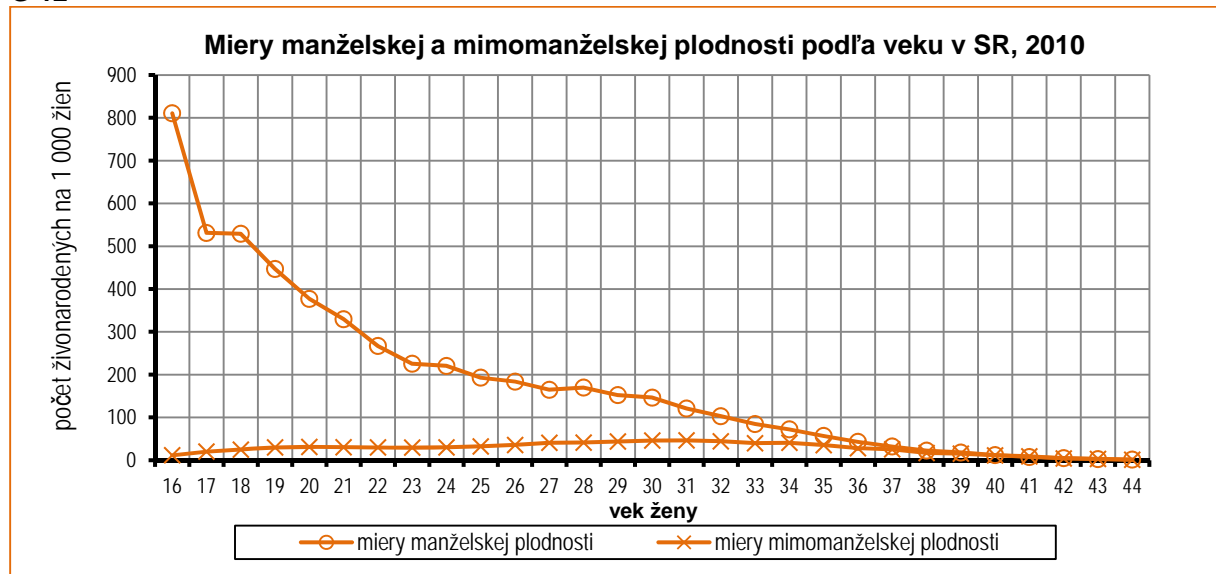
Zásadnou črtou vo vývoji plodnosti je odkladanie materstva do vyššieho veku. Na začiatku transformačného obdobia (začiatok 90-tych rokov) bol vrchol krivky plodnosti okolo veku 22 rokov, ďalším vývojom, dochádza k posunom vrcholu do vyššieho veku a tiež vyrovnávaniu pozitívnej asymetrie vo vzťahu k veku matky. Vrchol plodnosti žien sa v súčasnosti približuje do veku 30 rokov.

Pri pohľade na manželskú a mimomanželskú plodnosť je evidentné, že v slovenskej populácii sa zachováva zákonitosť vyššej manželskej plodnosti. Manželská plodnosť má významne vyššie hodnoty v mladších vekových kategóriách. So zvyšujúcim vekom žien hodnoty týchto plodností k sebe konvergujú a okolo veku 40 rokov už dosahujú hodnoty na relatívne rovnakej úrovni.

Mimomanželská plodnosť si síce aj v roku 2010 zachovala rastúci trend ale tempo sa spomalilo, mimo manželstva sa medziročne narodilo približne o 600 detí viac než v roku 2009. Mierne však klesol i počet narodených, tak podiel detí narodených mimo manželstva stúpol o 1,4 bodu na 33 %. Je to zatiaľ najvyšší podiel dosiahnutý v Slovenskej republike. Do konca 70-tych rokov 20. storočia sa totiž rodilo mimo manželstva len okolo 5 % detí, do roku 1992 sa hodnoty dostali na 10 % a do roku 2010 vzrástli až na tretinový podiel.

Je problematické odhadovať do akej miery deti narodené mimo manželstva žijú spolu so svojimi oboma biologickými rodičmi v jednej domácnosti alebo ide o osamelých rodičov s dieťaťom.

G 12



Zaujímavou charakteristikou pôrodnosti je tiež podiel predmanželských koncepcií. Ide o deti narodené v manželstve, ale počaté pred sobášom (deti narodené v prvom poradí do 8 mesiacov po sobáši). Celkovo možno konštatovať, že v sledovanom období bol klesajúci trend predmanželských koncepcií, kým v roku 2001 bola polovica detí narodených v prvom poradí počatá pred sobášom, v roku 2010 to bolo 31 %. Medziročný pokles bol 4 body. Znižovanie podielu je dôsledkom popularizácie antikoncepcie, zvyšovaním spoločenskej akceptovateľnosti mimomanželských koncepcií (časť párov sa potom zosobáši až po narodení dieťaťa, časť zostane kohabitujúca), v časti prípadoch i znižovaním fekundity.

Trend posunu materstva do vyššieho veku sa odzrkadľuje aj na hodnotách priemerného veku pri pôrode i prvom pôrode. V sledovanom období (2001 – 2010) sa ročne priemerný vek zvyšoval o 0,2 – 0,3 roku, priemerný vek pri prvom pôrode o 0,4 roku.

V roku 2010 dosiahol priemerný vek 28,8 rokov a priemerný vek pri prvom pôrode 27,3. Zvyšovaním podielu detí prvého poradia sa znižuje diferencia medzi týmito dvoma priemernými vekmi, kým v roku 2001 bol rozdiel 2,3 roka, v roku 2010 už len 1,5 roka.

Pri skúmaní pôrodnosti podľa veku matky sa najviac detí stále rodí matkám vo vekovej skupine 25-29 ročných a v sledovanom období sa ich počet pohyboval medzi 18 až 20 tisícmi. Vo všetkých starších vekových kategóriách (nad 30 rokov) je možné sledovať zvyšovanie početnosti v celom sledovanom období a počty narodených boli v roku 2010 oproti roku 2001 dvojnásobné.

Odklady materstva do vyššieho veku však môžu prinášať riziká. Najväznejším je, že zamýšľaná plodnosť nebude realizovaná vplyvom zníženej fekundity predovšetkým vzhľadom na vyšší vek potenciálnej matky.

T19 Živonarodení podľa veku matky v SR, 2001 – 2010

Vek matky	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
počet živo narodených detí vo veku matky										
-14	42	37	33	35	35	35	38	36	31	45
15 – 19	4 600	4 543	4 331	4 194	4 080	3 986	3 979	4 059	3 987	4 017
20 – 24	16 895	15 619	14 634	14 455	13 397	12 332	11 628	11 606	11 728	10 861
25 – 29	18 216	18 557	19 365	20 099	20 354	19 473	19 047	19 444	20 372	19 252
30 – 34	7 823	8 434	9 567	10 853	12 151	13 394	14 525	16 237	17 941	18 411
35 – 39	2 942	3 050	3 158	3 384	3 688	3 954	4 398	5 116	6 132	6 748
40 – 44	594	577	598	708	691	694	772	811	978	1025
45 – 49	24	24	25	18	34	33	36	48	45	49
50+	0	0	2	1	0	3	1	3	3	2
Spolu 15-49	51 094	50 804	51 678	53 711	54 395	53 866	54 385	57 321	61 183	60 363
živonarodení na 1 000 žien vo veku										
15 – 19	21,1	21,1	20,5	20,2	20,2	20,2	20,6	21,5	21,8	22,9
20 – 24	73,2	68,3	64,7	65,0	61,0	56,6	54,0	54,8	56,4	53,5
25 – 29	84,3	83,3	85,2	87,2	88,0	84,6	83,4	86,0	91,4	87,3
30 – 34	43,4	46,0	50,3	54,6	58,6	62,1	65,3	71,5	77,9	79,6
35 – 39	15,4	16,2	17,0	18,6	20,5	22,0	24,0	26,9	30,9	32,6
40 – 44	3,0	3,0	3,1	3,7	3,6	3,6	4,1	4,4	5,4	5,7
45 – 49	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3
Spolu 15 – 49	35,3	35,2	35,8	37,3	37,9	37,7	38,2	40,4	43,2	42,9

Pôrodnosť podľa vzdelania je ďalšou charakteristikou štatisticky potvrdzujúcou trend odkladania pôrodov do vyššieho veku a zároveň neodmietania materstva, pretože v súvislosti s meniacou sa vzdelanostnou štruktúrou obyvateľstva sa mení i štruktúra matiek podľa vzdelania. Predovšetkým ide o zvyšovanie podielu vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva a dosiahnutie tohto stupňa vzdelania predlžuje obdobie štúdia a implicitne posúva i udalosti súvisiace s reprodukciou do vyššieho veku.

Oproti roku 2001 stúpol podiel vysokoškolsky vzdelaných matiek z 11 % na 27 %. Najvyšší počet i podiel detí sa rodí matkám so stredným vzdelaním s maturitou (40 %) najnižší matkám so stredným vzdelaním bez maturity (15 %).

Deti sú budúcnosťou každej spoločnosti a spoločnosť bez detí, resp. s malým počtom detí svoju budúcnosť stráca. Realizácia účinnej populačnej politiky, v kontexte s prarodinnou politikou, je pre slovenskú populáciu nevyhnutnosťou.

3.4 Potratovosť

Potrat je ukončenie tehotenstva pred dosiahnutím životaschopnosti plodu. Potratovosť ako demografický jav je úzko spätý so základnými javmi ľudskej reprodukcie, znižuje úroveň pôrodnosti a svojou podstatou je blízky úmrtnosti.

Na úroveň potratovosti v jednotlivých populáciách vplýva množstvo faktorov: zdravotný stav, populačná klíma, životný štýl, legislatíva, antikoncepcia, religiozita, verejná mienka, ekonomická úroveň, atď.

Štatistiku potratovosti zabezpečuje Národné centrum zdravotníckych informácií, ktoré poskytuje dáta aj Štatistickému úradu SR. V spracovaní týchto údajov sa potraty členia podľa druhu na spontánne, legálne umelé prerušenia tehotenstva (ďalej len UPT), nelegálne UPT, mimomaternicové tehotenstvá a iné (napr. missed abortion, mola hydatidosa, ...). ŠÚ SR v dlhodobých časových radoch publikuje dáta v členení: spontánne a umelé (v týchto sú zahrnuté všetky UPT, mimomaternicové tehotenstvá aj „iné“) a pokiaľ nie je uvedené inak, sú v štatistických analýzach aj interpretované len v tomto členení.

T20 Vybrané charakteristiky potratovosti v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Potraty spolu	22 792	22 141	21 159	20 075	19 332	19 054	18 318	18 452	17 935	17 218
v tom:										
umelé*	18 026	17 382	16 222	15 307	14 427	14 243	13 424	13 394	13 240	12 582
%	79,1	78,5	76,7	76,2	74,6	74,8	73,3	72,6	73,8	73,1
spontánne	4 766	4 759	4 937	4 768	4 905	4 811	4 894	5 058	4 695	4 636
%	20,9	21,5	23,3	23,8	25,4	25,2	26,7	27,4	26,2	26,9
Potraty na 1 000 obyvateľov	4,2	4,1	3,9	3,7	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2
Potraty na 100 narodených	44,4	43,4	40,7	37,2	35,4	35,2	33,5	32,0	29,2	28,4

* UPT, mimomaternicové tehotenstvá a iné

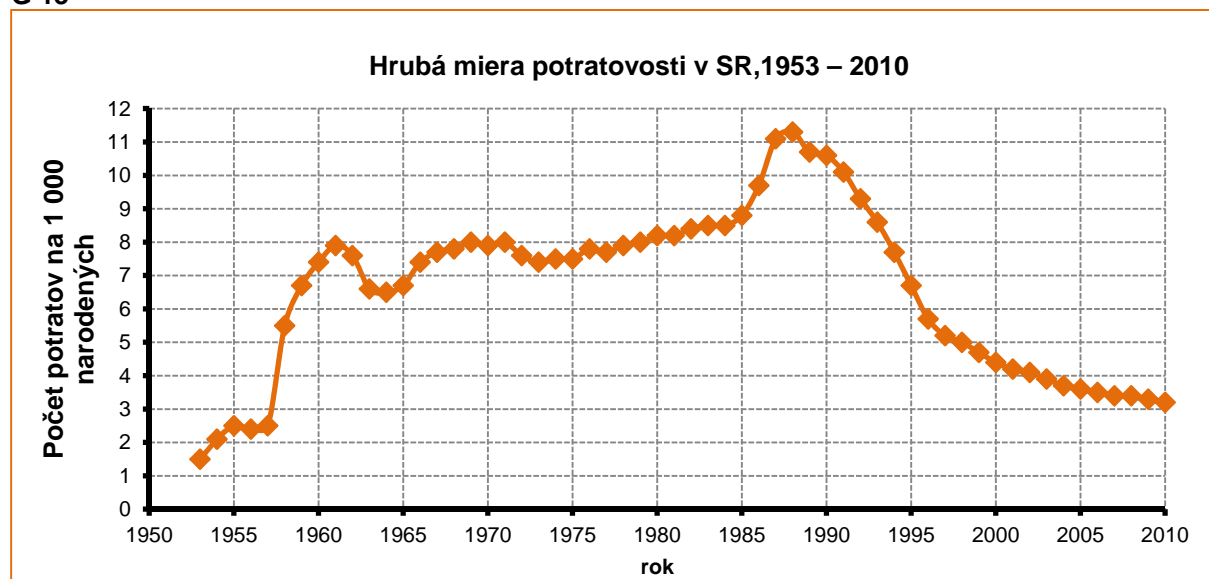
V roku 2010 bolo ukončených potratom 17 218 tehotenstiev, menej o 717 než vlni a o 5,6 tisíc než v roku 2001. Z hľadiska štruktúry medziročne klesol počet spontánnych potratov i UPT, spontánne o 1,3 % a UPT o takmer 5 %. Pokles sa pozitívne premietol do ďalších charakteristík potratovosti. Hrubá miera potratovosti klesla o 0,1 bodu oproti roku 2009 a je o celý 1 bod nižšia než na začiatku sledovaného obdobia (2001). Na 1 000 obyvateľov pripadlo 1,9 spontánnych potratov a 2,3 UPT, čo je zatiaľ najnižšia hodnota od legalizácie UPT.

Klesol aj index potratovosti, takže na 100 narodených pripadlo 28 potratov, z toho 21 UPT.

Priemerný počet potratov pripadajúcich na jednu ženu počas jej reprodukčného obdobia, za predpokladu nezmenenej úrovne plodnosti, potratovosti a nulovej úmrtnosti bol v roku 2010 (úhrnná potratovosť) 0,4, v prípade UPT bol priemerný počet 0,3.

Potraty vo vzťahu k rodivému kontigentu charakterizuje všeobecná miera potratovosti. V ostatných 4 rokoch pripadá na 1 000 žien vo fertílom veku (15 – 49) 13 potratov, z toho 9 je UPT.

G 13



V roku 2010 bolo ukončených 77 817 tehotenstiev, 78 % pôrodom, 16 % umelým ukončením tehotenstva a 6 % spontánnym potratom.

T21 Ukončené tehotenstvá v SR, 2001 – 2010

Rok	Narodení	Potraty	Ukončené tehotenstvá spolu*	Zo 100 tehotenstiev bolo ukončených	
				narodením	potratom
2001	51 343	22 792	74 135	69,3	30,7
2002	51 035	22 141	73 176	69,7	30,3
2003	51 930	21 159	73 089	71,1	28,9
2004	53 958	20 075	74 033	72,9	27,1
2005	54 625	19 332	73 957	73,6	26,4
2006	54 122	19 054	73 176	74,0	26,0
2007	54 631	18 318	72 949	74,9	25,1
2008	57 586	18 452	76 038	75,7	24,3
2009	61 445	17 935	79 380	77,4	22,6
2010	60 599	17 218	77 817	77,9	22,1

* ukončené tehotenstvá sú definované ako súčet počtu živo a mŕtvo narodených detí a potratov

V štruktúre potratov podľa veku je najväčšia intenzita procesu potratovosti vo vekových skupinách 25 – 29 a 30 – 34 ročných žien. Ide ale o skupiny, ktoré majú aj najvyššiu intenzitu pôrodnosti, index potratovosti je teda v týchto skupinách najnižší. Vo vekovej skupine 25 – 29 ročných pripadlo na 100 narodených 21 a vo vekovej

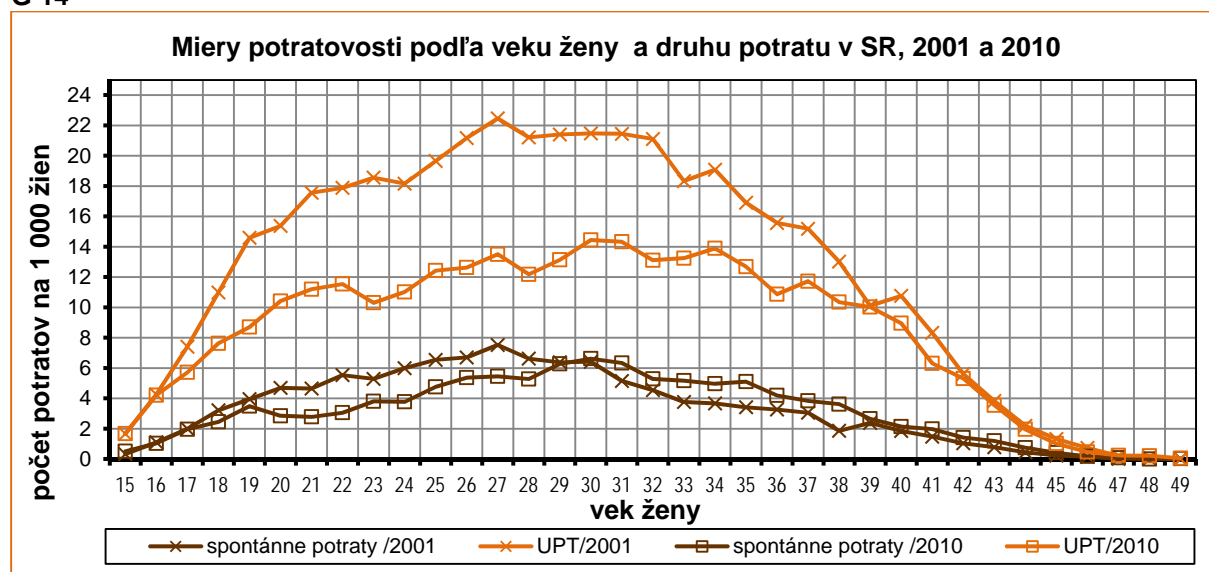
skupine 30 – 34 ročných 24 potratov. So zvyšovaním veku žien sa zvyšujú i hodnoty tohto indexu, napr. vo vekovej skupine 40 – 45 ročných je pomer tehotenstiev ukončených pôrodom a ukončených potratom približne rovnaký.

T22 Potraty a potratovosť podľa veku žien v SR, 2001 – 2010

Vek matky	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
potraty vo veku žien										
- 14	23	13	16	23	20	18	20	20	21	20
15 – 19	2 172	2 040	1 905	1 751	1 624	1 530	1 483	1 523	1 439	1 358
20 – 24	5 254	4 924	4 488	4 118	3 766	3 635	3 437	3 366	3 119	2 878
25 – 29	6 037	5 970	5 625	5 253	5 003	4 842	4 414	4 392	4 302	4 016
30 – 34	4 511	4 446	4 541	4 537	4 542	4 744	4 734	4 660	4 594	4 508
35 – 39	3 242	3 262	3 122	2 983	2 944	2 967	2 858	3 105	3 155	3 133
40 – 44	1 431	1 362	1 339	1 289	1 314	1 228	1 251	1 258	1 175	1 201
45 – 49	121	118	120	119	116	86	119	126	123	103
50*	1	6	3	2	3	4	2	2	7	1
Spolu	22 792	22 141	21 159	20 075	19 332	19 054	18 318	18 452	17 935	17 218
potraty na 1 000 žien vo veku										
15 – 19	10	9,5	9,1	8,5	8	7,7	7,7	8,1	7,9	7,7
20 – 24	22,8	21,5	20	18,5	17,1	16,7	16	15,9	15	14,2
25 – 29	27,9	26,8	24,5	22,8	21,6	21	19,3	19,4	19,3	18,2
30 – 34	25	24,3	23,4	22,8	21,9	22	21,3	20,5	20	19,5
35 – 39	17	17,3	17	16,4	16,4	16,5	15,6	16,3	15,9	15,1
40 – 44	7,2	7	7	6,7	6,9	6,5	6,7	6,8	6,5	6,7
45 – 49	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4	0,6	0,7	0,6	0,5
Spolu 15 – 49	15,8	15,3	14,7	13,9	13,5	13,3	12,9	13,0	12,7	12,2

Rodinný stav je tiež faktorom, ktorý ovplyvňuje reprodukčné správanie. U slobodných žien bolo 60 % z tých, ktoré sa rozhodli ukončiť tehotenstvo umelým potratom, bezdetných. Inak sa správajú vydaté a rozvedené ženy, 68 % vydatých a 74 % rozvedených z tých, ktoré podstúpili UPT, malo jedno alebo dve deti.

G 14



Priemerný vek slobodných žien pri UPT je 30 rokov, vydatých 33 rokov.

Z hľadiska poradia tvorili v roku 2010 umelé potraty prvého poradia 73 %, medziročné zvýšenie bolo o 1 bod.

Problém interrupcií je zložitý a z pohľadu reprodukcie populácií ju tento demografický proces negatívne narúša. Osobitne umelé ukončenia tehotenstva narúšajú rovnovážnosť systému, pretože na jednej strane je síce umožnené žene rozhodnúť sa nemať dieťa (už počaté), ale na strane druhej ona sama už nestačí na rozhodnutie dieťa kedykoľvek mať.

3.5 Úmrtnosť

Štatisticky sa úmrtnosť sleduje početnosťou zomretých, príčinami úmrtí a ďalšími odvodenými ukazovateľmi.

Medzi faktory, ktoré ovplyvňujú úmrtnosť možno zaradiť výživu, genetické predispozície, životné prostredie, životný štýl, zamestnanie, vzdelanie, zdravotnícku starostlivosť.

Ročne zomiera v sledovanom období v Slovenskej republike okolo 51 – 54 tisíc ľudí. Hrubá miera úmrtnosti sa udržiava pod 10 ‰ a tento stav trvá od začiatku 90-tych rokov.

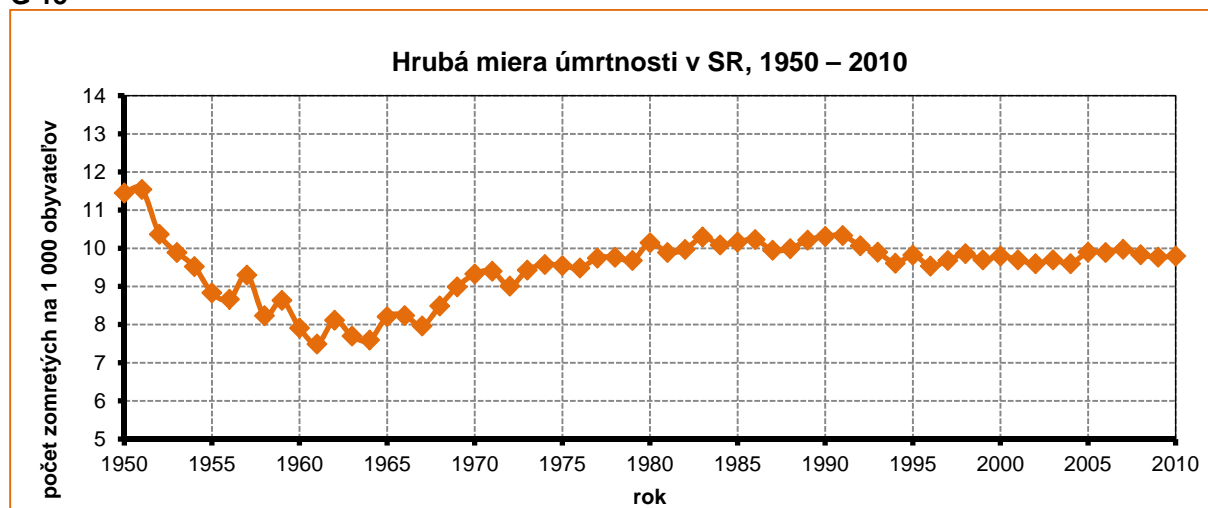
V roku 2010 zomrelo o 532 osôb viac než vlani a o 1,5 tisíc viac ako v roku 2001.

T23 Vybrané charakteristiky úmrtnosti v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet zomretých spolu	51 980	51 532	52 230	51 852	53 475	53 301	53 856	53 164	52 913	53 445
v tom: muži	27 705	27 415	27 702	27 304	28 151	28 091	28 226	27 994	27 446	27 645
ženy	24 275	24 117	24 528	24 548	25 324	25 210	25 630	25 170	25 467	25 800
Počet zomretých na 1000 obyvateľov	9,7	9,6	9,7	9,6	9,9	9,9	10,0	9,8	9,8	9,8
Stredná dĺžka života pri narodení (v rokoch)										
muži	69,51	69,77	69,77	70,29	70,11	70,40	70,51	70,85	71,27	71,62
ženy	77,54	77,57	77,62	77,80	77,90	78,20	78,08	78,73	78,74	78,84
rozdiel	8,03	7,80	7,85	7,51	7,79	7,80	7,57	7,88	7,47	7,22

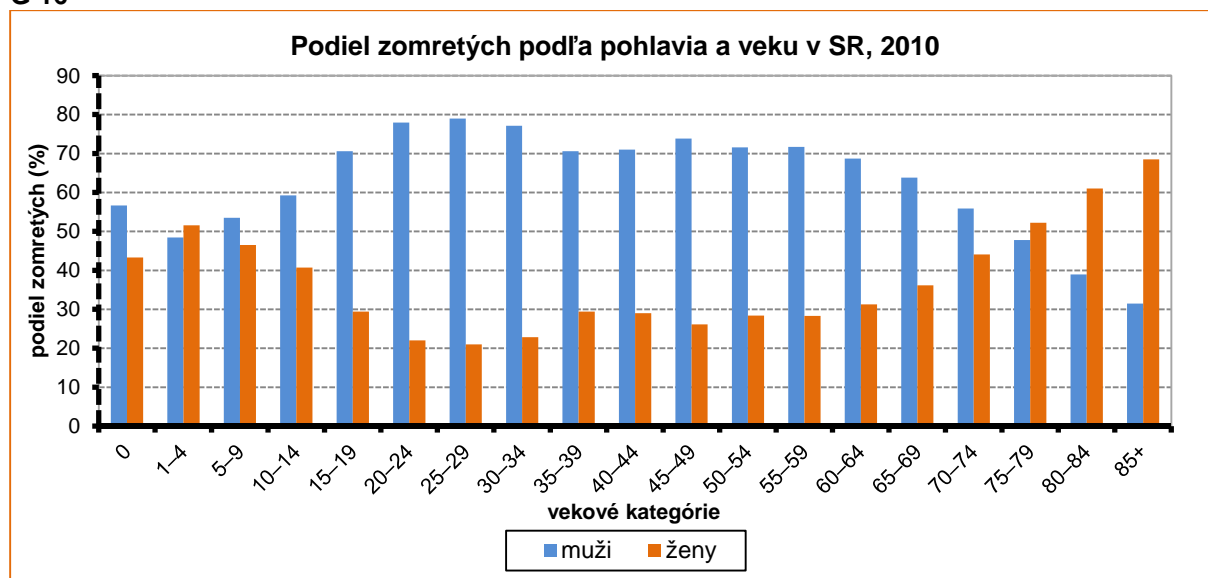
Zomretí muži predstavovali takmer 52 % všetkých zomretých. Na 1 000 zomretých žien pripadlo 1 072 zomretých mužov. I keď vo všeobecnosti vo vyspelých krajinách zomiera celkovo viac mužov než žien, pre úmrtnosť sú typické výrazné diferencie podľa pohlavia a veku. Najvýraznejšie sú v mladších vekových skupinách od 20 – 34 rokov, kde muži tvoria 70 – 80 % zomretých.

G 15



K zmene vzájomného pomeru medzi mužmi a ženami v neprospech žien dochádza po 75-tom roku života.

G 16



Miery dojčenskej (do 1 roka) a novorodeneckej (do 0 – 27 dní) úmrtnosti mali dlhodobý klesajúci trend, v roku 2010 sa však medziročne zvýšili. Dojčenská úmrtnosť sa zvýšila nevýznamne a zostáva už tretí rok po sebe pod 6%. Novorodenecká sa zvýšila o 0,5 bodu.

T24 Dojčenská a novorodenecká úmrtnosť v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zomretí do roka:										
absolútny počet	319	388	406	365	392	355	334	336	346	344
na 1 000 živonarodených	6,2	7,6	7,8	6,8	7,2	6,6	6,1	5,9	5,7	5,7
Zomretí do 28 dní:										
absolútny počet	211	238	234	211	225	190	183	197	188	217
na 1 000 živonarodených	4,1	4,7	4,5	3,9	4,1	3,5	3,4	3,4	3,1	3,6

Úmrtnostné pomery jednotlivých populácií najpresnejšie charakterizujú úmrtnostné tabuľky. Najpodstatnejšou charakteristikou úmrtnostných tabuliek je stredná dĺžka života v určitom veku, ktorá poskytuje informáciu o tom, ako dlho bude v priemere žiť osoba v príslušnom veku za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia.

Stredná dĺžka života má v Slovenskej republike rastúci trend, i keď tempo je pomalé. Oproti roku 2001 sa nádej na dožitie pri narodení zvýšila u mužov o 2,1 roka a u žien o 1,3. Ďalším trendom je približovanie hodnôt strednej dĺžky života mužov a žien. Zatiaľ čo v 50-tych rokoch 20. storočia bol rozdiel okolo 4 roky, v ďalších rokoch dochádzalo k jeho prehlbovaniu. Maximum bolo začiatkom 90-tych rokov (takmer 9 rokov), v súčasnosti dochádza opäť k približovaniu, rozdiel je 7,2 roka.

T25 Stredná dĺžka života pri narodení a vo veku 15 a 60 rokov v SR, 2001 – 2010

Rok	0 roční		15 roční		60 roční	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
2001	69,51	77,54	55,31	63,13	15,97	20,67
2002	69,77	77,57	55,51	63,42	16,27	20,87
2003	69,77	77,62	55,63	63,41	16,29	20,86
2004	70,29	77,83	56,08	63,59	16,46	21,02
2005	70,11	77,90	55,92	63,58	16,34	21,01
2006	70,40	78,20	56,20	63,80	16,50	21,20
2007	70,51	78,08	56,20	63,75	16,56	21,23
2008	70,85	78,73	56,55	64,17	17,00	21,60
2009	71,27	78,74	56,99	64,33	17,04	21,67
2010	71,62	78,84	57,26	64,44	17,07	21,62

Súčasťou štatistiky úmrtnosti je i štatistika príčin smrti, ktorá poskytuje základné informácie pre monitorovanie trendov v štruktúrach podľa príčiny smrti, pre analýzy regionálnej diferenciacie, pre výskum diagnostiky atď.

Medzi príčinami smrti dominujú v Slovenskej nasledujúce diagnózy kapitol MKCH-10: choroby obehovej sústavy, nádory, vonkajšie príčiny, choroby dýchacej sústavy a choroby tráviacej sústavy a tieto diagnózy na seba viažu 93 – 94 % úmrtí. Najvyšší podiel u mužov i žien tvoria choroby obehovej sústavy. U mužov zapríčiňujú 47 – 48 % a u žien 61 – 63 % úmrtí. V rámci tejto kapitoly MKCH sa najzávažnejšími javia ischemické choroby srdca a cievne choroby mozgu.

Druhou najčastejšou príčinou, a to u oboch pohlaví, sú nádory. Ročne zomiera na túto diagnózu okolo 7 tisíc mužov a 5 tisíc žien.

U mužov sú tretou najčastejšou príčinou smrti „vonkajšie príčiny“, tvoria 8 – 9 % ich úmrtí, takže ročne takto zomiera okolo 2,5 tisíc mužov, v roku 2010 to bolo 2,3 tisíc. Hlavnými činiteľmi sú dopravné nehody, náhodné poranenia a úmyselné sebapoškodenie. U žien je táto kapitola menej častou príčinou, okolo 600 – 700 úmrtí.

Na choroby dýchacej sústavy zomiera vyše 3 tisíc ľudí, potom nasledujú choroby tráviacej sústavy (necelých 3 tisíc zomretých).

Pitvanosť, ktorá zvyšuje kvalitu štatistiky príčin smrti, je v Slovenskej republike nízka, v roku 2010 bola necelých 13 %, medziročný pokles bol o 1 bod. Pitvanosť vo svete všeobecne klesá, to isté sa prejavuje aj u nás, ale prax ukazuje, že význam pitvy nie je menší než v minulosti, pre kvalitu štatistiky príčin smrti zásadný.

T 26 Úmrtnosť mužov podľa vybraných príčin smrti v SR, 2001 – 2010

Rok	Príčiny smrti						
	Choroby obehovej sústavy	Nádory	Vonkajšie príčiny	Choroby dýchacej sústavy	Choroby tráviacej sústavy	Ostatné	Spolu
	IX	II	XX=(XIX)	X	XI		
	muži (absolútne údaje)						
2001	13 424	7 025	2 431	1 548	1 666	1 611	27 705
2002	13 181	6 768	2 427	1 622	1 751	1 666	27 415
2003	13 145	6 822	2 459	1 757	1 690	1 829	27 702
2004	13 072	6 812	2 388	1 703	1 591	1 738	27 304
2005	13 468	6 944	2 456	1 786	1 668	1 829	28 151
2006	13 538	6 815	2 454	1 678	1 802	1 804	28 091
2007	13 505	6 881	2 346	1 838	1 844	1 812	28 226
2008	13 141	6 877	2 570	1 697	1 865	1 844	27 994
2009	12 845	6 782	2 325	1 846	1 793	1 855	27 446
2010	12 859	7 064	2 281	1 840	1 795	1 806	27 645
	Štruktúra (%)						
2001	48,4	25,4	8,8	5,6	6,0	5,8	100
2002	48,1	24,7	8,8	5,9	6,4	6,1	100
2003	47,5	24,6	8,9	6,3	6,1	6,6	100
2004	47,9	24,9	8,8	6,2	5,8	6,4	100
2005	47,9	24,7	8,7	6,3	5,9	6,5	100
2006	48,2	24,3	8,7	6,0	6,4	6,4	100
2007	47,9	24,4	8,3	6,5	6,5	6,4	100
2008	46,9	24,6	9,2	6,1	6,7	6,6	100
2009	46,8	24,7	8,5	6,7	6,5	6,8	100
2010	46,5	25,6	8,3	6,7	6,5	6,5	100

T 27 Úmrtnosť žien podľa vybraných príčin smrti v SR, 2001 – 2010

Rok	Príčiny smrti						
	Choroby obehovej sústavy	Nádory	Vonkajšie príčiny	Choroby dýchacej sústavy	Choroby tráviacej sústavy	Ostatné	Spolu
	IX	II	XX=(XIX)	X	XI		
	ženy (absolútne údaje)						
2001	15 269	4 845	608	1 178	936	1 439	24 275
2002	14 887	4 736	595	1 291	1 040	1 568	24 117
2003	15 065	4 794	624	1 367	1 002	1 676	24 528
2004	15 056	4 864	674	1 255	1 069	1 630	24 548
2005	15 663	4 930	676	1 328	1 117	1 610	25 324
2006	15 759	4 917	608	1 283	1 067	1 576	25 210
2007	15 784	5 085	622	1 320	1 141	1 678	25 630
2008	15 361	5 115	604	1 284	1 165	1 641	25 170
2009	15 420	5 184	632	1 333	1 158	1 740	25 467
2010	15 682	5 121	666	1 471	1 050	1 810	25 800
	Štruktúra (%)						
2001	62,9	20,0	2,5	4,8	3,9	5,9	100
2002	61,7	19,6	2,5	5,4	4,3	6,5	100
2003	61,4	19,6	2,5	5,6	4,1	6,8	100
2004	61,3	19,8	2,8	5,1	4,4	6,6	100
2005	61,9	19,4	2,7	5,2	4,4	6,4	100
2006	62,5	19,5	2,4	5,1	4,2	6,3	100
2007	61,6	19,8	2,4	5,2	4,5	6,5	100
2008	61,0	20,3	2,4	5,1	4,6	6,5	100
2009	60,6	20,4	2,5	5,2	4,6	6,8	100
2010	60,8	19,8	2,6	5,7	4,1	7,0	100

3.6 Sťahovanie obyvateľov

Migrácia sa v súčasnom globalizovanom svete dotýka každej krajiny, či už ide o migráciu vnútornú alebo zahraničnú. Jednotlivé štáty, resp. iné územné jednotky sú potom buď miestami pôvodu, tranzitu alebo cieľové miesta.

V rámci Európskej únie je „...vytvorenie schengenského priestoru jedným z najhmataiteľnejších, najpopulárnejších a najúspešnejších výsledkov EÚ“. [9] Právo bývať a pracovať v ktorejkoľvek inej krajine má každý občan Európskej únie.

Slovenská republika je od roku 1993 migračne ziskovou krajinou. K tejto zmene prispeli predovšetkým také udalosti v spoločnosti ako zmena politického systému po roku 1989, vstup do EÚ v roku 2004 a prístupenie do schengenského priestoru v roku 2007.

V roku 2010 objem zahraničného sťahovania druhý rok po sebe medziročne poklesol, bol však 2,4 násobne vyšší ako na začiatku sledovaného obdobia a objemom i štruktúrou takmer identický s rokom 2005. Zo zahraničia sa prisťahovalo takmer 5,3 tisíc osôb, do zahraničia sa vystaňovalo 1,9 tisíc. Zahraničným sťahovaním tak získala Slovenská republika 3,4 tisíc osôb.

T28 Zahraničné sťahovanie obyvateľov SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Objem sťahovania	3 034	3 723	3 797	6 046	7 149	7 324	10 455	10 470	8 325	7 161
Prisťahovaní	2 023	2 312	2 603	4 460	5 276	5 589	8 624	8 765	6 346	5 272
Vystaňovaní	1 011	1 411	1 194	1 586	1 873	1 735	1 831	1 705	1 979	1 889
Saldo sťahovania	1 012	901	1 409	2 874	3 403	3 854	6 793	7 060	4 367	3 383

V rámci imigrácie je najviac prisťahovaných z Európy, v roku 2010 tvorili 90,2 % imigrantov, medziročný pokles bol takmer 2 body. Potom nasleduje Ázia (4,2 %) a Amerika (3,7 %).

Z krajín Európy sa najviac osôb prisťahovalo z Českej republiky (1 160), Maďarska (708), Rumunska (416), Nemecka (355), Poľska (286), Rakúska (275), Talianska (233). Zastúpenie hlavných krajín podľa poradia v početnosti sa medziročne nezmenilo, došlo len k poklesu v absolútnych číslach úmerne celkovému poklesu. Početnosť prisťahovalcov z ostaných krajín bola nižšia ako 200 osôb.

Hlavnými cieľovými krajinami emigrantov zo Slovenska sú dlhodobo európske krajiny (viac ako 90 %). V roku 2010 sa vystaňovalo najviac obyvateľov Slovenskej republiky do Českej republiky (629), Nemecka (304), Rakúska (245), Veľkej Británie (118). Do ostaných krajín sú početnosti vystaňovaných nižšie ako 100 osôb.

Z hľadiska veku sa do migračných pohybov zapájajú predovšetkým osoby v produktívnom veku (15-64), tvorili 87 % zo skupiny prisťahovaných a 84 % z vystaňovaných. Najintenzívnejšie sa do procesu migrácie zapájajú vekové skupiny 25-29 a 30-34 ročných, v roku 2010 tvorili jednu tretinu migrantov.

V štruktúre podľa vzdelania prevládajú u imigrantov (starších ako 15 rokov) osoby so stredným vzdelaním s maturitou, v roku 2010 sa ich prisťahovalo vyše

2 tisíc a tvorili 42 %. Za nimi nasleduje skupina vysokoškolsky vzdelaných (27 %).

Rovnako u emigrantov je najpočetnejšia skupina so stredným vzdelaním s maturitou, tvorí polovicu všetkých emigrantov. Vysokoškolsky vzdelaní a so stredným vzdelaním tvoria po 21 %.

Medzi dôvodmi sťahovania, ktoré migranti uvádzajú jednoznačne prevláda kategória „iné dôvody“ (70 % prisťahovaných a 57 % vystahovaných v roku 2010).

Z konkrétne uvedených dôvodov prevláda sťahovanie z dôvodu nasledovania rodinného príslušníka (16 % u prisťahovaných a 21 % u vystahovaných v roku 2010).

Vnútorým sťahovaním sa v štatistike sťahovania rozumie sledovanie zmien obce trvalého pobytu osôb (vrátane cudzincov, ak sú prihlásení na trvalý pobyt) v rámci územia Slovenskej republiky. Vnútorne sťahovanie z obce do obce v okrese zahŕňa aj sťahovanie medzi mestskými časťami Bratislavy a Košíc.

T29 Vnútorne sťahovanie obyvateľov SR, 2001 – 2010

Rok	Počet sťahujúcich sa vo vnútri územia SR					na 1 000 obyvateľov spolu
	spolu	v tom				
		muži		ženy		
		abs. počet	%	abs. počet	%	
2001	79 881	37 456	46,9	42 425	53,1	14,8
2002	89 606	42 190	47,1	47 416	52,9	16,7
2003	84 215	39 236	46,6	44 979	53,4	15,7
2004	85 020	39 483	46,4	45 537	53,6	15,8
2005	87 170	40 535	46,5	46 635	53,5	16,2
2006	91 504	42 485	46,4	49 019	53,6	17,0
2007	89 718	41 452	46,2	48 266	53,8	16,6
2008	89 097	41 134	46,2	47 963	53,8	16,5
2009	80 474	37 412	46,5	43 062	53,5	14,8
2010	87 877	41 002	46,7	46 875	53,3	16,2

Vnútorne sťahovanie medzi jednotlivými územnými jednotkami je jedným z faktorov podieľajúcim sa na vytváraní štruktúry osídlenia krajiny.

V roku 2010 sa po troch rokoch klesania opäť zvýšil objem vnútorného sťahovania, relatívne výrazne, o 7,4 tisíc, čo predstavuje zvýšenie o viac ako 9 %. V štruktúre podľa pohlavia k významnej zmene nedošlo.

V štruktúre migrantov podľa veku tvorila v roku 2010 skupina osôb v produktívnom veku 74 %. Rovnako ako pri zahraničnom sťahovaní i pri vnútornom sťahovaní sa do migračných pohybov najintenzívnejšie zapojili vekové skupiny 25 – 29 a 30 – 34 ročných (31 %).

Najčastejšími dôvodmi vnútorného sťahovania sú „bytové dôvody“, tvoria podiel takmer 36 %, potom „nasledovanie rodinného príslušníka“ (27 %) a tretím najčastejšie uvádzaným dôvodom je „iné“ (22 %). Podiely sú takmer identické s minulým rokom. Z dôvodu sobáša sa sťahovalo v roku 2009 vyše 6,3 % obyvateľov, medziročný pokles bol 0,7 bodu.

T30 Vnútorne sťahovanie podľa typov v SR, 2001 – 2010

Rok	Celkový počet sťahujúcich sa osôb								
	z obce do obce v okrese			z okresu do okresu v kraji			z kraja do kraja		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
	absolútne údaje								
2001	17 397	19 360	36 757	11 709	13 286	24 995	8 350	9 779	18 129
2002	20 008	21 809	41 817	12 816	14 698	27 514	9 366	10 909	20 275
2003	18 491	20 569	39 060	11 566	13 414	24 980	9 179	10 996	20 175
2004	18 803	21 112	39 915	11 387	13 315	24 702	9 293	11 110	20 403
2005	19 252	21 512	40 764	12 009	14 016	26 025	9 274	11 107	20 381
2006	20 017	22 409	42 426	12 556	14 785	27 341	9 912	11 825	21 737
2007	19 440	22 332	41 772	12 190	14 095	26 285	9 822	11 839	21 661
2008	18 973	21 852	40 825	12 068	14 075	26 143	10 093	12 036	22 129
2009	17 199	19 451	36 650	11 016	12 739	23 755	9 197	10 872	20 069
2010	18 999	21 249	40 248	12 235	13 871	26 106	9 768	11 755	21 523
	sťahujúci sa na 1 000 obyvateľov								
2001	6,6	7,0	6,8	4,5	4,8	4,6	3,2	3,5	3,4
2002	7,7	7,9	7,8	4,9	5,3	5,1	3,6	3,9	3,8
2003	7,1	7,4	7,3	4,4	4,9	4,6	3,5	4,0	3,8
2004	7,2	7,6	7,4	4,4	4,8	4,6	3,6	4,0	3,8
2005	7,4	7,8	7,6	4,6	5,1	4,8	3,6	4,0	3,8
2006	7,6	8,1	7,9	4,8	5,3	5,1	3,8	4,3	4,0
2007	7,4	8,0	7,7	4,7	5,1	4,9	3,7	4,3	4,0
2008	7,2	7,9	7,6	4,6	5,1	4,8	3,8	4,3	4,1
2009	6,5	7,0	6,8	4,2	4,6	4,4	3,5	3,9	3,7
2010	7,2	7,6	7,4	4,6	5,0	4,8	3,7	4,2	4,0

Problematikou migrácie sa zaoberala i stratégia Európa 2020 (Stratégia Európa 2020 predstavuje hlavnú hospodársku reformnú agendu Európskej únie s výhľadom do roku 2020, nahrádza Lisabonskú stratégiu, ktorej časový horizont vypršal rokom 2010), v ktorej sa zdôrazňuje, že rozumná politika v oblasti migrácie by mala zohľadňovať skutočnosť, že migranti môžu prispievať k hospodárskej dynamike, prinášať nové nápady a pomáhať pri vytváraní nových pracovných miest. Migranti zároveň pomáhajú vyplniť medzery na trhu práce a prispievajú k riešeniu demografických výziev, ktorým EÚ čelí.

4. POČET OBYVATEĽOV A PRÍRÁSTKY

Počty a prírastky obyvateľstva sú determinované procesmi prirodzeného (natalita, mortalita) a mechanického pohybu (sťahovanie). V súčasnosti má určujúci vplyv na počet obyvateľov slovenskej populácie nízka pôrodnosť.

V Slovenskej republike sa počet a pohyb obyvateľov štatisticky spracováva na základe ich tzv. trvalého pobytu, ktorý je zároveň pobytom registrovaným.

K 31. 12. 2010 mala Slovenská republika 5 435,3 tisíc obyvateľov, z toho bolo 2 793 tisíc žien. Medziročne stúpol počet obyvateľov o 10,3 tisíc osôb, oproti začiatku sledovaného obdobia o 56,3 tisíc. Celkový vývoj početnosti populácie Slovenskej republiky v sledovanom období je typický tým, že každoročne bol zaznamenaný, i keď minimálny, celkový prírastok.

T31 Počet a hustota obyvateľov SR, 2001 – 2010

Rok	Počet obyvateľov				Počet obyvateľov* na 1 km ²
	Stav k 1. 7.		Stav k 31. 12.		
	spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	
2001	5 379 780	2 767 096	5 378 951	2 767 030	109,7
2002	5 378 809	2 767 357	5 379 161	2 767 855	109,7
2003	5 378 950	2 768 078	5 380 053	2 768 929	109,7
2004	5 382 574	2 770 261	5 384 822	2 771 332	109,8
2005	5 387 285	2 772 373	5 389 180	2 773 308	109,9
2006	5 391 184	2 774 260	5 393 637	2 775 353	109,9
2007	5 397 766	2 776 671	5 400 998	2 777 871	110,1
2008	5 406 972	2 780 077	5 412 254	2 782 450	110,3
2009	5 418 374	2 784 946	5 424 925	2 787 987	110,5
2010	5 431 024	2 791 128	5 435 273	2 793 033	110,8

* stredný stav

Z hľadiska vývoja prírastkov možno obdobie 2001-2010 rozdeliť do troch etáp.

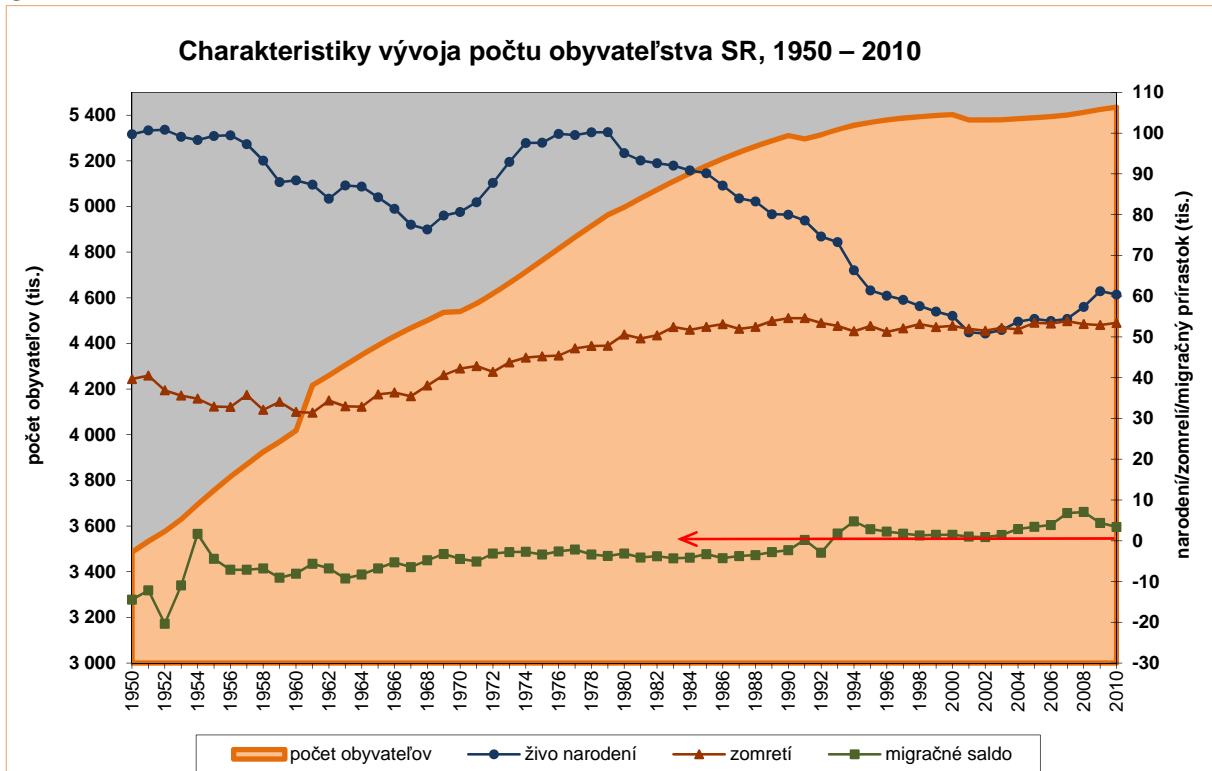
Prvú tvoria roky 2001 – 2003, kedy zaznamenávalo Slovensko prirodzený úbytok obyvateľstva, pritom k prirodzenému úbytku došlo naposledy v období prvej svetovej vojny (roky 1916-1918). Pre túto etapu je ale typické tiež to, že nedošlo k celkovému úbytku obyvateľstva, pretože prírastky sťahovaním dokázali vykompenzovať prirodzené úbytky.

T32 Vybrané charakteristiky prírastkov v SR, 2001 – 2010

Ukazovateľ	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Prírodný prírastok:										
absolútny počet	-844	-691	-517	1 895	955	603	568	4 196	8 304	6 965
na 1 000 obyvateľov	-0,2	-0,1	-0,1	0,4	0,2	0,1	0,1	0,8	1,5	1,3
Saldo sťahovania:										
absolútny počet	1 012	901	1 409	2 874	3 403	3 854	6 793	7 060	4 367	3 383
na 1 000 obyvateľov	0,2	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7	1,3	1,3	0,8	0,6
Celkový prírastok:										
absolútny počet	168	210	892	4 769	4 358	4 457	7 361	11 256	12 671	10 348
na 1 000 obyvateľov	0,0	0,1	0,2	0,9	0,8	0,8	1,4	2,1	2,3	1,9

Druhá etapa začala od roku 2004 a je pre ňu typický kladný prirodzený prírastok i prírastok sťahovaním, avšak po celé obdobie je migračné saldo vyššie než prirodzený prírastok, takže celkový prírastok je z väčšej časti tvorený prírastkom sťahovaním. Maximálny podiel dosiahol prírastok sťahovaním v roku 2007, keď tvoril 92 % celkového prírastku

G 17



Tretia etapa začína rokom 2009, odkedy hodnoty prirodzeného prírastku prevyšujú hodnoty migračného salda a celkový prírastok bol v roku 2010 tvorený 67 percentami prirodzeným prírastkom.

Počet obcí sa nezmenil od roku 2002. Ku koncu roku 2010 existovalo na Slovensku 2 891 obcí, z toho bolo 138 miest a 4 vojenské obvody.

V mestách žije 54,7 % a vo vidieckych sídlach 45,3 % obyvateľov Slovenskej republiky.

Hustota obyvateľstva Slovenska je 111 obyvateľov na 1 km².

5. REGIONÁLNE POROVNANIE

Pre zabezpečenie tvorby a poskytovania porovnateľných údajov regionálnej štatistiky v rámci EÚ bola vytvorená Nomenklatúra štatistických územných jednotiek (NUTS). Je to trojstupňová hierarchická klasifikácia. NUTS1 zahŕňa územie Slovenskej republiky, NUTS 2 tvoria oblasti Slovenska vytvorené zoskupením krajov, NUTS 3 tvorí 8 krajov. Okrem týchto troch stupňov regionálnej klasifikácie má SR ešte dve lokálne úrovne: LAU 1 tvorí 79 okresov a LAU 2 zodpovedá 2 891 obciam.

Slovensko sa na úrovni NUTS2 delí na štyri oblasti, pričom Bratislavský kraj je zároveň aj regiónom na úrovni NUTS3. Vývoj jednotlivých demografických ukazovateľov prezentuje rozdielnosť regiónov Slovenska.

Demografický vývoj Slovenska v ostatných rokoch poukazuje na starnutie populácie. Podiel detskej zložky vo väčšine krajov mierne klesá. Veková štruktúra je aj naďalej priaznivejšia na východe Slovenska a severe stredného Slovenska. Z regionálneho pohľadu bol dlhodobý najvyšší podiel detskej zložky v rámci Slovenska v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji. Medziročné mierne zvýšenie detskej zložky zaznamenal Bratislavský kraj, o 0,29 bodu.

Veková skupina osôb v produktívnom veku (15 – 64) tvorila 72,3 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska. Najvyššie percento tejto zložky bolo v Bratislavskom (73,7 %), Trnavskom (73,5 %) a Trenčianskom kraji (73,1 %). Najnižšie zastúpenie vekovej skupiny v produktívnom veku má Prešovský kraj so 70,8 percentami.

Ku každoročnému zvyšovaniu podielu poproduktívnej zložky dochádza vo všetkých krajoch, hoci nie s rovnakou intenzitou. Najvyšší podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji (13,6%), v porovnaní s minulým rokom ide o zvýšenie 0,1 bodu. Oproti roku 2001 je to zvýšenie o 1 bod. Nasleduje kraj Trenčiansky (13,5 %) a Banskobystrický (13 %) pred krajom Bratislavským (12,9 %) a Trnavským (12,7 %). Najnižší podiel poproduktívnej zložky je v Prešovskom kraji, rozdiel medzi ekonomickými vekovými skupinami (predproduktívnu a poproduktívnu) je 7,5 bodov v prospech vekovej skupiny 0 – 14 ročných.

V porovnaní s minulým rokom priemerný vek obyvateľstva stúpol vo všetkých krajoch Slovenska. Priemerný vek obyvateľstva v SR je 38,7 roka. Z pohľadu regiónov najvyšší priemerný vek majú kraje Bratislavský (40,1), Nitriansky (40,1), Trenčiansky (40) a Trnavský (39,5). Kraj s najnižším priemerným vekom je kraj Prešovský (36,4). Rozdiel priemerných vekov medzi Bratislavským a Prešovským krajom je takmer 4 roky.

Rovnako index starnutia je najnižší u obyvateľov Prešovského kraja (59,1 %), najvyšší index starnutia u oboch pohlaví je v Trenčianskom kraji (101,3 %), u žien je najvyššia hodnota tohto ukazovateľa v Nitrianskom kraji v rámci Slovenska, kde dosiahla 131 %.

Podľa pohlavia a veku, ženy stále početne prevládajú vo všetkých krajoch, najvyšší podiel žien mal aj v roku 2010 Bratislavský kraj (52,5 %), Banskobystrický (51,7 %) a Nitriansky (51,5 %). Najnižší podiel žien, rovnako ako v minulom roku, bol v Prešovskom (50,8%) a Žilinskom kraji (51 %). V Bratislavskom kraji pripadá okolo 1 105 žien na 1 000 mužov, v Prešovskom je to 1 033 žien.

T33 Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v krajoch SR, 2010

Veková skupina	SR	Bratislavský kraj	Trnavský kraj	Trenčiansky kraj	Nitriansky kraj	Žilinský kraj	Banskobystrický kraj	Prešovský kraj	Košický kraj
	počet osôb								
0-14	830 457	84 274	77 799	80 004	95 654	111 444	96 086	148 756	136 440
15-64	3 932 092	463 486	414 068	437 759	513 225	504 753	471 531	572 781	554 489
65+	672 724	80 926	71 214	81 056	95 873	82 077	84 601	87 906	89 071
Spolu	5 435 273	628 686	563 081	598 819	704 752	698 274	652 218	809 443	780 000
	%								
0-14	15,28	13,40	13,82	13,36	13,57	15,96	14,73	18,38	17,49
15-64	72,34	73,72	73,54	73,10	72,82	72,29	72,30	70,76	71,09
65+	12,38	12,87	12,65	13,54	13,60	11,75	12,97	10,86	11,42
Priemerný vek	roky								
muži	37,09	38,40	37,93	38,45	38,26	36,48	37,60	34,93	35,74
ženy	40,28	41,65	40,94	41,41	41,83	39,47	40,99	37,87	39,01
spolu	38,73	40,11	39,47	39,96	40,10	38,01	39,35	36,42	37,42
Index starnutia	počet osôb 65+ na 100 detí 0 - 14								
muži	59,06	71,11	67,73	76,87	71,20	53,87	62,94	43,04	46,74
ženy	104,07	122,13	116,54	126,96	131,01	94,36	114,25	76,04	84,81
spolu	81,01	96,03	91,54	101,31	100,23	73,65	88,05	59,09	65,28

Sobášnosť

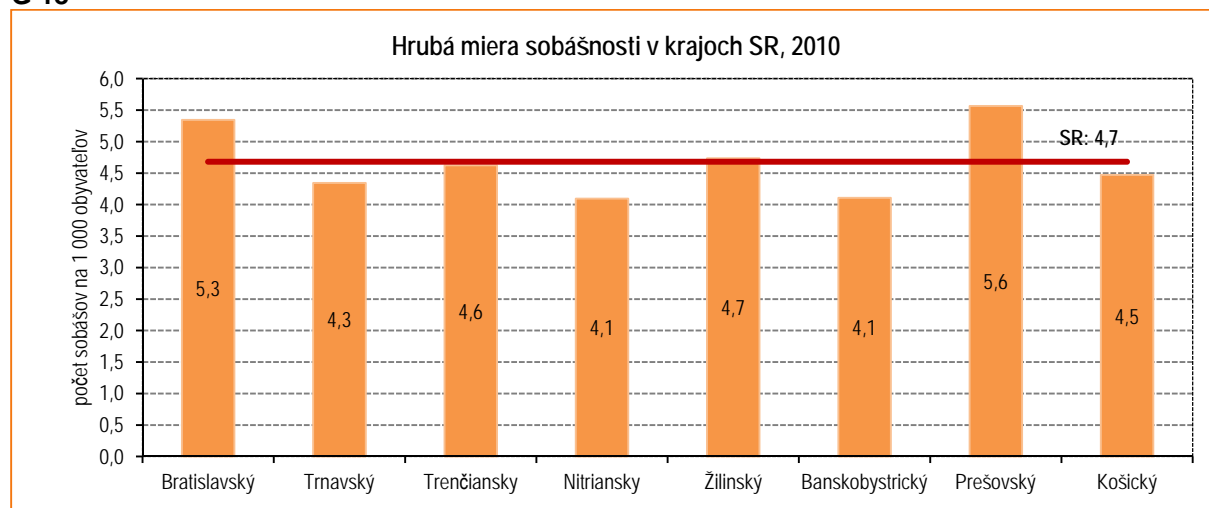
Hodnotovú orientáciu zameranú na tradičnú rodinu (rodinu založenú manželstvom) potvrdzuje aj v roku 2010 najvyššia hrubá miera sobášnosti v Prešovskom kraji, kedy na 1 000 obyvateľov stredného stavu pripadlo skoro 6 sobášov (5,6 ‰).

T34 Vývoj sobášnosti v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	absolútny počet sobášov									
Bratislavský kraj	2 782	3 035	3 373	3 376	3 312	3 334	3 576	3 523	3 419	3 345
Trnavský kraj	2 464	2 527	2 680	2 710	2 657	2 613	2 715	2 839	2 568	2 443
Trenčiansky kraj	2 513	2 740	2 845	2 956	2 868	2 825	2 994	2 997	2 875	2 770
Nitriansky kraj	3 056	3 057	3 048	3 290	3 147	3 057	3 272	3 351	3 086	2 888
Žilinský kraj	3 195	3 322	3 418	3 574	3 370	3 430	3 546	3 806	3 517	3 305
Banskobystrický kraj	2 593	2 819	2 759	3 049	2 757	2 690	2 885	2 968	2 648	2 681
Prešovský kraj	3 872	4 084	4 150	4 924	4 411	4 300	4 480	4 715	4 526	4 500
Košický kraj	3 320	3 478	3 729	4 006	3 627	3 690	3 969	4 094	3 717	3 483
Slovenská republika	23 795	25 062	26 002	27 885	26 149	25 939	27 437	28 293	26 356	25 415
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	4,64	5,07	5,62	5,62	5,50	5,51	5,87	5,74	5,52	5,34
Trnavský kraj	4,47	4,59	4,86	4,90	4,80	4,71	4,89	5,08	4,58	4,34
Trenčiansky kraj	4,15	4,53	4,72	4,91	4,77	4,71	4,99	5,00	4,80	4,62
Nitriansky kraj	4,28	4,30	4,29	4,64	4,44	4,32	4,63	4,74	4,37	4,10
Žilinský kraj	4,61	4,80	4,93	5,15	4,85	4,94	5,10	5,47	5,05	4,73
Banskobystrický kraj	3,92	4,27	4,18	4,63	4,19	4,10	4,41	4,54	4,05	4,11
Prešovský kraj	4,90	5,15	5,23	6,19	5,53	5,38	5,59	5,87	5,62	5,57
Košický kraj	4,33	4,53	4,85	5,20	4,70	4,78	5,13	5,28	4,79	4,47
Slovenská republika	4,42	4,66	4,83	5,18	4,85	4,81	5,09	5,23	4,86	4,68

S druhým najvyšším počtom sobášov v prepočte na 1 000 obyvateľov bol v minulom roku Bratislavský kraj (5,3 ‰), kde pravdepodobne vysokú hrubú mieru sobášnosti spôsobuje vyššia koncentrácia prisťahovaných osôb v sobášnom veku. Najvyšší priemerný vek pri prvom sobáši je u oboch pohlaví v Bratislavskom kraji, u ženícha je 31,6 a u nevesty 29,5 rokov.

G 18



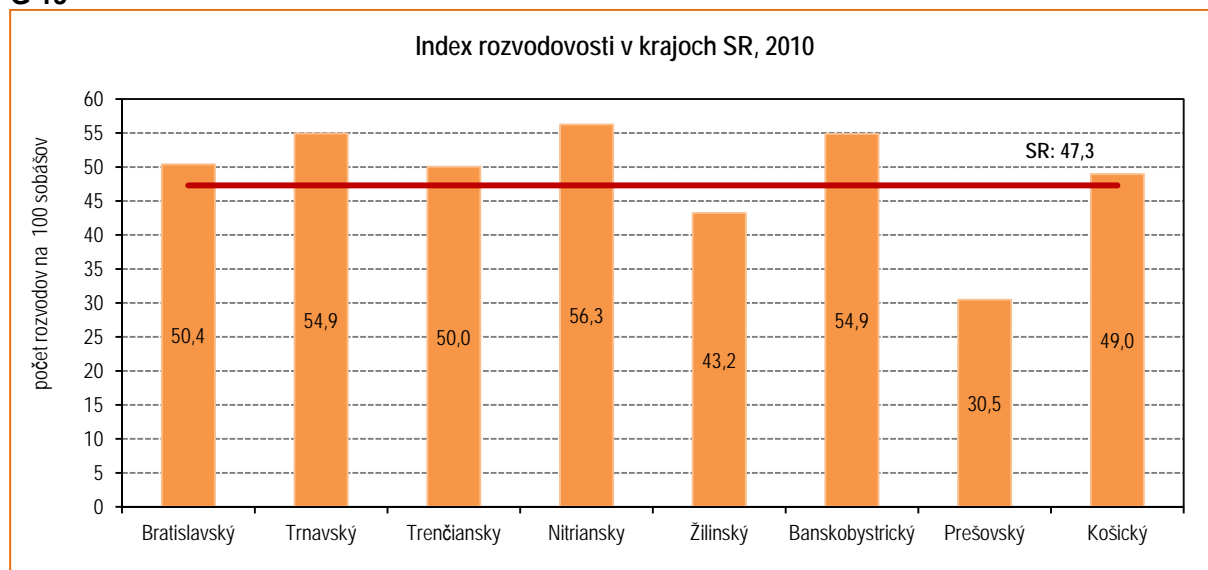
Rozvodovosť

Z regionálneho pohľadu najviac rozvodov s maloletými deťmi bolo v Košickom (1 091) a Nitrianskom kraji (1 022).

T35 Vývoj rozvodovosti v krajoch SR, 2001 – 2010

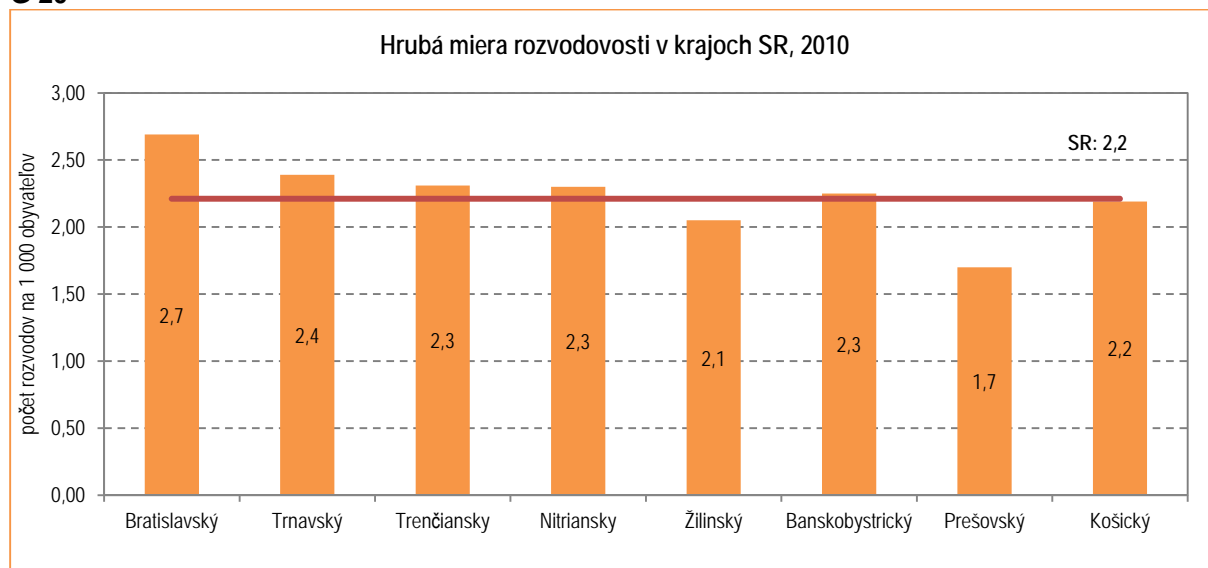
Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	počet rozvodov									
Bratislavský kraj	1 435	1 556	1 571	1 569	1 682	1 917	1 736	1 775	1 713	1 686
Trnavský kraj	993	1 099	1 095	1 133	1 293	1 548	1 369	1 490	1 536	1 342
Trenčiansky kraj	1 160	1 103	1 197	1 289	1 389	1 485	1 435	1 366	1 542	1 386
Nitriansky kraj	1 418	1 688	1 679	1 682	1 651	1 730	1 702	1 778	1 796	1 625
Žilinský kraj	1 065	1 186	1 186	1 286	1 271	1 371	1 339	1 493	1 486	1 429
Banskobystrický kraj	1 508	1 671	1 503	1 557	1 607	1 725	1 628	1 629	1 521	1 471
Prešovský kraj	889	1 052	1 056	954	1 077	1 156	1 227	1 323	1 408	1 371
Košický kraj	1 349	1 605	1 429	1 419	1 583	1 784	1 738	1 821	1 669	1 705
Slovenská republika	9 817	10 960	10 716	10 889	11 553	12 716	12 174	12 675	12 671	12 015
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	2,40	2,60	2,62	2,61	2,79	3,17	2,85	2,89	2,76	2,69
Trnavský kraj	1,80	1,99	1,99	2,05	2,33	2,79	2,46	2,67	2,74	2,39
Trenčiansky kraj	1,92	1,83	1,99	2,14	2,31	2,47	2,39	2,28	2,57	2,31
Nitriansky kraj	1,99	2,37	2,36	2,37	2,33	2,44	2,41	2,52	2,54	2,30
Žilinský kraj	1,54	1,71	1,71	1,85	1,83	1,97	1,93	2,15	2,13	2,05
Banskobystrický kraj	2,28	2,53	2,28	2,36	2,44	2,63	2,49	2,49	2,33	2,25
Prešovský kraj	1,12	1,33	1,33	1,20	1,35	1,45	1,53	1,65	1,75	1,70
Košický kraj	1,76	2,09	1,86	1,84	2,05	2,31	2,25	2,35	2,15	2,19
Slovenská republika	1,82	2,04	1,99	2,02	2,14	2,36	2,26	2,34	2,34	2,21

G 19



V prepočte na 1 000 obyvateľov stredného stavu bolo najviac rozvodov v Bratislavskom (2,7 ‰), Trnavskom (2,4 ‰), Trenčianskom (2,3 ‰) a Nitrianskom kraji (2,3 ‰). Naopak, najnižší počet rozvodov vykazuje Prešovský kraj (1,7 ‰). Najvyšší index rozvodovosti v roku 2010 bol v Nitrianskom kraji, kde na 100 sobášov pripadlo 56 rozvodov, o niečo nižší je v Trnavskom a Banskobystrickom kraji, kde na 100 sobášov pripadlo 55 rozvodov. V Bratislavskom a Trenčianskom to bolo 50 rozvodov na 100 sobášov. Najvyššia priemerná dĺžka trvania rozvedeného manželstva v roku 2010 bola v Trenčianskom kraji 15,4 roka. Z hľadiska pohlavia je vo všetkých krajoch vyššia rozvodová aktivita žien.

G 20



Pôrodnosť a plodnosť

Dlhodobu najvyššiu pôrodnosť vykazuje Prešovský kraj, kde sa v roku 2010 narodilo 10 567 živých detí, hrubá miera pôrodnosti (počet živonarodených detí na 1 000 obyvateľov stredného stavu) je v tomto kraji 13,1 ‰.

Druhým krajom s najvyššou hrubou mierou živorodenosti (12,7 ‰) je Košický kraj, kde sa narodilo 9 875 detí. Z hľadiska regiónov v roku 2010 medziročne došlo k zníženiu počtu živonarodených detí vo viacerých krajoch okrem Bratislavského, Trnavského a Trenčianskeho. V Trenčianskom kraji sa hrubá miera pôrodnosti medziročne zvýšila takmer o 0,3 bodu. V Košickom a Prešovskom kraji sa v minulom roku zaznamenal najvyšší medziročný pokles (o 0,4 bodu).

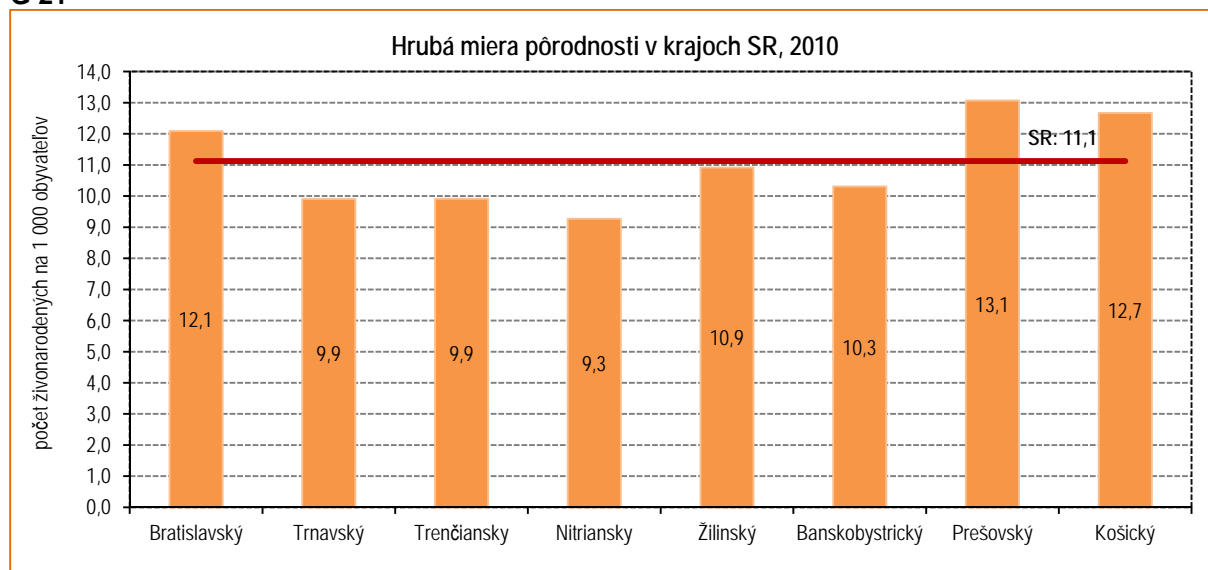
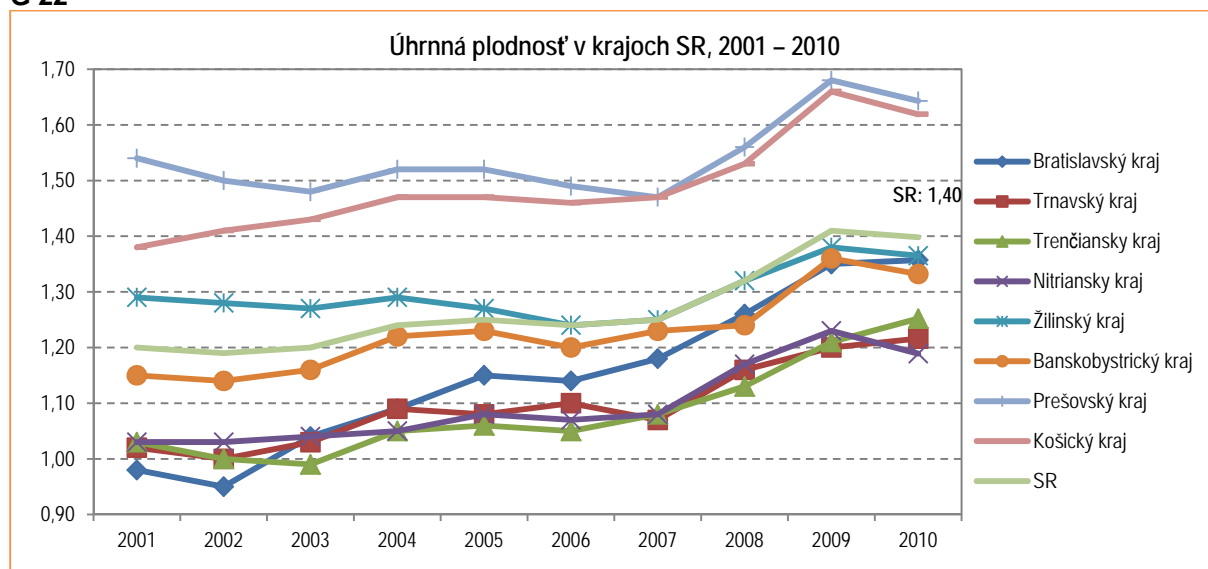
Najvyšší nárast hrubej miery živorodenosti od začiatku sledovaného obdobia zaznamenávame v Bratislavskom kraji (takmer o 4,4 bodu), kde sa v roku 2010 narodilo o 2 953 živých detí viac než v roku 2001.

Odkladaním materstva u viacerých generácií sa znížili hodnoty ukazovateľov úhrnnej plodnosti. Vývoj úhrnnej plodnosti má v súčasnosti priaznivejší vývojový trend, ktorý naznačuje, že nešlo o odmietanie materstva, ale o odklad, ktorý bol spôsobený spoločensko-ekonomickými zmenami v krajine.

Ukazovatele úhrnnej plodnosti sú ešte stále pod kritickou hodnotou 1,5 takmer vo všetkých krajoch. Výnimkou je dlhodobý východ Slovenska (Prešovský a Košický kraj), kde na 1 ženu vo fertilnom veku pripadlo 1,6 dieťaťa. V týchto krajoch je úhrnná plodnosť najvyššia, pohybuje sa nad celoslovenským priemerom po celé sledované obdobie. Najnižšiu mieru úhrnnej plodnosti mal v roku 2010 Nitriansky a Trnavský kraj kde na 1 ženu vo fertilnom veku pripadlo 1,2 dieťaťa.

T36 Vývoj pôrodnosti v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	počet živonarodených									
Bratislavský kraj	4 614	4 559	5 101	5 436	5 872	5 921	6 325	6 840	7 427	7 567
Trnavský kraj	4 578	4 521	4 659	4 951	4 954	5 059	4 904	5 358	5 549	5 574
Trenčiansky kraj	4 911	4 792	4 746	5 053	5 093	5 075	5 214	5 420	5 788	5 940
Nitriansky kraj	5 780	5 793	5 856	5 906	6 110	6 024	6 067	6 508	6 792	6 539
Žilinský kraj	7 072	7 062	7 014	7 197	7 118	6 980	7 021	7 407	7 741	7 619
Banskobystrický kraj	5 986	5 982	6 065	6 399	6 418	6 215	6 323	6 381	6 908	6 729
Prešovský kraj	9 693	9 479	9 421	9 704	9 770	9 576	9 489	10 022	10 852	10 567
Košický kraj	8 502	8 653	8 851	9 101	9 095	9 054	9 081	9 424	10 160	9 875
Slovenská republika	51 136	50 841	51 713	53 747	54 430	53 904	54 424	57 360	61 217	60 410
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	7,70	7,61	8,50	9,06	9,75	9,79	10,38	11,14	11,99	12,09
Trnavský kraj	8,31	8,21	8,45	8,96	8,95	9,12	8,82	9,59	9,90	9,91
Trenčiansky kraj	8,11	7,93	7,88	8,40	8,48	8,46	8,69	9,03	9,65	9,92
Nitriansky kraj	8,10	8,14	8,25	8,33	8,62	8,51	8,58	9,21	9,62	9,27
Žilinský kraj	10,21	10,19	10,12	10,37	10,25	10,04	10,09	10,64	11,11	10,92
Banskobystrický kraj	9,04	9,05	9,20	9,71	9,76	9,47	9,65	9,76	10,57	10,31
Prešovský kraj	12,26	11,96	11,87	12,19	12,25	11,98	11,84	12,48	13,47	13,07
Košický kraj	11,10	11,28	11,52	11,82	11,79	11,72	11,74	12,16	13,08	12,67
Slovenská republika	9,51	9,45	9,61	9,99	10,10	10,00	10,08	10,61	11,30	11,12

G 21

G 22

T37 Úhrnná plodnosť v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	úhrnná plodnosť									
Bratislavský kraj	0,98	0,95	1,04	1,09	1,15	1,14	1,18	1,26	1,35	1,36
Trnavský kraj	1,02	1,00	1,03	1,09	1,08	1,10	1,07	1,16	1,20	1,22
Trenčiansky kraj	1,03	1,00	0,99	1,05	1,06	1,05	1,08	1,13	1,21	1,25
Nitriansky kraj	1,03	1,03	1,04	1,05	1,08	1,07	1,08	1,17	1,23	1,19
Žilinský kraj	1,29	1,28	1,27	1,29	1,27	1,24	1,25	1,32	1,38	1,37
Banskobystrický kraj	1,15	1,14	1,16	1,22	1,23	1,20	1,23	1,24	1,36	1,33
Prešovský kraj	1,54	1,50	1,48	1,52	1,52	1,49	1,47	1,56	1,68	1,64
Košický kraj	1,38	1,41	1,43	1,47	1,47	1,46	1,47	1,53	1,66	1,62
Slovenská republika	1,20	1,19	1,20	1,24	1,25	1,24	1,25	1,32	1,41	1,40

Potratosť

Hrubá miera potratosťi medziročne klesla vo všetkých krajoch s výnimkou Banskobystrického kraja, kde sme zaznamenali iba veľmi mierny medziročný nárast. Najvyšší počet všetkých druhov potratov bol v Košickom kraji (2 869), kde hrubá miera potratosťi dosiahla hodnotu 3,7 ‰. Nad celoslovenským priemerom v počte potratov prepočítaných na 1 000 obyvateľov stredného stavu bol aj Banskobystrický (3,5 ‰), Trnavský (3,4 ‰) a Nitriansky kraj (3,4 ‰). Najnižší počet všetkých druhov potratov prepočítaný na 1 000 obyvateľov stredného stavu, majú obyvatelia Trenčianskeho kraja (2,7 ‰), Prešovského (2,8 ‰) a Žilinského kraja (2,9 ‰).

Podľa indexu potratosťi pripadá najmenej potratov na 100 narodených v Prešovskom kraji (21 ‰). Index potratosťi s hodnotou pod celoslovenským priemerom dosahuje aj populácia Bratislavského (25 ‰), Žilinského (26 ‰) a Trenčianskeho kraja (27 ‰). Nadpriemerný index potratosťi je v Nitrianskom (36 ‰), Trnavskom (34 ‰), v Banskobystrickom kraji (34 ‰) a tiež Košickom kraji (29 ‰).

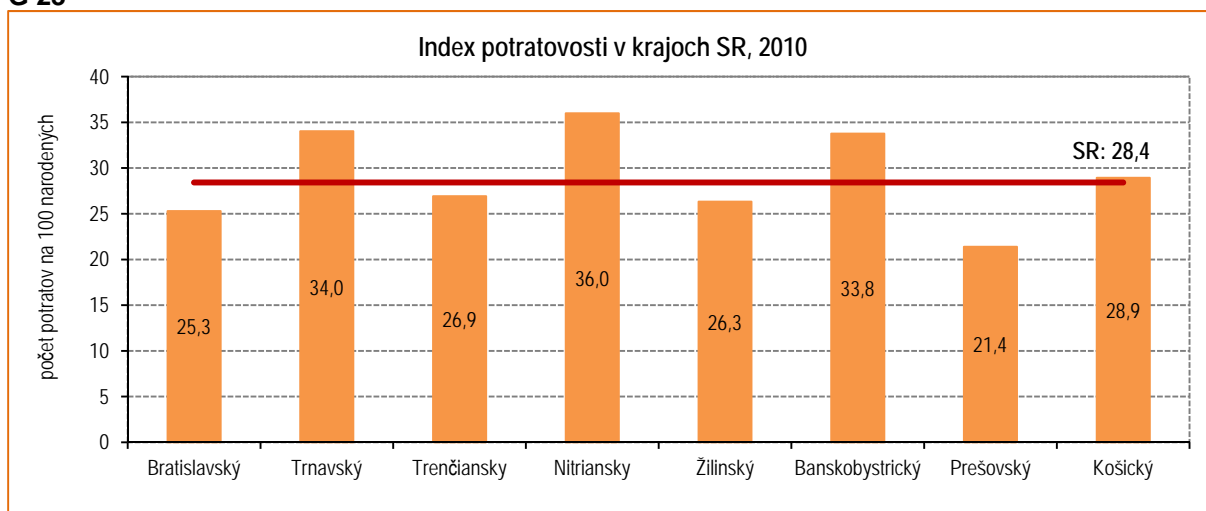
T38 Vývoj potratosťi v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	počet potratov (spolu)									
Bratislavský kraj	2 618	2 619	2 358	2 356	2 185	2 234	2 191	2 022	2 024	1 917
Trnavský kraj	2 243	2 129	1 984	1 985	1 961	1 861	1 894	1 991	1 954	1 904
Trenčiansky kraj	2 245	2 132	2 062	1 980	1 809	1 866	1 878	1 800	1 727	1 604
Nitriansky kraj	3 110	2 952	2 848	2 721	2 536	2 413	2 444	2 425	2 387	2 363
Žilinský kraj	2 515	2 459	2 367	2 346	2 221	2 163	2 072	2 217	2 118	2 012
Banskobystrický kraj	3 380	3 265	3 124	2 899	2 793	2 584	2 201	2 304	2 211	2 282
Prešovský kraj	2 640	2 737	2 696	2 443	2 382	2 495	2 382	2 364	2 388	2 267
Košický kraj	4 041	3 848	3 720	3 345	3 445	3 438	3 256	3 329	3 126	2 869
Slovenská republika	22 792	22 141	21 159	20 075	19 332	19 054	18 318	18 452	17 935	17 218
	na 100 narodených (index potratosťi)									
Bratislavský kraj	56,57	57,25	46,05	43,15	37,11	37,66	34,55	29,46	27,20	25,30
Trnavský kraj	48,82	46,93	42,45	40,00	39,47	36,70	38,56	37,02	35,13	34,04
Trenčiansky kraj	45,57	44,37	43,36	39,12	35,46	36,65	35,89	33,12	29,77	26,93
Nitriansky kraj	53,60	50,86	48,48	45,89	41,36	39,89	40,11	37,10	35,01	35,99
Žilinský kraj	35,46	34,72	33,62	32,54	31,10	30,86	29,45	29,83	27,30	26,33
Banskobystrický kraj	56,21	54,37	51,28	45,13	43,36	41,44	34,66	35,97	31,83	33,78
Prešovský kraj	27,14	28,74	28,47	25,04	24,27	25,91	24,96	23,49	21,92	21,39
Košický kraj	47,21	44,21	41,77	36,53	37,70	37,76	35,69	35,14	30,58	28,94
Slovenská republika	44,39	43,38	50,01	37,20	35,39	35,21	33,53	32,04	29,19	28,41
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	4,37	4,37	3,93	3,92	3,63	3,69	3,60	3,29	3,27	3,06
Trnavský kraj	4,07	3,86	3,60	3,59	3,54	3,36	3,41	3,56	3,49	3,39
Trenčiansky kraj	3,71	3,53	3,42	3,29	3,01	3,11	3,13	3,00	2,88	2,68
Nitriansky kraj	4,36	4,15	4,01	3,84	3,58	3,41	3,46	3,43	3,38	3,35
Žilinský kraj	3,63	3,55	3,41	3,38	3,20	3,11	2,98	3,19	3,04	2,88
Banskobystrický kraj	5,10	4,94	4,74	4,40	4,25	3,94	3,36	3,52	3,38	3,50
Prešovský kraj	3,34	3,45	3,40	3,07	2,99	3,12	2,97	2,94	2,96	2,80
Košický kraj	5,27	5,02	4,84	4,34	4,47	4,45	4,21	4,30	4,02	3,68
Slovenská republika	4,24	4,12	3,93	3,73	3,59	3,53	3,39	3,41	3,31	3,17

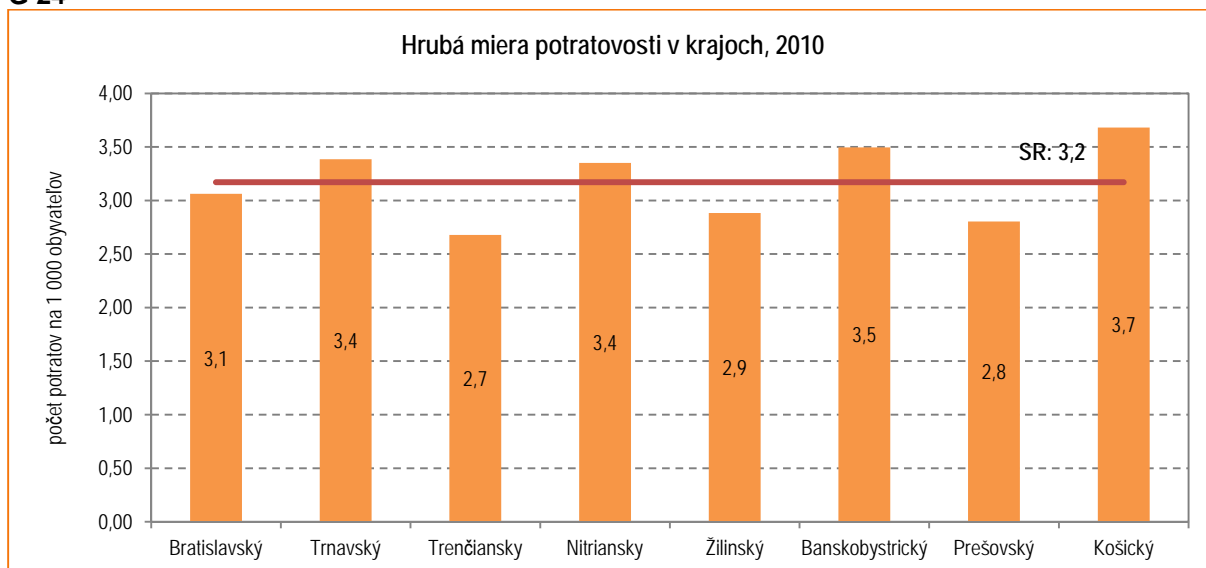
Medzi kraji sú rozdiely v pomere spontánnych potratov a umelých prerušení tehotenstiev. Najvyšší počet spontánnych potratov bol v Prešovskom (821), Košickom (732) a v Žilinskom kraji (669). Umelé potraty (UPT, mimomaternicové

tehotenstvá, iné) tvoria 74 % všetkých potratov u žien v Košickom kraji bez ohľadu na rodinný stav. Najnižšia hrubá miera umelej potratovosti sa v roku 2010 zaznamenala v Prešovskom kraji (1,8 ‰), najvyššia v Košickom kraji (2,7 ‰).

G 23



G 24



Úmrtnosť

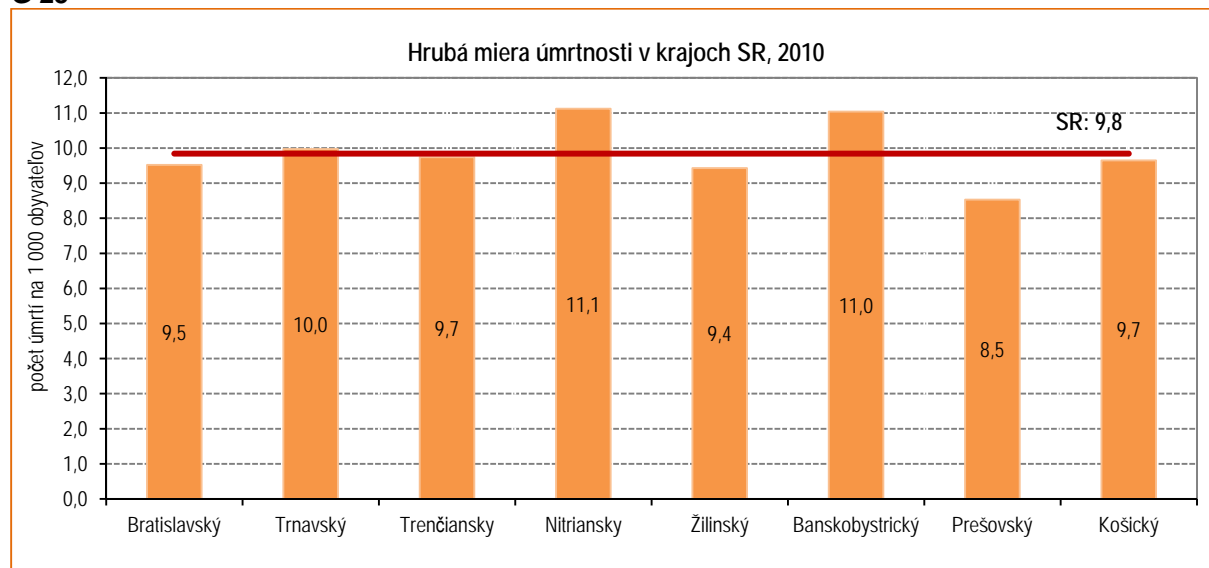
Z regionálneho pohľadu v roku 2010 najviac ľudí zomrelo v Nitrianskom kraji s počtom 7 840 a hrubou mierou úmrtnosti 11,1 ‰, nasledoval Košický kraj s počtom zomretých 7 522 a mierou úmrtnosti 9,7 ‰, tretím krajom s najvyšším počtom úmrtí bol Banskobystrický kraj kde v prepočte na 1 000 obyvateľov stredného stavu pripadlo 11 zomretých.

Ukazovateľom nezávislým na vekovej štruktúre je stredná dĺžka života. Stredná dĺžka života sa u oboch pohlaví vo všetkých krajoch v sledovanom období zvyšuje.

T39 Vývoj úmrtnosti v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	počet zomretých									
Bratislavský kraj	5 553	5 524	5 700	5 663	5 920	5 853	5 771	5 792	5 743	5 957
Trnavský kraj	5 426	5 480	5 425	5 537	5 460	5 604	5 635	5 468	5 511	5 608
Trenčiansky kraj	5 566	5 689	5 859	5 716	6 044	5 875	6 074	5 880	6 003	5 833
Nitriansky kraj	7 978	7 757	7 834	7 577	7 941	7 992	8 059	8 062	7 898	7 840
Žilinský kraj	6 441	6 247	6 318	6 399	6 628	6 623	6 666	6 800	6 650	6 585
Banskobystrický kraj	7 216	7 060	7 046	7 064	7 300	7 158	7 230	7 019	6 987	7 206
Prešovský kraj	6 626	6 488	6 666	6 481	6 795	6 813	6 884	6 760	6 730	6 894
Košický kraj	7 174	7 287	7 382	7 415	7 387	7 383	7 537	7 383	7 391	7 522
Slovenská republika	51 980	51 532	52 230	51 852	53 475	53 301	53 856	53 164	52 913	53 445
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	9,27	9,22	9,50	9,43	9,83	9,68	9,48	9,44	9,27	9,52
Trnavský kraj	9,85	9,95	9,84	10,02	9,86	10,10	10,14	9,79	9,83	9,97
Trenčiansky kraj	9,19	9,42	9,72	9,50	10,06	9,79	10,12	9,80	10,01	9,74
Nitriansky kraj	11,19	10,90	11,03	10,68	11,20	11,29	11,40	11,41	11,19	11,12
Žilinský kraj	9,30	9,02	9,11	9,22	9,54	9,53	9,59	9,77	9,54	9,43
Banskobystrický kraj	10,90	10,69	10,69	10,72	11,10	10,90	11,04	10,73	10,69	11,04
Prešovský kraj	8,38	8,19	8,40	8,14	8,52	8,52	8,59	8,42	8,36	8,53
Košický kraj	9,36	9,50	9,61	9,63	9,58	9,56	9,75	9,53	9,52	9,65
Slovenská republika	9,66	9,58	9,71	9,63	9,93	9,89	9,98	9,83	9,77	9,84

G 25



Oproti roku 2001 sa stredná dĺžka života pri narodení zvýšila najviac v Banskobystrickom kraji u mužov, o 2,4 rokov, u žien sa táto hodnota najviac zvýšila v Trnavskom kraji, o 2,1 rokov. Najvyššiu hodnotu strednej dĺžky života pri narodení majú muži z Bratislavského kraja (73,5 rokov), ktorá je vysoko nad celoslovenským priemerom, rozdiel je takmer 2 roky.

T40 Stredná dĺžka života pri narodení v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	muži									
Bratislavský kraj	71,48	71,70	72,03	72,05	72,04	72,12	72,47	72,96	73,37	73,55
Trnavský kraj	69,49	69,69	69,81	69,99	70,37	70,59	70,77	70,96	71,38	71,74
Trenčiansky kraj	70,59	70,91	70,89	71,11	71,08	71,50	71,42	71,78	71,85	72,36
Nitriansky kraj	68,79	69,17	69,28	69,63	69,83	70,00	70,06	70,06	70,41	70,76
Žilinský kraj	68,89	69,26	69,65	70,00	70,00	70,09	70,06	70,12	70,38	70,76
Banskobystrický kraj	67,99	68,25	68,46	68,80	68,90	69,25	69,41	69,76	70,03	70,41
Prešovský kraj	69,68	69,86	70,08	70,38	70,48	70,61	70,65	70,74	71,14	71,43
Košický kraj	68,34	68,51	68,73	68,87	69,07	69,22	69,35	69,67	70,11	70,54
Slovenská republika	69,51	69,77	69,77	70,29	70,11	70,40	70,51	70,85	71,27	71,62
	ženy									
Bratislavský kraj	78,27	78,52	78,59	78,72	78,72	78,93	79,24	79,63	79,96	80,10
Trnavský kraj	77,13	77,37	77,70	77,74	77,95	78,06	78,32	78,62	78,92	79,22
Trenčiansky kraj	78,58	78,62	78,70	78,80	78,88	79,09	79,10	79,39	79,61	79,94
Nitriansky kraj	77,25	77,49	77,65	77,82	77,85	77,96	77,95	78,28	78,46	78,83
Žilinský kraj	78,33	78,34	78,26	78,17	78,33	78,51	78,64	78,82	78,90	79,25
Banskobystrický kraj	77,26	77,34	77,40	77,47	77,55	77,63	77,72	78,07	78,43	78,66
Prešovský kraj	77,62	77,85	77,98	78,15	78,16	78,48	78,54	79,00	79,27	79,64
Košický kraj	76,94	77,05	76,89	76,84	77,00	77,39	77,66	77,82	77,92	78,05
Slovenská republika	77,54	77,57	77,62	77,83	77,90	78,20	78,08	78,73	78,74	78,84

Nadpriemerné hodnoty dosahujú muži aj v Trenčianskom (72,4 rokov) a Trnavskom (71,7 rokov) kraji. Najnižšiu nádej na dožitie majú muži Banskobystrického kraja (70,4 rokov). Hodnoty, ktoré sú pod celoslovenským priemerom majú aj muži z Košického (70,5 rokov), Nitrianskeho a Žilinského kraja, kde nádej na dožitie je rovnaká (70,8 rokov). Rozdiely medzi jednotlivými kraji v strednej dĺžke života pri narodení mužov dosiahli vlni viac ako 3 roky.

U žien najvyššia stredná dĺžka života pri narodení v roku 2010 bola taktiež v Bratislavskom kraji (80 rokov), kde dlhodobo prevyšuje celoslovenský priemer. Nadpriemerné hodnoty strednej dĺžky života pri narodení si udržiavajú aj ženy Trenčianskeho, Prešovského kraja, Žilinského a Trnavského kraja. Rozdiel v strednej dĺžke života pri narodení u žien medzi kraji je 2 roky.

Počet obyvateľov a prírastky

Slovensko sa rozlohou aj počtom obyvateľov radí medzi menšie európske krajiny. Hustota obyvateľov dosahuje 111 obyvateľov na 1 km². Priestorová diferencovanosť v rámci územia je výrazná.

Počtom obyvateľov radíme Bratislavský kraj medzi menšie kraje, ale hustotou zaľudnenia 306 obyvateľov na 1 km² má takmer trojnásobne vyššiu ako celoslovenský priemer.

Rozlohou územia je najväčší Banskobystrický kraj, avšak hustotou osídlenia (69 obyvateľov na 1 km²) je najredšie osídleným krajom.

Počtom obyvateľov je najväčším krajom Prešovský, na celkovej populácii Slovenska sa podieľa 14,9 %, ale patrí medzi riedko osídlené kraje.

Počtom obyvateľov najmenším krajom je Trnavský kraj (10,4%) avšak vyznačuje sa vysokou koncentráciou obyvateľstva, na 1 km² pripadá v priemere 136 obyvateľov.

T41 Rozloha, počet a hustota obyvateľov podľa krajov SR, 2010

Kraj, SR	Rozloha* (km ²)	Obyvateľstvo k 31. 12. 2010	Hustota obyvateľov (1/km ²)	Počet obcí	
				spolu	z toho mestá
Bratislavský	2 053	628686	306,30	73	7
Trnavský	4 147	563081	135,79	251	16
Trenčiansky	4 502	598819	133,01	276	18
Nitriansky	6 344	704752	111,09	354	15
Žilinský	6 809	698274	102,56	315	18
Banskobystrický	9 454	652218	68,99	516	24
Prešovský	8 974	809443	90,20	666	23
Košický	6 754	780000	115,48	440	17
SR	49 036	5 435 273	110,84	2 891	138

* zdroj údajov: GKÚ

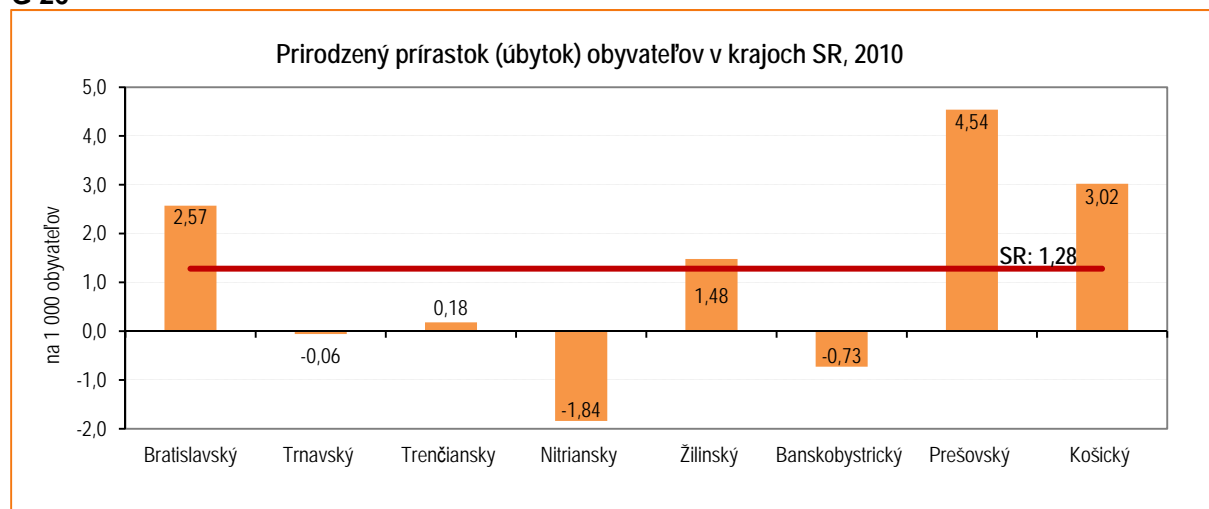
Celkový úbytok ako výsledok prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva sa v Nitrianskom kraji oproti roku 2001 znížil o 833 osôb a miera prirodzeného úbytku bola nižšia o 1,2 bodu.

Najvyšší celkový úbytok obyvateľstva sa však zaznamenal v Banskobystrickom kraji, kde sa oproti roku 2001 celkový úbytok obyvateľstva zvýšil o 229 osôb, hrubá miera celkového úbytku sa znížila o 0,3 bodu a dosiahla hodnotu 1,5 ‰. Úbytok obyvateľstva má taktiež negatívny dopad na hustotu obyvateľstva, ktorá každoročne v tomto kraji klesá, jej hodnota (69) je najnižšia v porovnaní s ostatnými kraji a pohybuje sa hlboko pod celoslovenským priemerom (111). V prepočte na priemerný stav obyvateľstva hustota osídlenia tohto kraja od roku 2001 klesla o 1 obyvateľa na km².

Najvyšší celkový prírastok zaznamenal Bratislavský kraj (9,6 ‰).

S druhou najvyššou hrubou mierou celkového prírastku nasleduje Prešovský kraj, kde je tento 3 ‰ vysoký celkový prírastok spôsobený rastom prirodzeného prírastku.

G 26

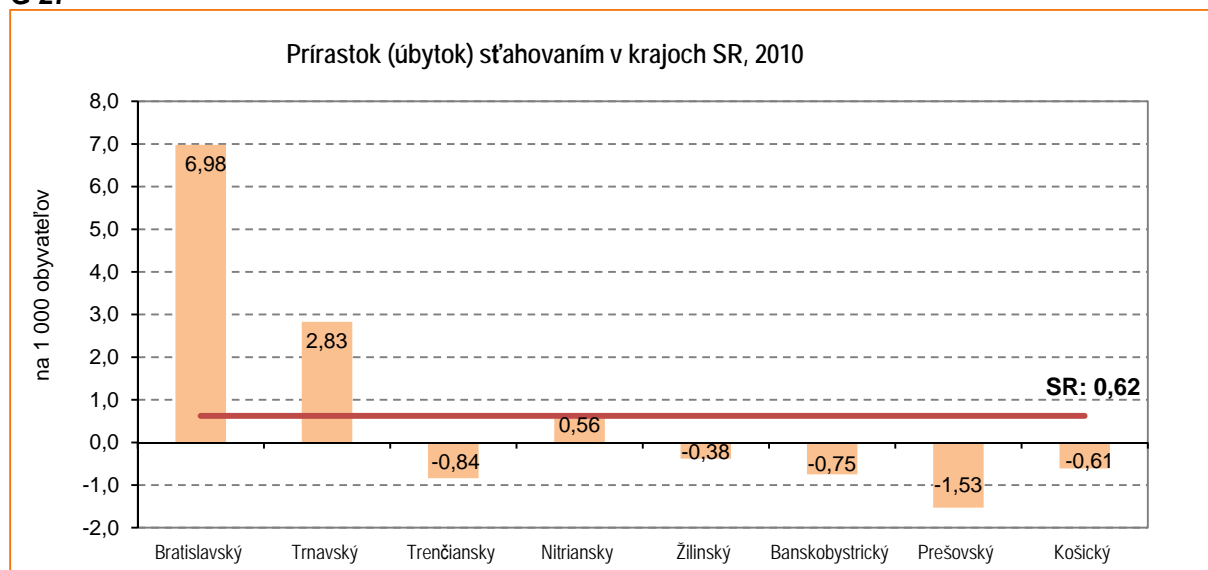


T42 Prírodný prírastok (úbytok) obyvateľov v krajoch SR, 2001 – 2010

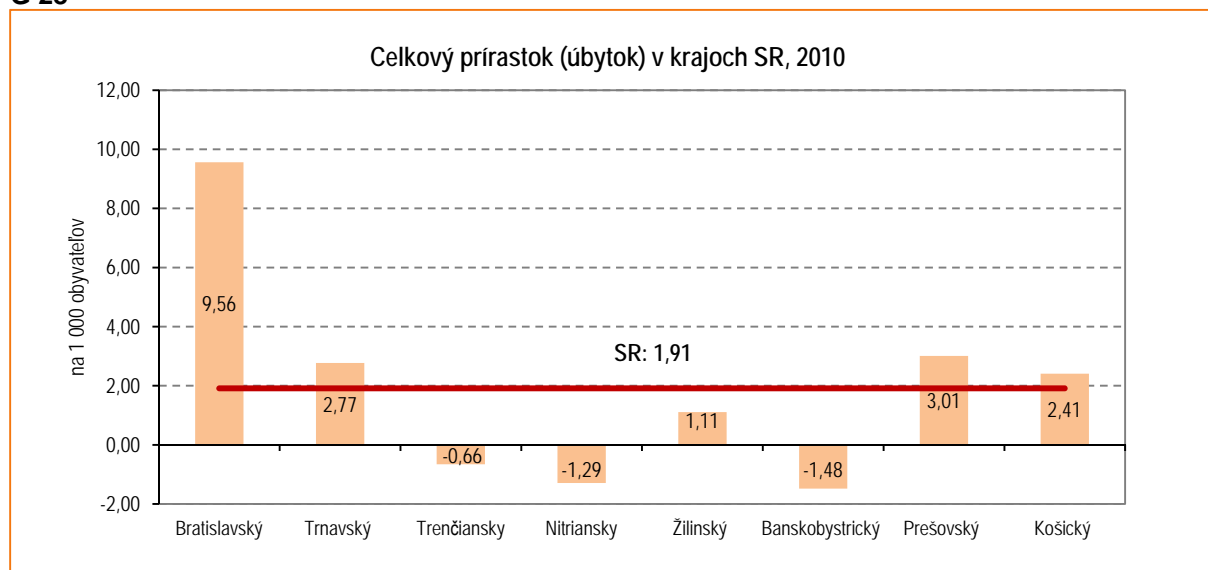
Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	prírodný prírastok (úbytok)									
Bratislavský kraj	-939	-965	-599	-227	-48	68	554	1 048	1 684	1 610
Trnavský kraj	-848	-959	-766	-586	-506	-545	-731	-110	38	-34
Trenčiansky kraj	-655	-897	-1 113	-663	-951	-800	-860	-460	-215	107
Nitriansky kraj	-2 198	-1 964	-1 978	-1 671	-1 831	-1 968	-1 992	-1 554	-1 106	-1 301
Žilinský kraj	631	815	696	798	490	357	355	607	1 091	1 034
Banskobystrický kraj	-1 230	-1 078	-981	-665	-882	-943	-907	-638	-79	-477
Prešovský kraj	3 067	2 991	2 755	3 223	2 975	2 763	2 605	3 262	4 122	3 673
Košický kraj	1 328	1 366	1 469	1 686	1 708	1 671	1 544	2 041	2 769	2 353
Slovenská republika	-844	-691	-517	1 895	955	603	568	4 196	8 304	6 965
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	-1,57	-1,61	-1,00	-0,38	-0,08	0,11	0,91	1,71	2,72	2,57
Trnavský kraj	-1,54	-1,74	-1,39	-1,06	-0,91	-0,98	-1,32	-0,20	0,07	-0,06
Trenčiansky kraj	-1,08	-1,48	-1,85	-1,10	-1,58	-1,33	-1,43	-0,77	-0,36	0,18
Nitriansky kraj	-3,08	-2,76	-2,79	-2,36	-2,58	-2,78	-2,82	-2,20	-1,57	-1,84
Žilinský kraj	0,91	1,18	1,00	1,15	0,71	0,51	0,51	0,87	1,57	1,48
Banskobystrický kraj	-1,86	-1,63	-1,49	-1,01	-1,34	-1,44	-1,39	-0,98	-0,12	-0,73
Prešovský kraj	3,88	3,77	3,47	4,05	3,73	3,46	3,25	4,06	5,12	4,54
Košický kraj	1,73	1,78	1,91	2,19	2,21	2,16	2,00	2,63	3,57	3,02
Slovenská republika	-0,16	-0,13	-0,10	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28

T43 Prírastok (úbytok) sťahovaním v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	prírastok (úbytok) sťahovaním									
Bratislavský kraj	1 200	1 659	650	1 572	2 615	2 986	3 543	4 680	4 444	4 370
Trnavský kraj	765	952	1 869	1 770	1 480	1 448	2 807	2 893	1 553	1 590
Trenčiansky kraj	-392	-526	-215	-111	-55	261	844	488	-430	-502
Nitriansky kraj	456	654	728	1 269	979	775	1 445	1 171	392	392
Žilinský kraj	-336	-208	-238	-168	144	206	17	42	64	-262
Banskobystrický kraj	33	-155	-176	80	-367	-414	-187	-333	-432	-491
Prešovský kraj	-626	-1 144	-1 123	-1 292	-1 124	-876	-1 149	-1 246	-1 066	-1 241
Košický kraj	-88	-331	-86	-246	-269	-532	-527	-635	-158	-473
Slovenská republika	1 012	901	1 409	2 874	3 403	3 854	6 793	7 060	4 367	3 383
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	2,00	2,77	1,08	2,62	4,34	4,94	5,82	7,62	7,18	6,98
Trnavský kraj	1,39	1,73	3,39	3,20	2,67	2,61	5,05	5,18	2,77	2,83
Trenčiansky kraj	-0,65	-0,87	-0,36	-0,18	-0,09	0,43	1,41	0,81	-0,72	-0,84
Nitriansky kraj	0,64	0,92	1,03	1,79	1,38	1,09	2,04	1,66	0,56	0,56
Žilinský kraj	-0,49	-0,30	-0,34	-0,24	0,21	0,30	0,02	0,06	0,09	-0,38
Banskobystrický kraj	0,05	-0,23	-0,27	0,12	-0,56	-0,63	-0,29	-0,51	-0,66	-0,75
Prešovský kraj	-0,79	-1,44	-1,41	-1,62	-1,41	-1,10	-1,43	-1,55	-1,32	-1,53
Košický kraj	-0,11	-0,43	-0,11	-0,32	-0,35	-0,69	-0,68	-0,82	-0,20	-0,61
Slovenská republika	0,19	0,17	0,26	0,53	0,63	0,71	1,26	1,31	0,81	0,62

G 27

T44 Celkový prírastok (úbytok) v krajoch SR, 2001 – 2010

Územie	Rok									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	celkový prírastok (úbytok)									
Bratislavský kraj	261	694	51	1 345	2 567	3 054	4 097	5 728	6 128	5 980
Trnavský kraj	-83	-7	1 103	1 184	974	903	2 076	2 783	1 591	1 556
Trenčiansky kraj	-1 047	-1 423	-1 328	-774	-1 006	-539	-16	28	-645	-395
Nitriansky kraj	-1 742	-1 310	-1 250	-402	-852	-1 193	-547	-383	-714	-909
Žilinský kraj	295	607	458	630	634	563	372	649	1 155	772
Banskobystrický kraj	-1 197	-1 233	-1 157	-585	-1 249	-1 357	-1 094	-971	-511	-968
Prešovský kraj	2 441	1 847	1 632	1 931	1 851	1 887	1 456	2 016	3 056	2 432
Košický kraj	1 240	1 035	1 383	1 440	1 439	1 139	1 017	1 406	2 611	1 880
Slovenská republika	168	210	892	4 769	4 358	4 457	7 361	11 256	12 671	10 348
	na 1 000 obyvateľov									
Bratislavský kraj	0,44	1,16	0,09	2,24	4,26	5,05	6,73	9,33	9,89	9,56
Trnavský kraj	-0,15	-0,01	2,00	2,14	1,76	1,63	3,74	4,98	2,84	2,77
Trenčiansky kraj	-1,73	-2,36	-2,20	-1,29	-1,67	-0,90	-0,03	0,05	-1,08	-0,66
Nitriansky kraj	-2,44	-1,84	-1,76	-0,57	-1,20	-1,69	-0,77	-0,54	-1,01	-1,29
Žilinský kraj	0,43	0,88	0,66	0,91	0,91	0,81	0,54	0,93	1,66	1,11
Banskobystrický kraj	-1,81	-1,87	-1,75	-0,89	-1,90	-2,07	-1,67	-1,48	-0,78	-1,48
Prešovský kraj	3,09	2,33	2,06	2,43	2,32	2,36	1,82	2,51	3,80	3,01
Košický kraj	1,62	1,35	1,80	1,87	1,87	1,47	1,32	1,81	3,36	2,41
Slovenská republika	0,03	0,04	0,17	0,89	0,81	0,83	1,36	2,08	2,34	1,91



6. MEDZINÁRODNÉ POROVNANIE

Slovensko je už šesť rokov súčasťou zjednocujúcej sa Európy. Európska únia sa týka nášho každodenného života a preto je potrebné vnímať európsku agendu ako neoddeliteľnú súčasť domácej politiky.

Demografické správanie sa obyvateľstva je základnou podstatou rozvoja spoločenského i hospodárskeho rozvoja každého zoskupenia, preto sa v tejto kapitole zameriame na hlavné demografické trendy v Európskej únii a demografické porovnanie Slovenskej republiky a štátov EÚ. Sú použité najaktuálnejšie dostupné údaje z databáz Eurostatu (Štatistický úrad európskych spoločenstiev).

Podľa Demografickej správy Európskej komisie z roku 2010 sú hlavné demografické trendy v Európskej únii nasledovné:

- Fertilita sa pomaly zvyšuje. Hranica veľmi nízkej plodnosti (1,3) bola prekročená už vo všetkých členských štátoch a v priemere sa približuje k hodnote 1,6.
- Indikátory fertility potvrdzujú pokračujúce odkladanie materstva do vyššieho veku. Vyrovnaním „tempo efektu“ možno predpokladať úhrnnú plodnosť okolo 1,7, čo však je stále nepostačujúce na jednoduchú reprodukciu (2,1).
- Stredná dĺžka života sa kontinuálne zvyšuje, sú však výrazné rozdiely medzi krajinami i v rámci jednotlivých krajín.
- Imigračná vlna, ktorá zasiahla predovšetkým členské štáty Stredomoria (Grécko, Taliansko a Španielsko) od roku 2008 zoslabuje.
- Imigranti majú tendenciu pracovať v zamestnaniach pod úrovňou ich kvalifikácie.

- Populácia Európskej únie starne rôznou rýchlosťou. Populácie, ktoré sú v súčasnosti najstaršie (Nemecko a Taliansko) budú starnúť prudko nasledujúcich 20 rokov a potom sa stabilizujú. Populácie, ktoré sú v súčasnosti mladšie (východná časť EÚ) budú starnúť zvyšujúcou sa rýchlosťou a do roku 2060 budú mať najstaršie populácie v EÚ.[10]

K 1.1.2010 mala Európska únia 501 miliónov obyvateľov. Najľudnatejšími štátmi sú Nemecko (82 mil.), Francúzsko (65 mil.), Veľká Británia (62 mil.), Taliansko (60 mil.).

V štruktúre podľa pohlavia početne prevládajú vo všetkých členských štátoch ženy nad mužmi. V EÚ pripadá priemerne 105 žien na 100 mužov, v SR 106. Najvyššie hodnoty tohto indexu sú v pobaltských krajinách, kde na 100 mužov pripadá 115-117 žien, v ostatných členských krajinách sa hodnoty pohybujú pod 110.

Veková štruktúra jednotlivých štátov je veľmi diferencovaná. EÚ ako celok má 16 % obyvateľov vo veku 0 – 14 rokov a 17 % vo veku 65 ročných a starších. Najvyššie podiely predproduktívnej vekovej skupiny (0 – 14) majú Írsko (21 %), Francúzsko (19 %), Dánsko (18 %), najnižšie sú v Bulharsku, Nemecku a Lotyšsku (pod 14 %). Slovensko je s 15 % v strednej časti spektra. Poproduktívna veková skupina (65+) má najsilnejšie zastúpenie vo Nemecku a Taliansku, a to viac než 20 %. Najnižšie podiely, pod 14 %, sú v Írsku, na Slovensku, Cypre a v Poľsku.

Demografické procesy majú v členských krajinách rôznu intenzitu. Základnými dostupnými údajmi sú najmä hrubé miery, tzn. počet udalostí prepočítaný na 1 000 obyvateľov stredného stavu v danej krajine.

Sobášnosť je najvyššia na Malte a v Poľsku, na 1 000 obyvateľov pripadá približne 6 sobášov. Polovičné hodnoty hrubej miery sobášnosti sú v Bulharsku a Slovinsku. SR patrí s mierou 5 ‰ k štátom s vyššou intenzitou tohto procesu.

Rozvody neboli až do tohto roku povolené na Malte. Najnižšie miery, okolo 1 ‰ sú v Írsku, Grécku, Taliansku a Slovinsku. Najvyššia rozvodovosť je v Belgicku, Česku a Litve, na tisíc obyvateľov pripadajú 3 rozvody. Slovensko patrí ku krajinám s vyššou mierou rozvodovosti (vyššie 2 ‰).

Štáty s najvyššou pôrodnosťou sú Írsko, ktoré je s hrubou mierou pôrodnosti takmer 17 ‰ výrazným extrémom v rámci EÚ. Potom nasledujú Francúzsko a Veľká Británia, kde pripadá na 1 000 obyvateľov takmer 13 narodených detí. Najnižšia pôrodnosť, pod 10 ‰, je v Nemecku, Rakúsku, Portugalsku, Maďarsku. Slovensko s hodnotou nad 11 ‰ patrí medzi krajiny s priaznivejšími hodnotami.

Úhrnná plodnosť, t.j. priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej reprodukčného obdobia (15-49 rokov), je vo všetkých štátoch pod zachovnou hodnotou. Najbližšie sú zachovnej hodnote Írsko a Francúzsko, mierne nad 2. Nad 1,9 majú potom Veľká Británia a Švédsko. Medzi štáty s najnižšou hodnotou patrí Lotyšsko, Maďarsko, Portugalsko. Tieto štáty majú hodnoty veľmi tesne nad 1,3, čo kritická hodnota. Slovensko s hodnotou 1,4 patrí do skupiny štátov s nižšími hodnotami.

Priemerný vek pri narodení dieťaťa sa zvyšuje vo všetkých členských štátoch. „Najstaršie“ matky sú v Írsku, Španielsku, Luxembursku, Holandsku a Švédsku, kde je priemerný vek matky pri pôrode okolo 31 rokov. „Najmladšie“ matky sú

v Rumunsku a Bulharsku a ich vek je pod 27 rokov. Slovenské matky patria medzi mladšie (28,5).

Podstatným fenoménom pri pôrodnosti je štruktúra narodených podľa legitimacy. Hodnoty narodených mimo manželstva sa v jednotlivých členských štátoch pohybujú v rozpätí od 7 % (Grécko) po takmer 60 % (Estónsko). Grécko je pozitívnym extrémom, za ním nasleduje Cyprus (12 %) a v ostatných krajinách sú už podiely viac než 20 %. Nad 50 % detí sa rodí mimo manželstva v Estónsku, Švédsku, Francúzsku, Slovinsku a Bulharsku. Hoci všeobecný trend je zvyšovanie počtu narodených mimo manželstva, napr. vo Švédsku, kde bol tento nárast najrýchlejší sa zaznamenáva ostatných 5 rokov, i keď veľmi mierny, ale pokles. Slovensko patrí medzi 10 členských krajín s najnižším podielom detí narodených mimo manželstva, tretí rok sú nad 30 %.

Úmrtnosť ako demografický proces má znaky stability. Najvyššia úmrtnosť je v Bulharsku, Lotyšsku a Maďarsku (nad 13,0 ‰). Najnižšia v Luxembursku, na Cypre a v Írsku okolo 7 ‰.

Pre charakteristiku úmrtnosti je podstatným indikátorom i stredná dĺžka života. Najvyššiu strednú dĺžku života pri narodení majú muži vo Švédsku, Taliansku, Holandsku, Španielsku a Cypre, okolo 79 rokov. Pre ženy sú najvyššie hodnoty v EÚ okolo 85 rokov, a to vo Francúzsku, Španielsku a Taliansku. Najnižšiu nádej na dožitie pri narodení majú muži v pobaltských republikách a Rumunsku, pod 70 rokov, u žien sú minimálne hodnoty pod 80 rokov a do tejto skupiny patria Rumunsko, Bulharsko, Lotyšsko, Litva a Slovensko. Slovensko patrí medzi štáty s najnižšou strednou dĺžkou života.

Migrácia je v súčasnosti najdynamickejšie sa meniacim procesom. Najvyššiu intenzitu má Luxembursko, ktoré jediné má prírastok sťahovaním nad 10 ‰. Okolo 6 ‰ má potom Švédsko, Belgicko a Slovinsko. Na druhej strane spektra krajín sú tie, ktoré vykazujú úbytok sťahovaním. Sú to Írsko, kde došlo k náhlemu zvratu stúpajúceho trendu tohto prírastku v roku 2008. Medzi ďalšie krajiny, ktoré majú migračné úbytky patria Litva, Malta, Bulharsko a Lotyšsko.

Početnosti cudzincov v jednotlivých členských krajinách sú od niekoľko tisíc po niekoľko miliónov. Najviac cudzincov žije v Nemecku (7,1 mil.), Španielsku (5,7 mil.), Veľkej Británii (4,4 mil.), Taliansku (4,2 mil.) a Francúzsku (3,8 mil.). V ostatných členských krajinách sú početnosti pod 1 milión. Minimálne počty cudzincov sú na Malte (17 tis.), v Bulharsku (24 tis.), Rumunsku (31 tis.). Z hľadiska štruktúry najvyšší podiel cudzincov má Luxembursko (43 %), nad 10 % potom majú Lotyšsko, Estónsko, Cyprus, Španielsko a Rakúsko. Pod 1 % tvoria cudzinci v Rumunsku, Poľsku, Bulharsku. Na Slovensku žije okolo 63 tisíc cudzincov a tvoria viac ako 1,2 % celkovej populácie.

7. PROGNOZA OBYVATEĽSTVA SR DO ROKU 2025

V roku 2002 Štatistický úrad Slovenskej republiky vydal Prognózu vývoja obyvateľstva v SR do roku 2025. Počiatočným bodom prognózy bol koniec roku 2001, východiskovou bola veková štruktúra k 31. decembru 2001.

Počas piatich rokov po oficiálnom publikovaní tejto prognózy nastali okolnosti podmieňujúce jej aktualizáciu. Za najviac pravdepodobný sa považoval stredný scenár prognózy, preto sa stal predmetom aktualizácie. Aktualizovaná prognóza vychádza z vekovej štruktúry k 31. decembru 2001. Následný vývoj do roku 2006 predstavujú reálne údaje zo štatistiky pohybu obyvateľstva. Aktualizovaná prognóza bola spracovaná Infostatom v spolupráci s Prírodovedeckou fakultou UK.

Bola použitá klasická kohortne - komponentná metóda. [11]

Vstupné údaje týkajúce sa dynamiky a štruktúr obyvateľstva sú oficiálnymi údajmi ŠÚ SR.

Porovnaním výsledkov prognózy a reálnym stavom bol pre rok 2010 podhodnotený počet živonarodených (o 3,3 tisíc), čo spôsobené jednak tým, že prognóza vychádza z reálneho vývoja v určitom období a roky 2001-2006 boli rokmi s najnižšou pôrodnosťou a jednak pravdepodobne i potvrdením, že v slovenskej populácii síce ide o odkladanie materstva do vyššieho veku ale nie o jeho odmietanie.

Migračné saldo bolo reálne nižšie ako prognózované (o 820), medziročne totiž kleslo, pravdepodobne pod vplyvom hospodárskej krízy.

Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že prognóza korektne vystihla vývojové trendy.

T 45 Hlavné výsledky prognózy vývoja obyvateľstva SR, 2010 – 2025

Rok	Živo narodení	Zomretí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok	Počet obyvateľov	Priemerný vek
2011	57 376	52 969	4 407	4 485	8 892	5 432 595	39,10
2012	58 190	53 412	4 778	4 760	9 538	5 442 133	39,36
2013	58 714	53 857	4 857	5 029	9 886	5 452 019	39,61
2014	58 648	54 271	4 377	5 308	9 685	5 461 704	39,85
2015	59 032	54 672	4 360	5 589	9 949	5 471 653	40,09
2016	58 472	55 057	3 415	5 850	9 265	5 480 918	40,33
2017	57 935	55 422	2 513	6 142	8 655	5 489 573	40,57
2018	56 985	55 779	1 206	6 412	7 618	5 497 191	40,81
2019	56 397	56 142	255	6 680	6 935	5 504 126	41,05
2020	55 616	56 493	-877	6 976	6 099	5 510 225	41,30
2021	54 491	56 863	-2 372	7 241	4 869	5 515 094	41,55
2022	53 337	57 256	-3 919	7 520	3 601	5 518 695	41,81
2023	52 189	57 670	-5 481	7 792	2 311	5 521 006	42,07
2024	51 068	58 129	-7 061	8 068	1 007	5 522 013	42,33
2025	50 007	58 626	-8 619	8 351	-268	5 521 745	42,00

ZÁVER

Demografický vývoj v roku 2010 potvrdil trend populačného rastu obyvateľstva Slovenskej republiky, počet obyvateľov sa zvýšil o 10,3 tisíc osôb.

Zachoval sa kladný prirodzený prírastok i prírastok sťahovaním, i keď obidva boli nižšie ako minulý rok.

Druhý rok sa znižuje sobášna aktivita a v roku 2010 došlo i k zníženiu rozvodovej aktivity.

Počet narodených medziročne klesol, znížili sa i počty potratov a naopak počet úmrtí bol medziročne vyšší.

Medziročné zmeny ale nespôsobili zásadné zvraty v nastúpenom demografickom vývoji a slovenská populácia, podobne ako populácie v celej Európe, starne, čo je základný a zásadný odkaz.

Tento demografický vývoj sa totiž stáva ohniskom premien spoločnosti, pretože všetky subsystemy spoločenského systému sú ovplyvnené vlastným demografickým vývojom. To znamená, že starnutie slovenskej populácie je široký a komplexný fenomén a spoločnosť by mala tento problém reflektovať. Vstupuje, resp. už je v období, v ktorom bude nutné prehodnotiť početné sociálne a ekonomické charakteristiky a je zrejmé, že na efektívne riešenie tohto vývoja nie je v súčasnosti dostatočne pripravená.

Výzvy, ktoré prichádzajú z rôznych európskych stratégií i odborných fór zdôrazňujú predovšetkým reštrukturalizáciu sociálnych a ekonomických politík vedúcich k pozitívnym zmenám v hodnotovej orientácii obyvateľstva, k efektívnym zmenám v profile a využívaní ľudského potenciálu, k zmenám vo využívaní voľného pohybu pracovných síl v Európskej únii a upozorňujú na riziká medzigeneračného napätia a potreby pozitívneho postoja k starnutiu.

Návodom môžu byť i aktivity Rady pre starnutie spoločnosti pri Svetovom ekonomickom fóre, ktorá si vytýčila štyri základné ciele:

1. Znalosti a poznanie musia fungovať ako politický nástroj, t.j. vedecky overené informácie o starnutí jednotlivca a spoločnosti musia nahradiť mýty a predsudky o starnutí.
2. Zavádzať preventívnu starostlivosť, hlavne v oblasti zdravého životného štýlu a geriatrickej medicíny, a tiež preventívne opatrenia akými sú sociálna integrácia, celoživotné vzdelávanie atď., pretože tie môžu oddialiť nástup problémov vyššieho veku.
3. Podporovať verejné a súkromné inštitúcie aby začali využívať preukázateľnú múdrosť a nevyužitý potenciál znalostí a skúseností starších ľudí a tiež vytvárali nové zmysluplné role pre starých ľudí, ktoré budú zodpovedať dôležitým spoločenským potrebám.
4. Vyvíjať nové miery, ukazovatele pre starnúci svet budú vystihovať prínosy i náklady vo vyspelých i rozvíjajúcich sa ekonomikách. [12]

Pokiaľ teda spoločnosť efektívne využije existujúce informácie a koordinovane pristúpi k organizácii svojho fungovania nemusí byť starnutie hrozbou a môže priniesť i pozitíva a prispievať k jej rozvoju.

LITERATÚRA

- [1] Oznámenie komisie EURÓPA 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu:
<http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF> (jún 2011)
- [2] RABUŠIC, L., Česká společnost stárne, Brno, Masarykova univerzita, 1995, 196 s., ISBN 80-210-1155-6.
- [3] Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Dôsledky starnutia obyvateľstva na zdravotné a sociálne systémy“ (prieskumné stanovisko) (2011/C 44/02) Úradný vestník Európskej únie 11.2.2011:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:044:0010:0016:SK:PDF> (jún 2011)
- [4] FERGUSON, H. Welfare, Social Exclusion and Reflexivity: The Case of Child and Woman Protection. Journal of Social Policy 32:199-216. 2003c.
- [5] Mardíaková, Z.: Rodina ako nádej a budúcnosť Európy:
<http://www.rodina.pastorbonus.sk/zuzana-mardiakova/> (jún 2011)
- [6] Podmanický, I. Podmanická Z.: Súčasná rodina v SR a problematika rodinného života v 21.storčí. Zborník príspevkov z III. ročníka vedecko-odbornej konferencie „Sociálne poslanstvo Jána Pavla II. pre dnešný svet“, Verbum, Ružomberok, 2010. ISBN 978-80-8084-610-7.
- [7] Jules Deschenes, “Proposal concerning a definition of the term minority”, UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1985/31/Corr.1 (14 May 1985), para.181.
- [8] Kučera, M.: Propopulační politika je krok správným směrem. Sborník textů č.21/2002. CEP, 2002. ISSN 1213-3299.
- [9] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Oznámenie o migrácii:
http://ec.europa.eu/home-affairs/news/intro/docs/1_SK_ACT_part1_v3.pdf (jún 2011)
- [10] Demographic report:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/introduction> (jún 2011)
- [11] Bleha,B.- Vaňo,B.: Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2025 (aktualizácia). Bratislava: INFOSTAT, 2007.
- [12] The Global Agenda Council on the Ageing Society: Policy Principles:
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1758-5899.2010.00053.x/pdf> (jún 2011)

Zdroje dát

Pohyb obyvateľstva v SR (2001-2009). Bratislava: Štatistický úrad SR.

Stav a pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike (2001-2010). Bratislava: Štatistický úrad SR.

Úmrtnostné tabuľky za Slovenskú republiku (2001-2010). Bratislava: Štatistický úrad SR.

Vekové zloženie obyvateľstva Slovenskej republiky (2001-2010). Bratislava: Štatistický úrad SR.

Databázy Eurostatu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Databázy ŠÚ SR: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=95>

PRÍLOHY
Tematické mapy

Zoznam použitých značiek názvov okresov ¹⁾

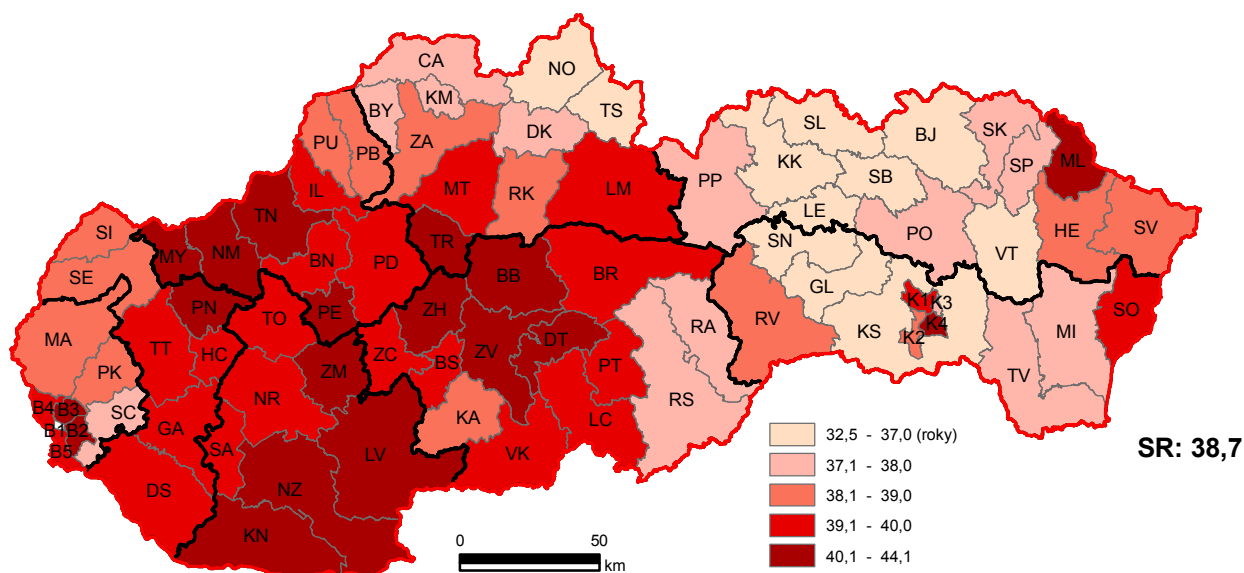
Okres	Značka	Okres	Značka
Bratislava I	B1	Banská Bystrica	BB
Bratislava II	B2	Banská Štiavnica	BS
Bratislava III	B3	Brezno	BR
Bratislava IV	B4	Detva	DT
Bratislava V	B5	Krupina	KA
Malacky	MA	Lučenec	LC
Pezinok	PK	Poltár	PT
Senec	SC	Revúca	RA
Dunajská Streda	DS	Rimavská Sobota	RS
Galanta	GA	Veľký Krtíš	VK
Hlohovec	HC	Zvolen	ZV
Piešťany	PN	Žarnovica	ZC
Senica	SE	Žiar nad Hronom	ZH
Skalica	SI	Bardejov	BJ
Trnava	TT	Humenné	HE
Bánovce nad Bebravou	BN	Kežmarok	KK
Ilava	IL	Levoča	LE
Myjava	MY	Medzilaborce	ML
Nové Mesto nad Váhom	NM	Poprad	PP
Partizánske	PE	Prešov	PO
Považská Bystrica	PB	Sabinov	SB
Prievidza	PD	Snina	SV
Púchov	PU	Stará Ľubovňa	SL
Trenčín	TN	Stropkov	SP
Komárno	KN	Svidník	SK
Levice	LV	Vranov nad Topľou	VT
Nitra	NR	Gelnica	GL
Nové Zámky	NZ	Košice I	K1
Šaľa	SA	Košice II	K2
Topoľčany	TO	Košice III	K3
Zlaté Moravce	ZM	Košice IV	K4
Bytča	BY	Košice - okolie	KS
Čadca	CA	Michalovce	MI
Dolný Kubín	DK	Rožňava	RV
Kysucké Nové Mesto	KM	Sobrance	SO
Liptovský Mikuláš	LM	Spišská Nová Ves	SN
Martin	MT	Trebišov	TV
Námestovo	NO		
Ružomberok	RK		
Turčianske Teplice	TR		
Tvrdošín	TS		
Žilina	ZA		

Zoznam použitých značiek názvov štátov

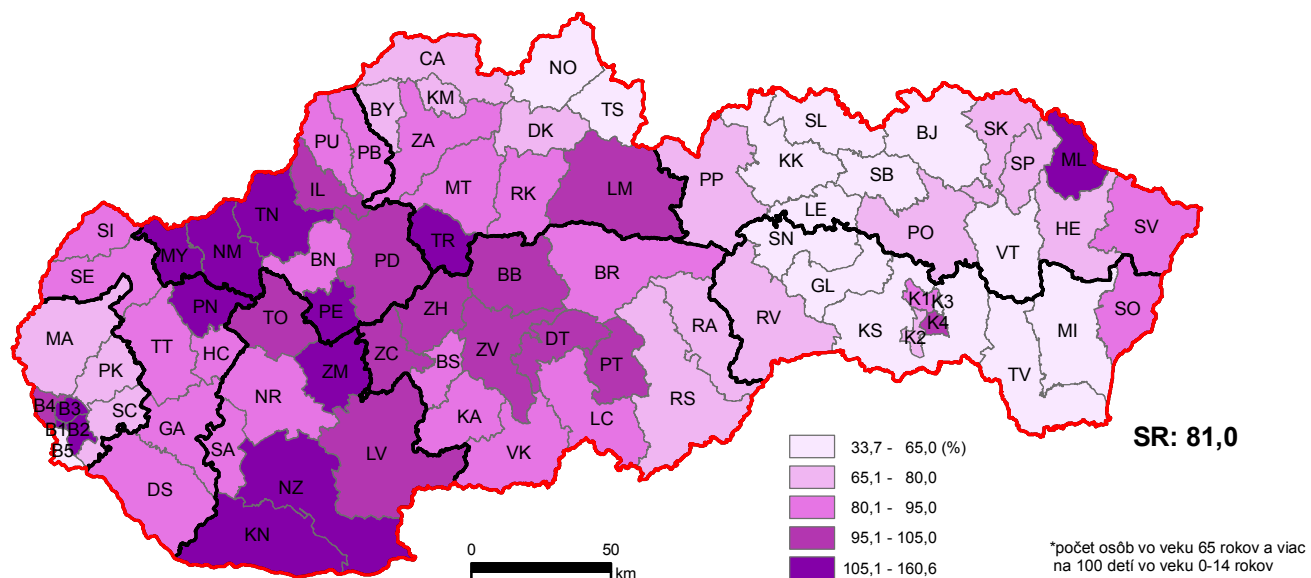
Štát	Značka	Štát	Značka	Štát	Značka
Belgicko	BE	Francúzsko	FR	Rakúsko	AT
Bulharsko	BG	Taliansko	IT	Poľsko	PL
Česká republika	CZ	Cyprus	CY	Portugalsko	PT
Dánsko	DK	Lotyšsko	LV	Rumunsko	RO
Nemecko	DE	Litva	LT	Slovinsko	SI
Estónsko	EE	Luxembursko	LU	Slovensko	SK
Írsko	IE	Maďarsko	HU	Fínsko	FI
Grécko	EL	Malta	MT	Švédsko	SE
Španielsko	ES	Holandsko	NL	Veľká Británia	UK

Vekové charakteristiky

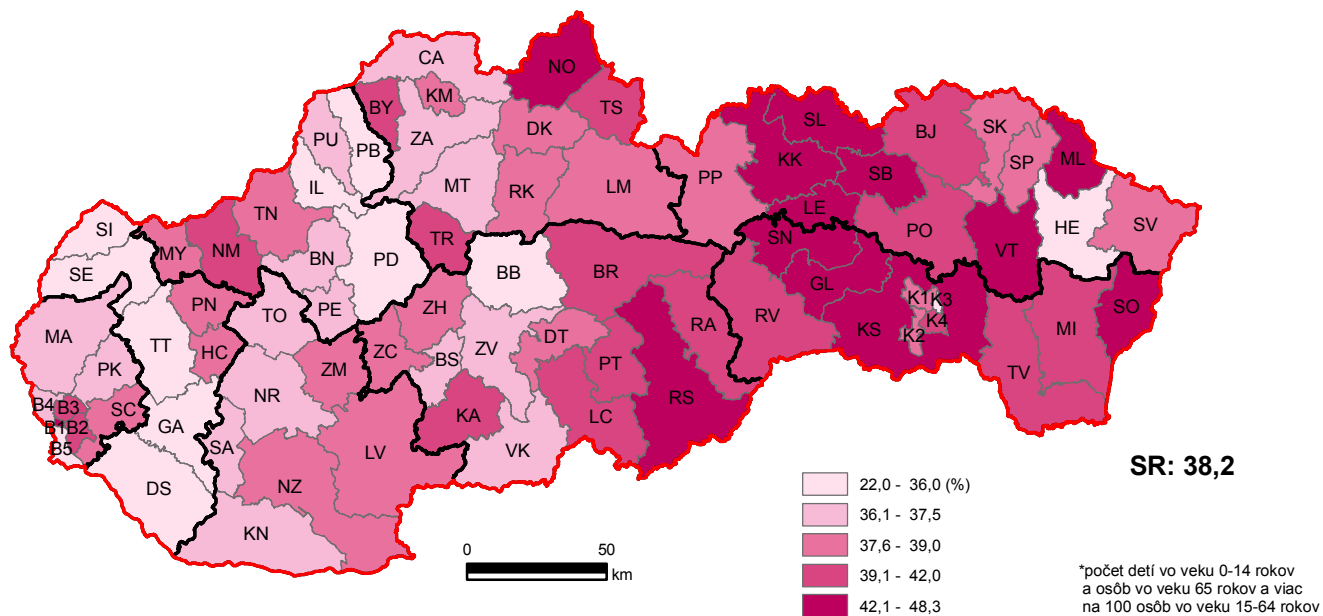
Priemerný vek obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



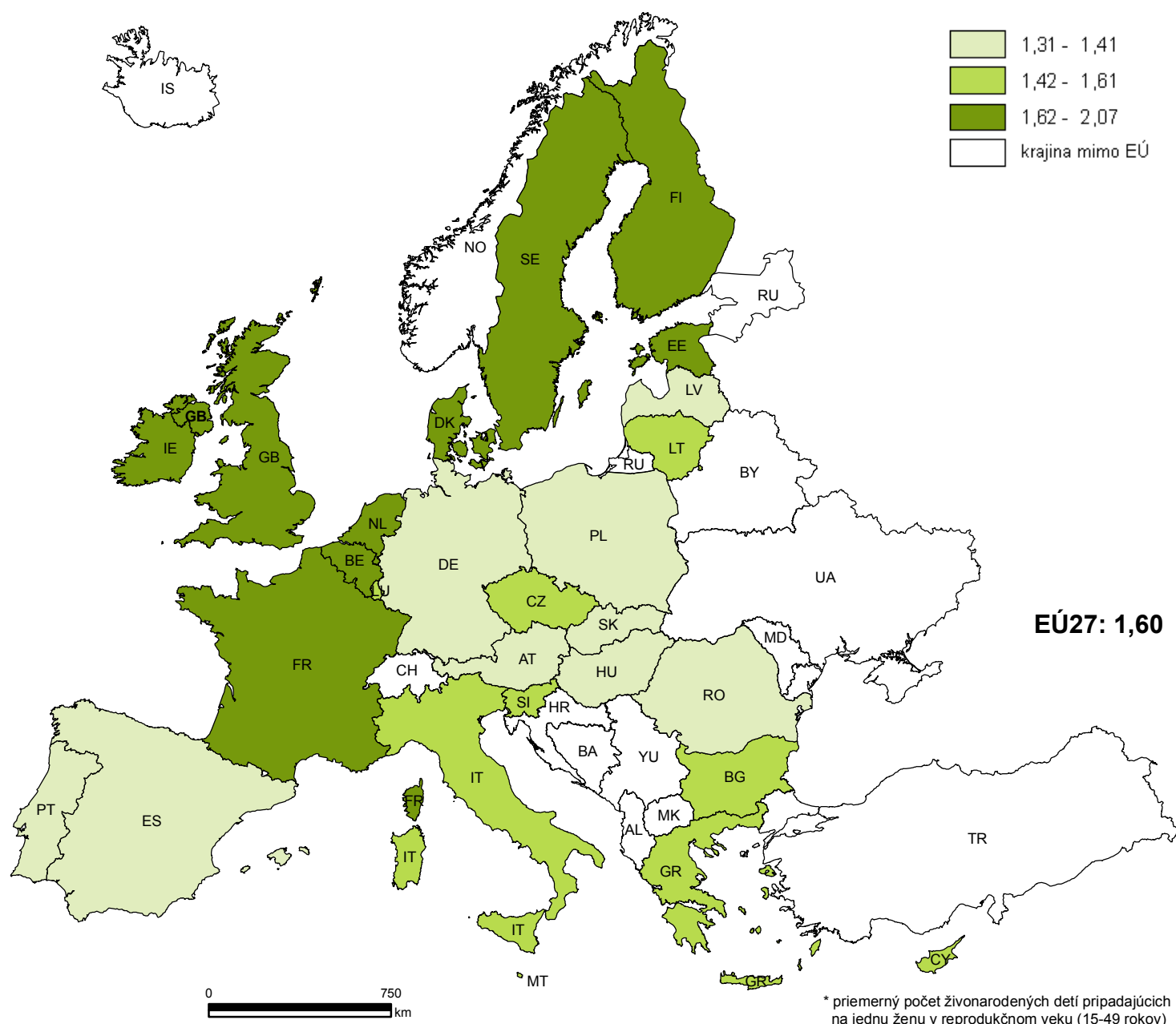
Index starnutia obyvateľov* v okresoch SR, rok 2010



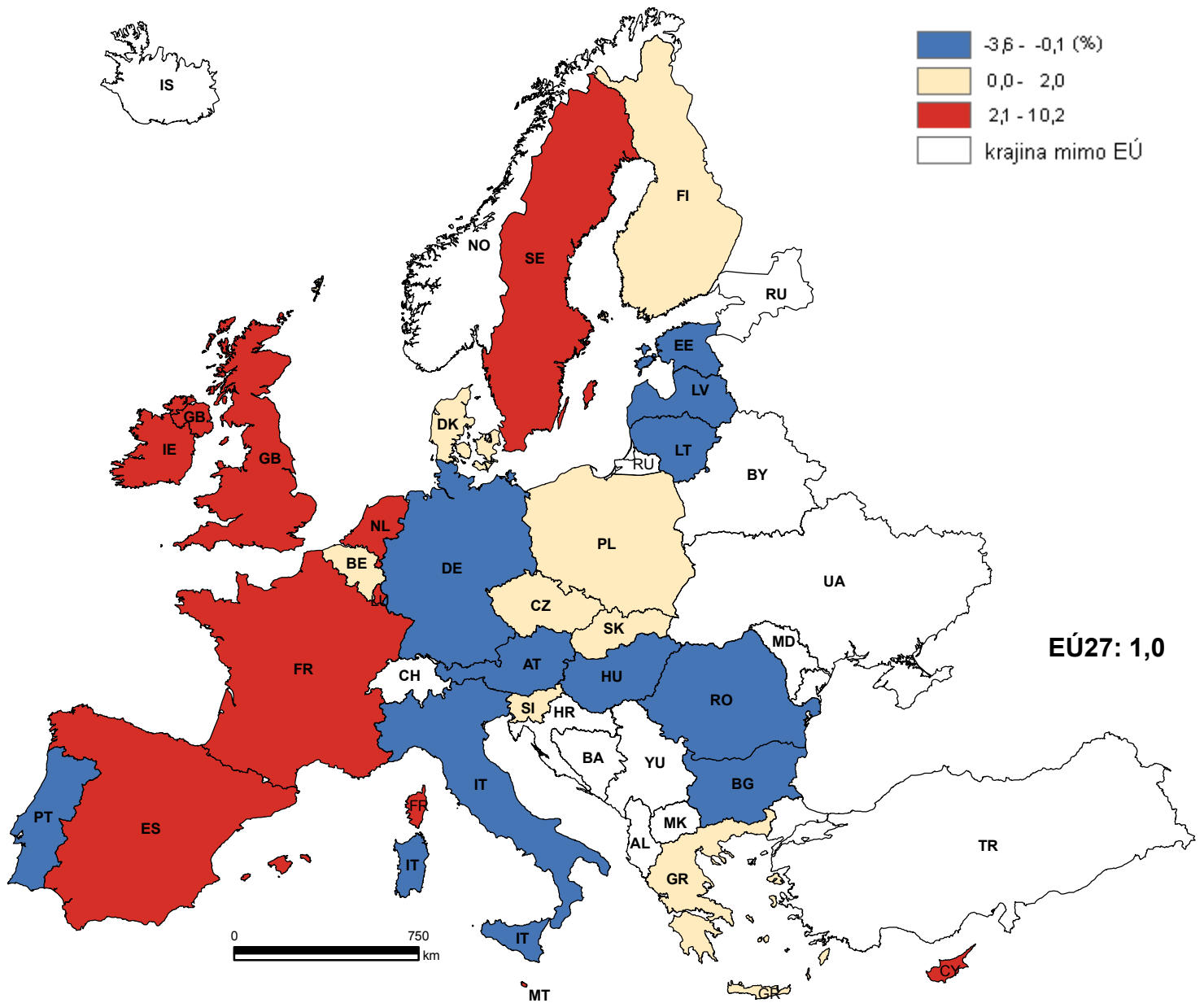
Index ekonomického zaťaženia* obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



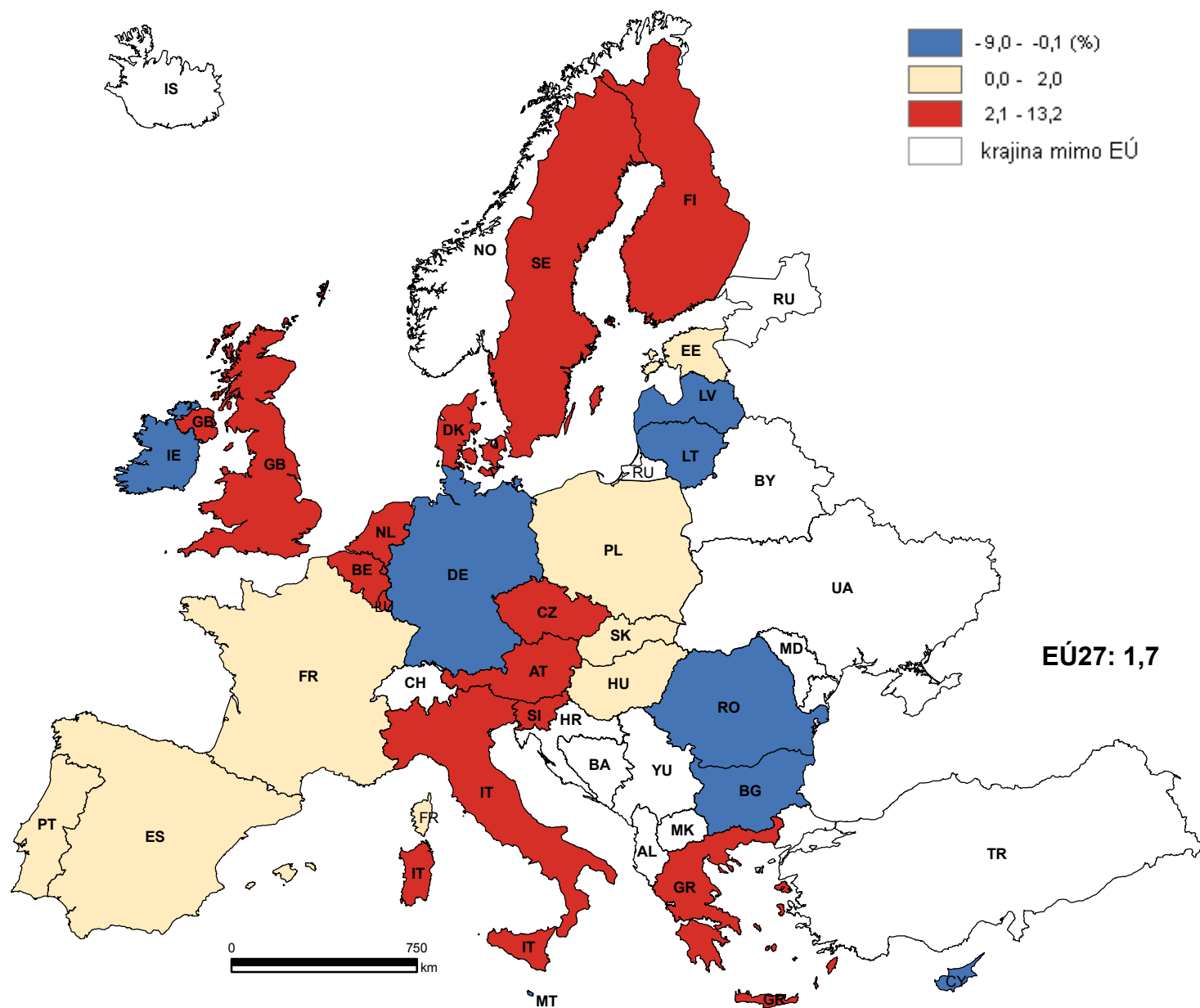
Úhrnná plodnosť* žien v krajinách EÚ, rok 2009



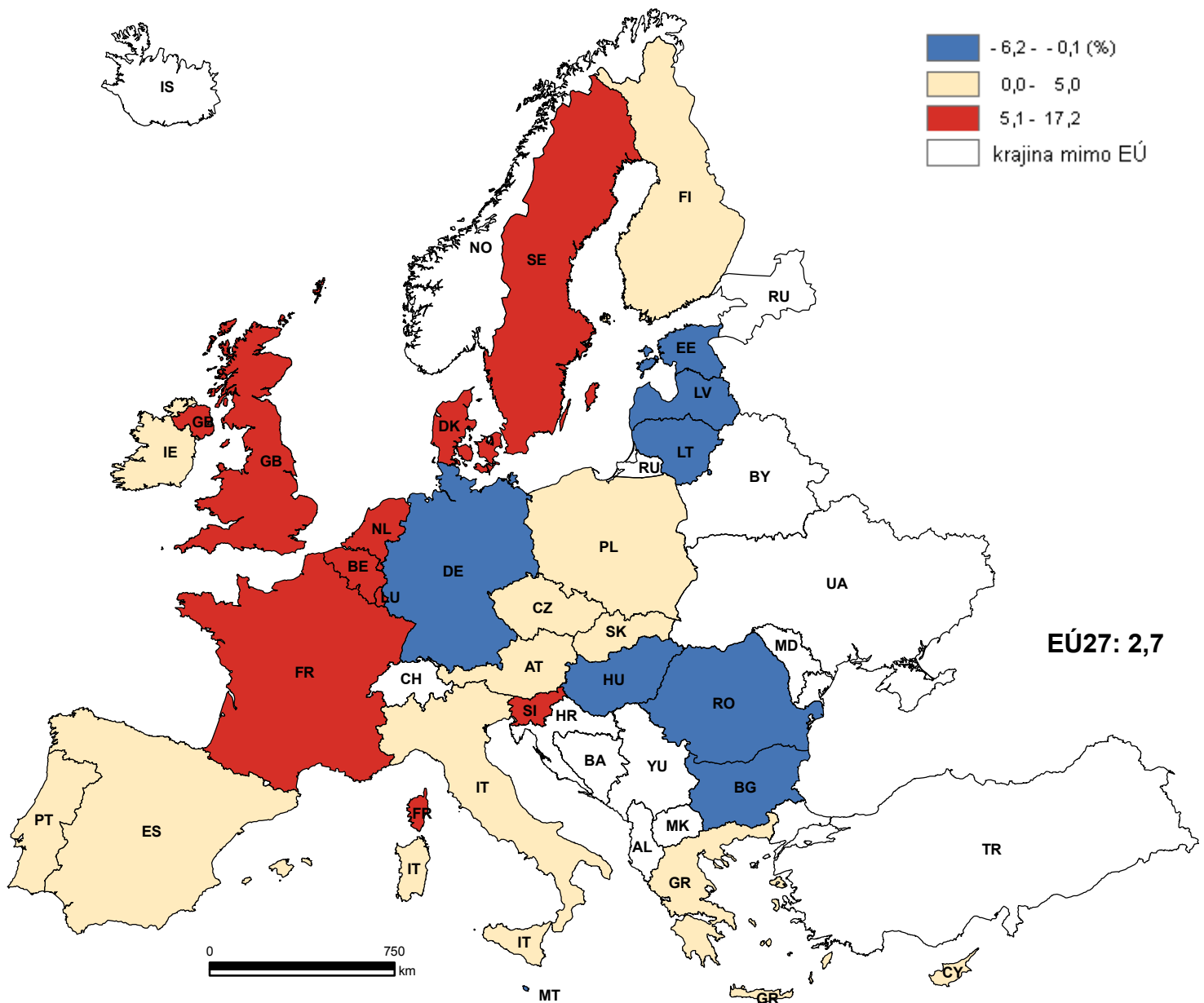
Prírodný prírastok na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ, rok 2009



Prírastok sťahovaním na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ, rok 2009

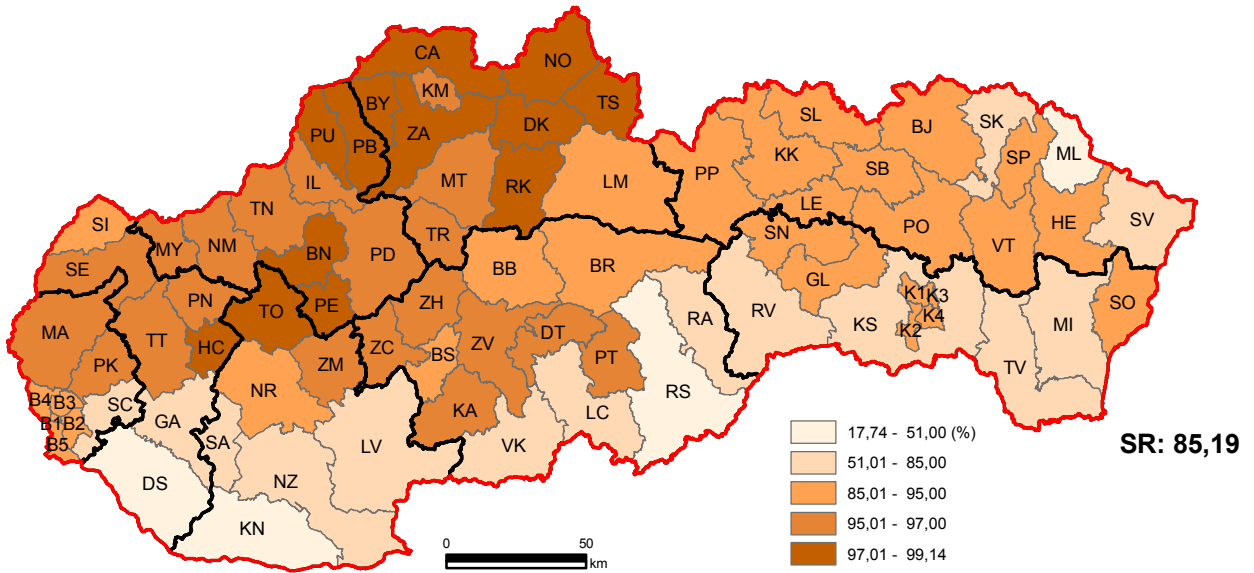


Celkový prírastok na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ, rok 2009

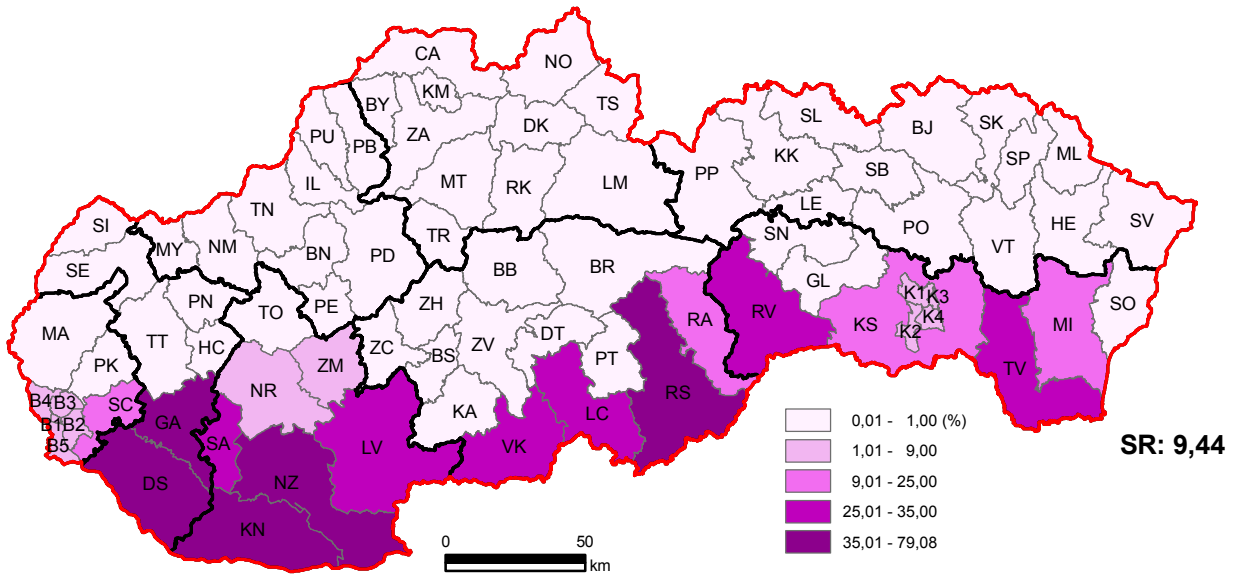


Národnosti

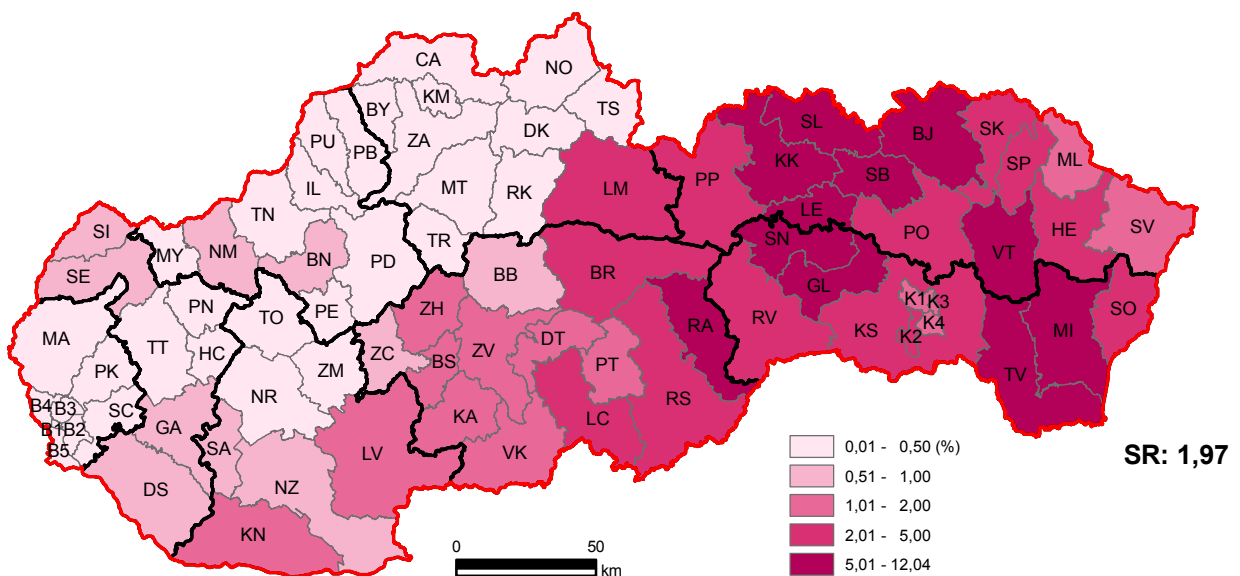
Podiel obyvateľstva slovenskej národnosti v okresoch SR, rok 2010



Podiel obyvateľstva maďarskej národnosti v okresoch SR, rok 2010

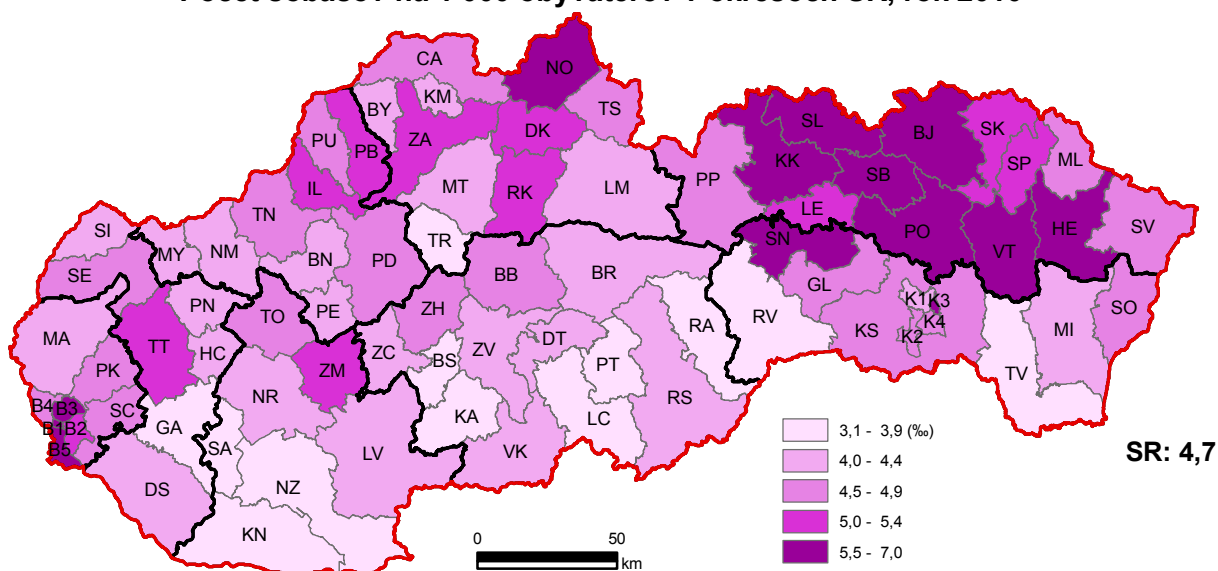


Podiel obyvateľstva rómskej národnosti v okresoch SR, rok 2010

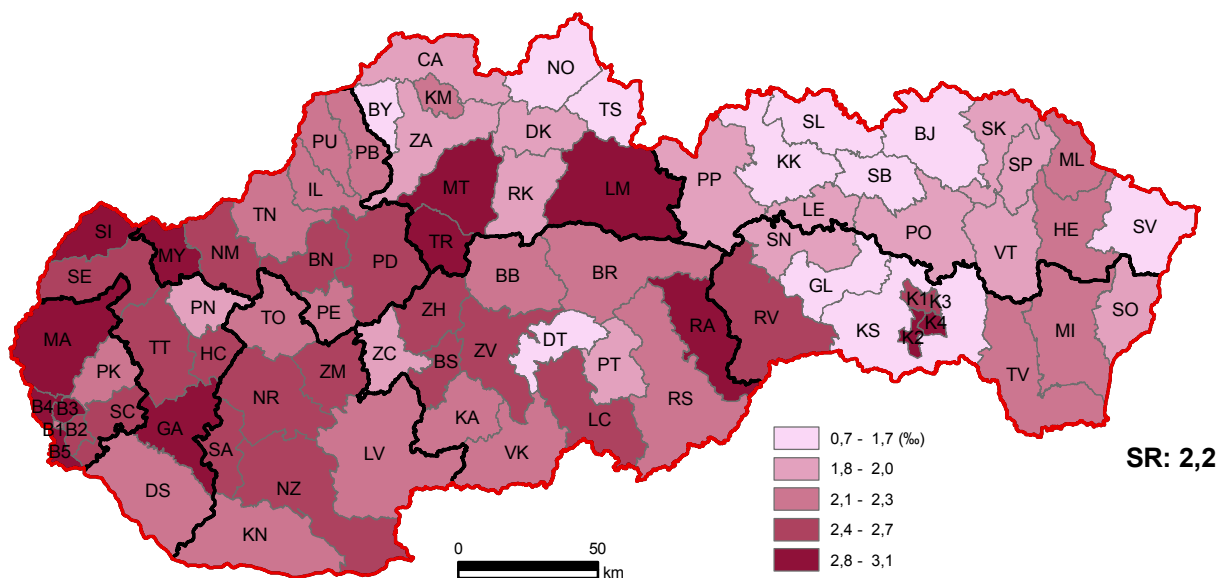


Sobášnosť a rozvodovosť

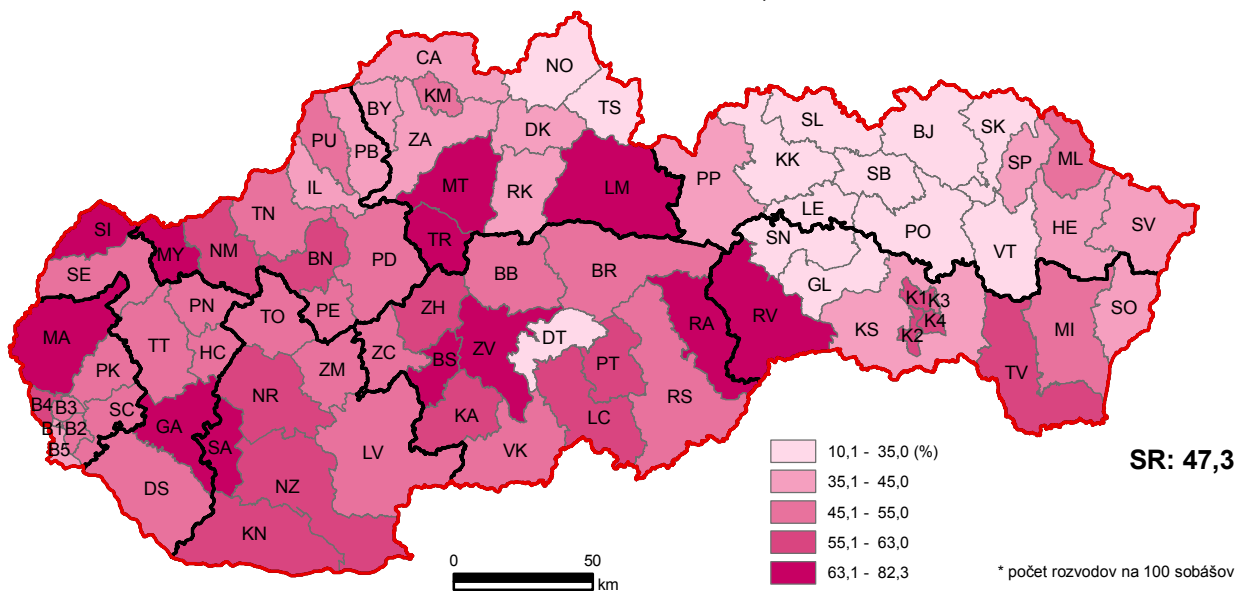
Počet sobášov na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Počet rozvodov na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



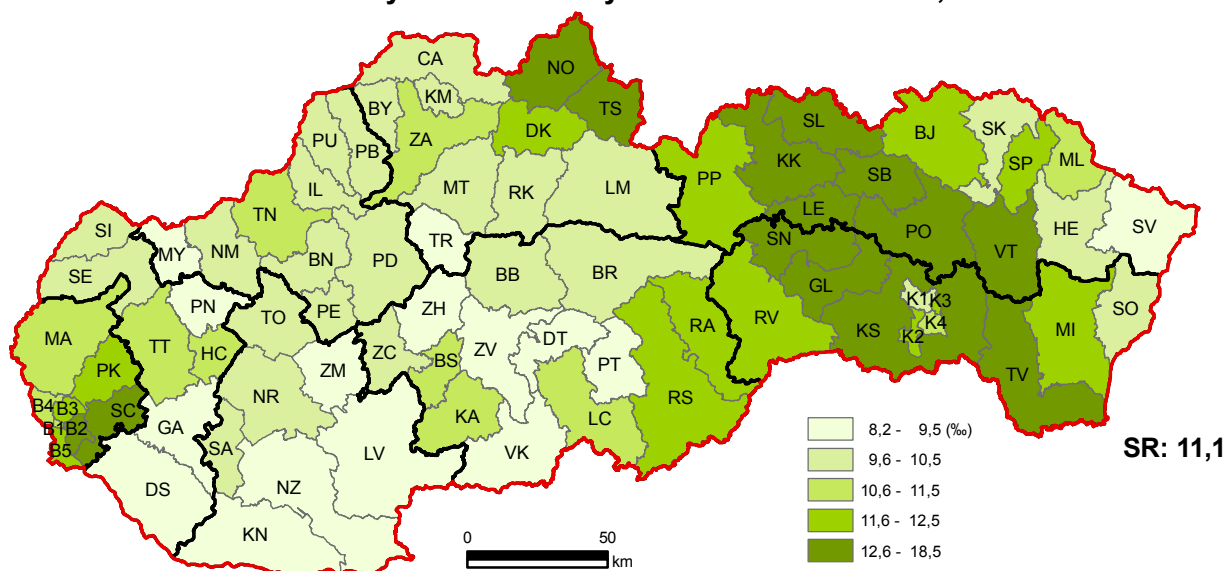
Index rozvodovosti* v okresoch SR, rok 2010



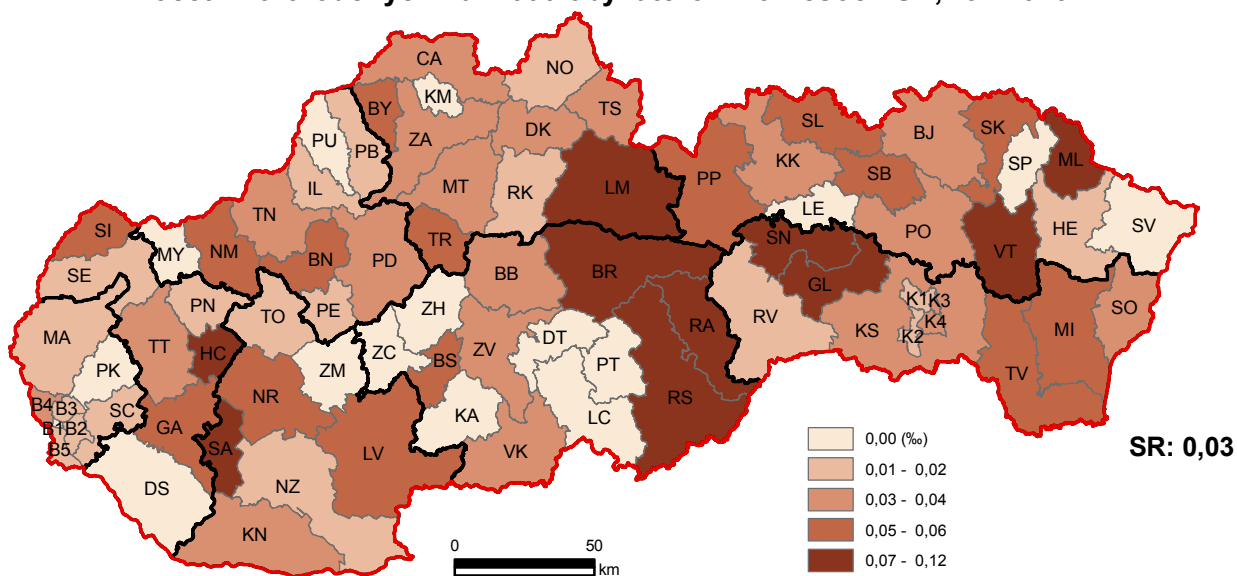
* počet rozvodov na 100 sobášov

Pôrodnosť

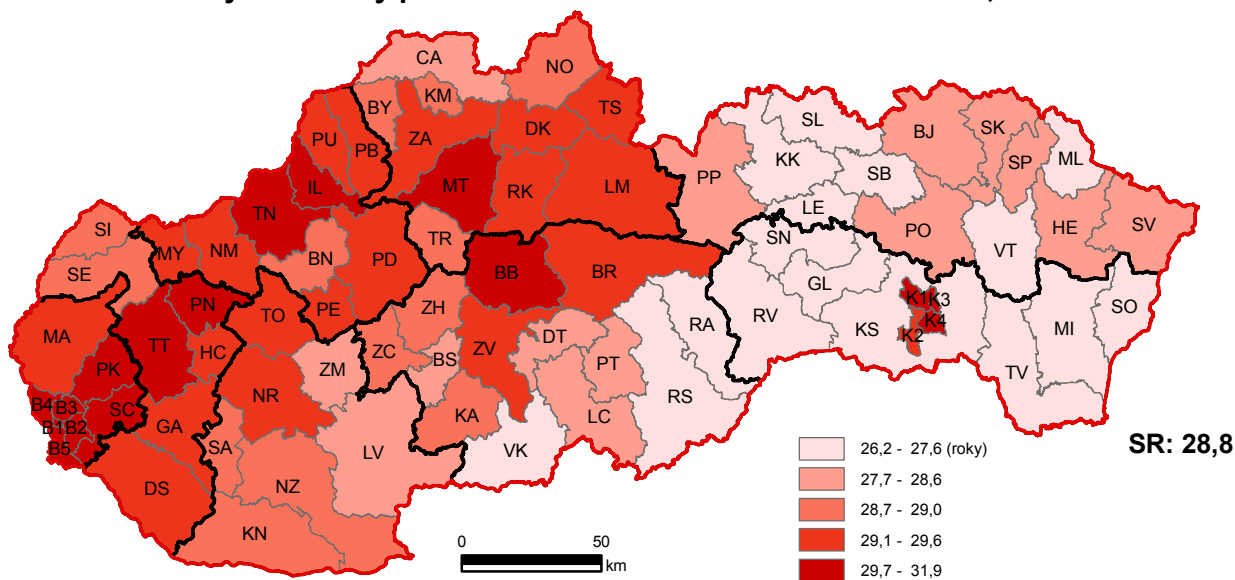
Počet živonarodených na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Počet mŕtvorodených na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010

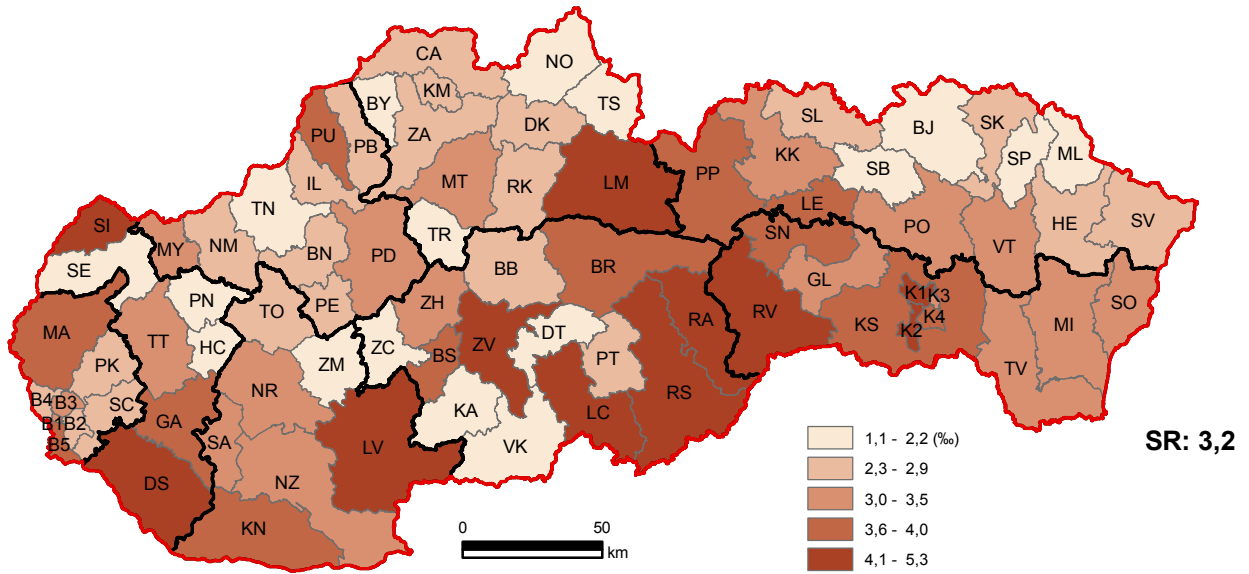


Priemerný vek matky pri narodení živého dieťaťa v okresoch SR, rok 2010

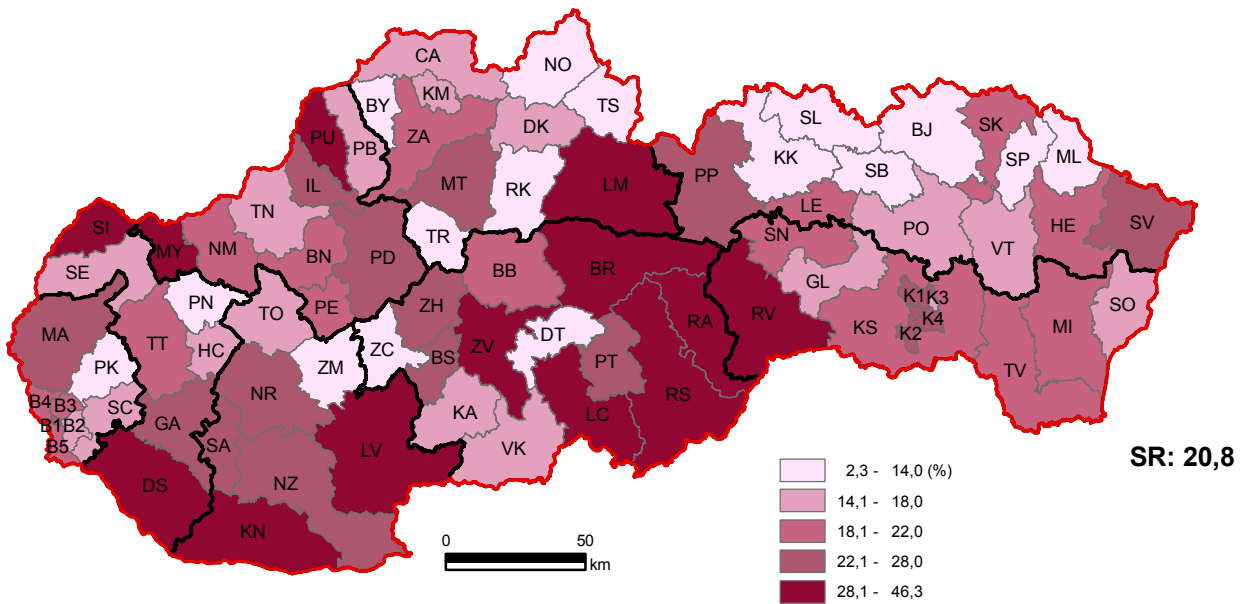


Potratosť

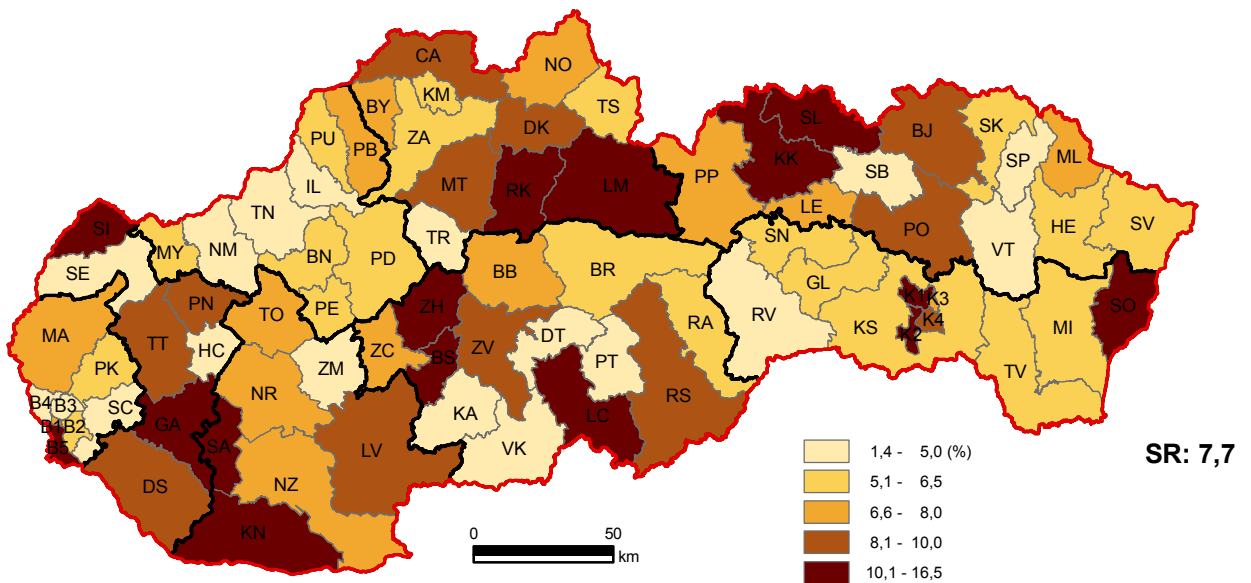
Počet potratov na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Počet umelých potratov na 100 narodených v okresoch SR, rok 2010

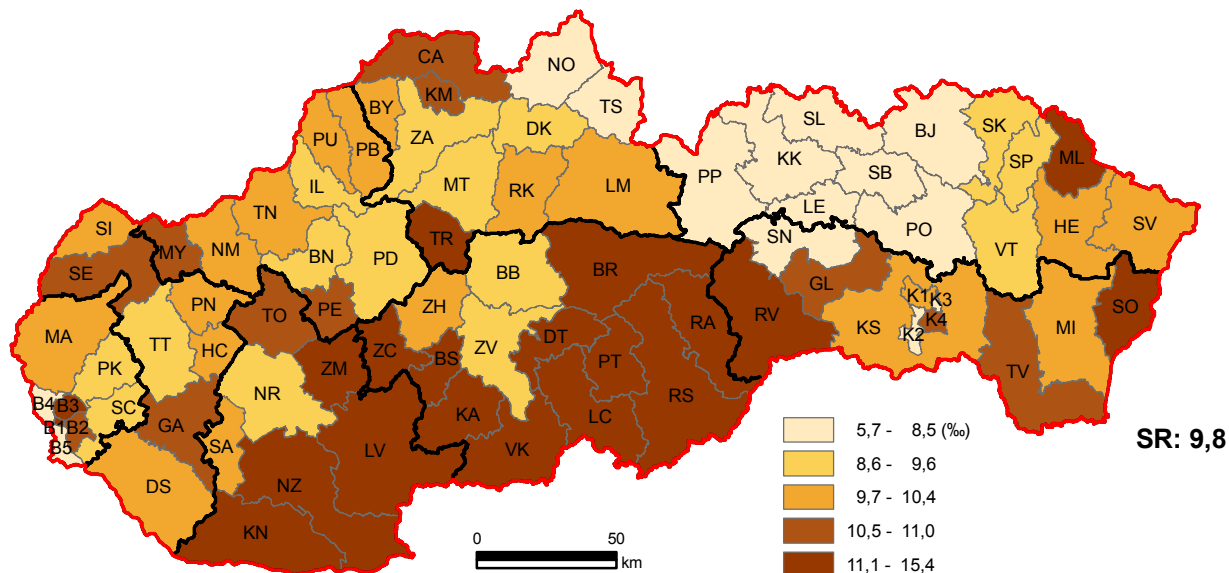


Počet spontánnych potratov na 100 narodených v okresoch SR, rok 2010

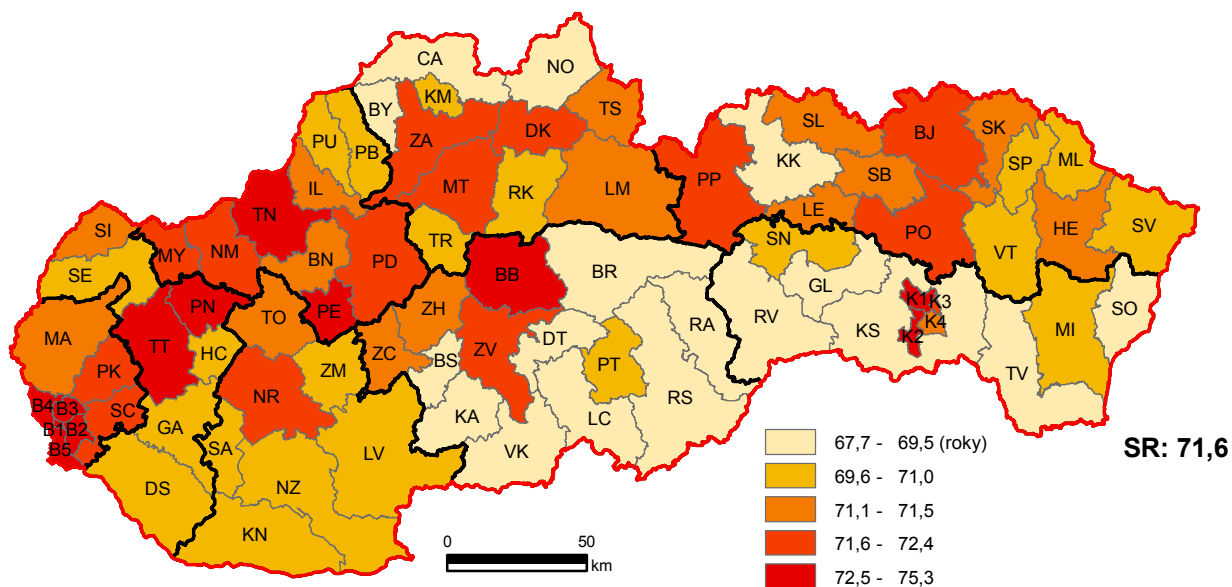


Úmrtnosť

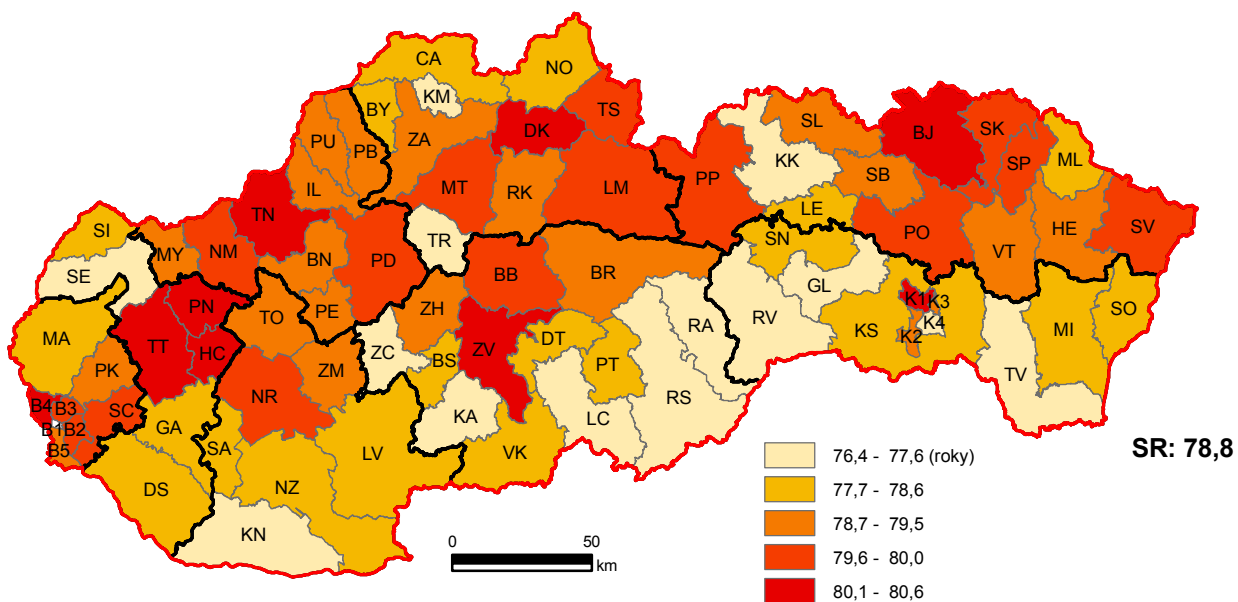
Počet zomretých na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Stredná dĺžka života mužov pri narodení v okresoch SR, rok 2010

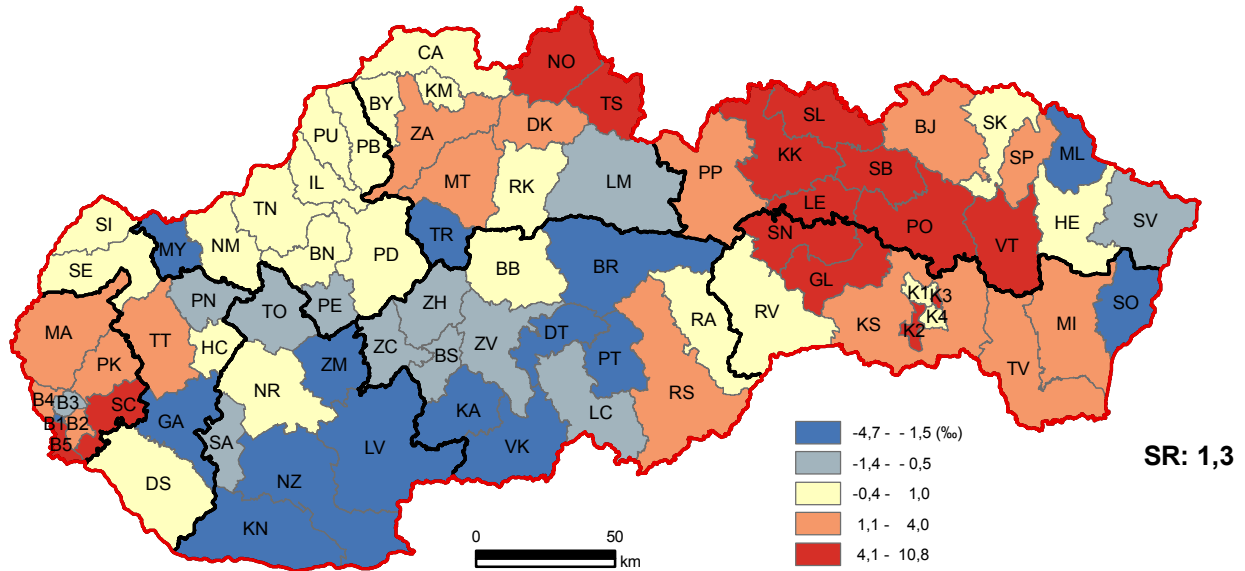


Stredná dĺžka života žien pri narodení v okresoch SR, rok 2010

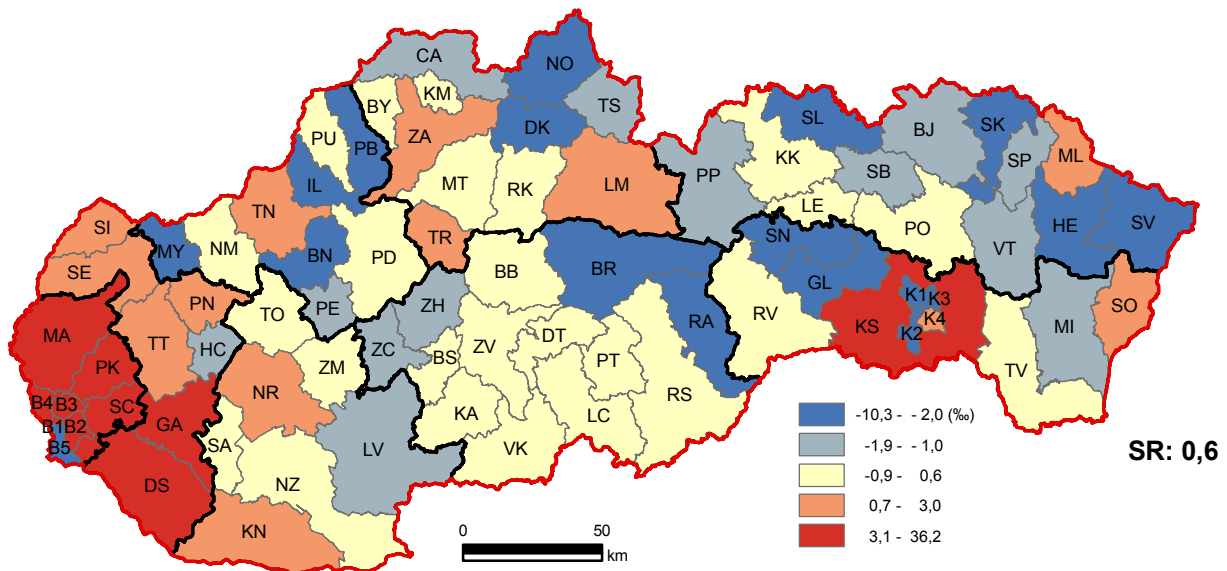


Prírastky obyvateľov

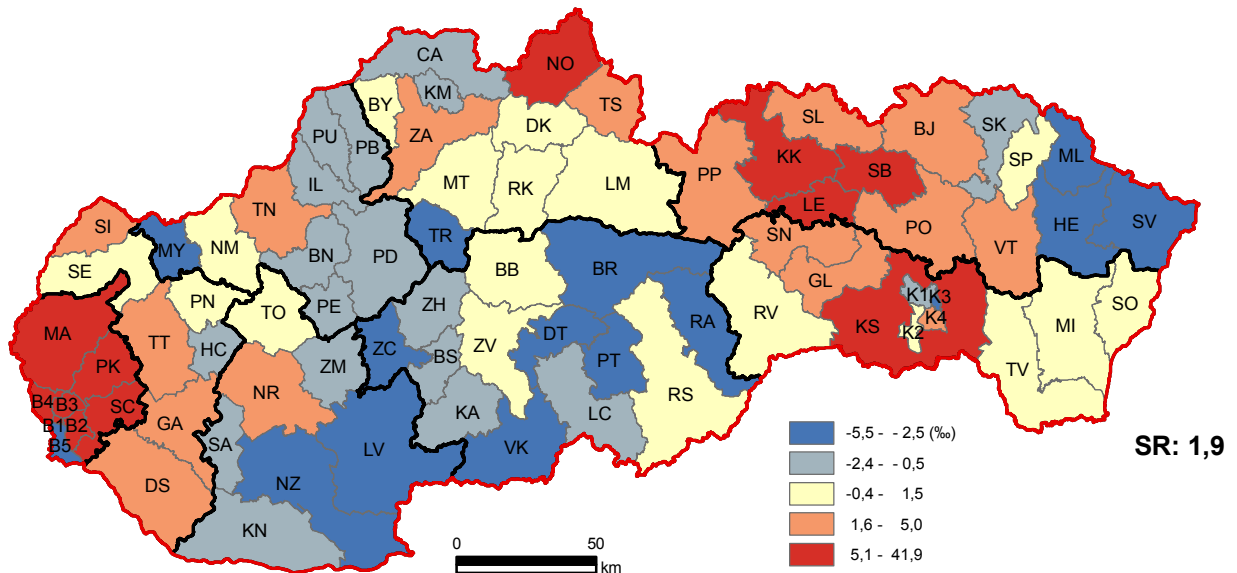
Prírodný prírastok na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Prírastok sťahovaním na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Celkový prírastok na 1 000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2010



Stredná dĺžka života mužov pri narodení v krajinách EÚ, rok 2009

